

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2(075)

U-15

1891

440

1891

საქართველოს მთავრობის

დამფუძნებელი

საქართველოს მთავრობის
დამფუძნებელი

საქართველოს

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 28-го апрѣля 1891 г.

საქართველოს

საქართველოს

საქართველოს

საქართველოს

საქართველოს

საქართველოს

საქართველოს

საქართველოს

Тип. И. Мартиросянца, Орб. ул., д. № 1/2.

1891

2001

2010

Հ Ր Ա Մ Ա Ն Ա Ւ
Տ. Տ. ՄԱԿԱՐԱՅ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ընթերցեալ զայս գրքոյկ չգտի 'իսմին հակառակ ինչ, ուստի թոյլա-
տրի տպագրութիւն սորա: յ9 մարտի 1891 ամի 'ի Ս. Էջմիածին:

Նախագ. Տպար. Ժող. Արհեստագործական Եղեռնական:

78267 - 22

1396-87

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՐԿԵՂՈՒԹԻՒՆԸ

I.

§ 1.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾԱՆՈՒՆԻԸ:

ա.

Աւետումն: Աստուած Գաբրիէլ Հրեշտակին ու-
ղարկեց Նազարէթ, որ Գալիլիայի փոքր քաղաքներից
միսն էր, մի կուսի մօտ, որ նշանուած էր Յովսէփի
հետ՝ Դաւթի տանից և այն կուսի անունն էր Մարիամ:

Հրեշտակն եկաւ նրա մօտ և ասաց. «Ուրա-
խացիր, Աստուած քեզ հետ է»: Երբ Մարիամը
հրեշտակին տեսաւ, շփոթուեց և մտածում էր,
թէ ի՞նչ կ'նշանակէ այս ողջոյնը: Հրեշտակն ասաց
նրան. «Մի վախենար, Մարիամ, որովհետեւ Աստու-
ածանից շնորհ գտար. դու մի որդի կ'ծնես ու նը-
րան Յիսուս կ'անուանես: Նա մեծ կ'լինի և Բարձ-
րելոյ որդի կ'կոչուի. Տէր Աստուածը նրա հայր
Դաւթի աթոռը նրան կտայ և նրա թագաւորու-
թիւնը վերջ չի ունենալ»:

Մարիամը պատասխանեց. «Ահա ես Աստուծու
աղախինն եմ. թող քո խօսքի համաձայն կատարուի»:
Հրեշտակը հեռացաւ նրանից:

Բ.

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ: Այդ օրերում Օգոստոս կայսրից

Հրաման դուրս եկաւ՝ որ աշխարհիս բոլոր մարդկանցը համարեն: Սրա համար ամենքը գնում էին իրանց հայրենի քաղաքը՝ ցուցակի մէջ գրուելու համար:

Յովսէփն էլ վեր կացաւ և Նաղարէթից գնաց Յուդայի երկիրը՝ Դաւթի քաղաքը՝ Բեթղեհէմ, որովհետեւ նա այնտեղացի էր, որպէսզի Մարիամի հետ իւր անունը գրել տայ ցուցակի մէջ:

Երբ Բեթղեհէմ հասան՝ Մարիամը մի որդի ունեցաւ, պատեց խանձարուրով և դրաւ մսուրի մէջ, որովհետեւ այն այրի մէջ ուրիշ տեղ չկար:

Այն երկրում հովիւները գիշեր ժամանակ դրսումն էին արածացնում իրանց ոչխարները: Հրեշտակը երեւաց նրանց և Աստուծու փառքը ծագեց նրանց մէջ: Այս բանից շատ վախեցան նրանք: Այն ժամանակ Հրեշտակն ասաց նրանց. «Մի վախենաք, ես ձեզ և բոլոր ժողովրդեան մեծ ուրախութիւն եմ աւետում, որովհետեւ այսօր ծնաւ ձեզ համար Փրկիչ՝ օծեալ Տէր՝ Դաւթի քաղաքում: Այս բանը թող ձեզ նշան լինի—դուք կգտնէք մանկանը խանձարուրի մէջ պատած և մսուրի մէջ դրած»: Յանկարծ այն Հրեշտակի հետ երկնաւոր զօրաց մի բաղմութիւն երևաց, որոնք Աստուծուն օրհնում էին և ասում. «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»—փառք Աստուծուն երկնքումը, երկրիս վրայ խաղաղութիւն և մարդկանց մէջ ուրախութիւն:

Երբ Հրեշտակը նրանցից հեռացաւ և դէպի երկինք վերացաւ, հովիւներն ասացին միմեանց. «Եկէք գնանք մինչև Բեթղեհէմ և տեսնենք, թէ սա ինչ բան է, որ Աստուած մեզ ցոյց տուաւ»: Նրանք

շտապով եկան և դտան Մարիամին, Յովսէփին և մսուրի մէջ դրած մանկանը: Տեսնելուց յետոյ վերադարձան և փառաբանում էին Աստուծուն իրանց լսած ու տեսած բոլոր բաների համար և տարածում էին ամեն տեղ ինչ որ ասուել էր մանկան մասին:

Մարիամն այս բոլոր բաները պահում էր իւր մտքումը: Ութ օրից յետոյ մանկանը թլպատեցին և անունը դրին Յիսուս, ինչպէս ասել էր Հրեշտակը:

«Ձի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչև զՈրդին իւր միածին ետ. զի ամենայն որ հաւատայ ի նա՝ մի կորիցէ, այլ բնկացի զկեանս յաւիտեանական»: Յովհ. գ. 16.

Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, որ իւր միածին Որդին տուաւ, որպէս զի ամեն նրան հաւատացողը չկորչի, այլ յաւիտեանական կեանք ունենայ:

Եթէ Քրիստոս հազար անգամ էլ Բեթղեհէմում ծնի և ոչ մի անգամ չի մէջ, դու դարձեալ կորած ես:

§ 2.

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄՈԳԵՐԸ ԵՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԵԳԻՊՏՈՍ ՓԱՆԶԻԼ:

Հերովդէս Թագաւորի ժամանակ երբ Յիսուսը Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում ծնաւ, արեւելքից մոգեր՝ իմաստուններ եկան Երուսաղէմ և հարցնում էին, թէ ո՞ր է Հրէից նորածին Թագաւորը, որովհետեւ մենք տեսանք նրա աստղն արեւելքում և եկանք երկրպագութիւն տալու:

Հերովդէսն այս բանը լսելուն պէս՝ շփոթուեց, նրա հետ էլ բոլոր Երուսաղէմը: Ուստի ժողովել տուաւ բոլոր քահանայապետներին և ժողովրդի

դպիրներին ու հարցնում էր նրանց, թե՛ որտեղ պետք է ծնի Քրիստոսը: Նրանք պատասխանեցին. «Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում, որովհետեւ մարգարէներն այսպէս են գրել — և դու Բեթղեհէմ՝ Յուդայի երկիր, ոչնչով փոքր չես Յուդայի իշխաններից, քեզնից կճնի ինձ համար մի իշխան և կհովուէ իմ խորայն ժողովուրդը»:

Այն ժամանակ Հերովդէսը մոգերին թագուն կանչեց և աստղի երևալու ժամանակն ստուգելու համար նախապես նրանցից՝ ասաց. «Գնացէ՛ք Բեթղեհէմ և մանկան մասին ճիշտն իմացէ՛ք և երբ նրան գտնէ՛ք, ինձ էլ իմաց տուէ՛ք, որ դամ և երկրպագութիւն տամ նրան»:

Մոգերը գնացին: Եւ ահա այն աստղը, որին նրանք արևելքում տեսել էին, առաջնորդեց նրանց և եկաւ կանգնեց այն տան վրայ, ուր մանուկն էր: Նրանք չափից դուրս ուրախացան. ներս մտան տուն և գտան մանկանը՝ իւր մայր Մարիամի հետ. երկրպագութիւն տուին և իրանց գանձերը բաց անելով՝ ընծայ տուին ոսկի, կնտրուկ և զմուռս:

Աստուած երազում հրամայեց մոգերին, որ միևնոյն ճանապարհով չվերադառնան, ուստի ուրիշ տեղով գնացին իրանց երկիրը:

Եւ ինչպէս խոստացաւ Եսայի:

Երբ մոգերն այնտեղից գնացին, ահա Աստուծու հրեշտակը Յովսէփին երազում երևեցաւ և ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը. փախի՛ր Եգիպտոս և կաց այնտեղ մինչեւ ես քեզ կասեմ, որովհետեւ Հերովդէսը որոնում է մանկանը և կամենում է

սպանել նրան: Յովսէփը վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը և գիշերով փախաւ Եգիպտոս:

Հերովդէսը երբ տեսաւ, թե՛ մոգերն իրան խաբեցին, խիստ բարկացաւ, ուստի դահիճներ ուղարկեց և կոտորել տուաւ Բեթղեհէմի ու նրա շրջակայքի բոլոր մանուկներին՝ երկու տարեկանից սկսած՝ մոգերի որոշած ժամանակի համաձայն:

Հերովդէսի մահուանից յետոյ Աստուծու հրեշտակը երևեցաւ Յովսէփին Եգիպտոսում և ասաց. «Վեր կաց, առ մանկանն ու նրա մօրը և գնա՛ իսրայէլի երկիրը, որովհետեւ մեռան նրանք, որոնք մանկան կեանքի ետեւիցն էին ընկած»: Նա էլ վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու նրա մօրը, եկաւ իսրայէլի երկիրն ու բնակուեց Նազարէթ քաղաքում:

«Աստուած դամենայն մարդիկ կամի զի կեցցեն՝ եւ ի գիտութիւն ճշմարտութեան եկեսցեն»: I. Տիմոթ. բ. 4.
Աստուած կամենում է, որ բոլոր մարդիկ փրկուին և ճշմարտութեան գիտութեանը գան:

Յիսուսի տաճար տանուիլը, Սիմէօն աստուածընկալ եւ Աննա մարգարէուհի:

Քառասուն օրից յետոյ՝ Մովսիսի օրէնքին համաձայն, եթէ երեխան արու էր և անդրանիկ, ծրնողները տանում էին Երուսաղէմ, նուիրում տաճարին և յետոյ զոհով յետ էին գնում: Հարուստները բերում էին գառը, իսկ աղքատները մի զոյգ տատրակ կամ աղաւնի:

Յիսուսի ծնողները, որպէս աղքատ, մի զոյգ աղաւնի տարան:

Այդ միւսնոյն ժամանակ Երուսաղէմում բնակուում էր մի մարդ, որի անունն էր Սիմէօն: Այս մարդն արդար էր և աստուածաժախ ու սպասում էր Իսրայէլի մխիթարութեանը: Սուրբ Հոգուց իրաւունք ունէր չմեռնիլ, մինչև որ խոստացեալ Մեսսիային տեսնէ: Երբ Յիսուս մանկանը տաճար բերին, Սուրբ Հոգւոյ ազդմամբ նա ևս եկաւ այնտեղ, մանկանը գիրկն առաւ, օրհնեց և ասաց. «Տէր, քո ծառային խաղաղութեամբ արձակիր, որովհետեւ ես տեսայ այն Փրկիչը, որին դու պատրաստել ես բոլոր ազգերի համար. ես տեսայ այն լոյսը, որ պիտի լուսաւորէ հեթանոսներին, և այն փառքը, որ քո Իսրայէլ ժողովրդի համար է»: Ծնողները զարմանում էին ծերունու խօսքերի վրայ: Սիմէօնն օրհնեց նրան և նրա մայր Մարիամին ու ասաց. «Սա Իսրայէլի մէջ շատերի համար բնկնելու և կանգնելու պատճառ կլինի. նա շատ հակառակութեան առարկայ կլինի. քո սիրտը կխոցուի և շատ սրտերի խորհուրդներ նրանով կյայտնուին»:

Այնտեղ էր և Աննա մարգարէուհին, որ 84 տարեկան մի այրի կին էր. տաճարիցը երբեք չէր հեռացել. իւր օրերը ծովով և աղօթքով էր անց կացնում ու գիշեր ցերեկ ծառայում էր Աստուծուն: Երբ սա Յիսուս մանկանը տեսաւ, վեր կացաւ, գոհացաւ Աստուածանից և պատմում էր այս բանն այն ամենին, որոնք սպասում էին Մեսսիայի գալլտեան:

§ 3.

ՏԱՆՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍԸ ՏԱՃԱՐՈՒՄ:

Մանուկն աճում ու զօրանում էր իմաստութիւնով լցուած և Աստուծու շնորհքը նրա վրայ էր: Նրա ծնողներն. ամենայն տարի Զատիկի տօնին Երուսաղէմ ուխտ էին գնում: Երբ Յիսուսը 12 տարեկան դարձաւ, նրան էլ հետները Երուսաղէմ տարան: Տօնի օրերն անցնելուց յետոյ՝ ծնողները վերադարձան, իսկ Յիսուսը մնաց Երուսաղէմում: Այս բանը չիմացան Յովսէփն ու Մարիամը:

Կարծելով թէ նա ուղեկիցների հետ գնացած կլինի՝ մի օրուայ ճանապարհ յետ եկան և որոնում էին ազգականների և ծանօթների մէջ: Բայց երբ չգտան, դարձան Երուսաղէմ և այնտեղ էին որոնում:

Երեք օրից յետոյ նրան գտան տաճարում վարդապետների մէջ նստած, ուր լսում էր նրանց և հարցումներ էր առաջարկում: Բոլոր լսողները զարմանում էին նրա իմաստուն պատասխանների վրայ:

Երբ ծնողները տեսան նրան, սքանչացան: Մայրն ասաց. «Ո՛րդեակ, այդ ինչ արիր մեզ, հայրդ և ես ցաւելով որոնում էինք քեզ»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Մի՞թէ չգիտէք, որ ես իմ հօր տանը պէտք է լինիմ»: Այս խօսքերը ոչ ոք չհասկացաւ:

Յիսուսը նրանց հետ Նազարէթ դարձաւ և հրնազանդ էր ծնողացը: Մայրն այս բոլոր բաները պահում էր մտքումը: Յիսուսը զարդանում էր իմաստու-

թիւնով, հասակով ու շնորհքով՝ Աստուծու և մարդկանց առջև:

«Զի եւ Քրիստոս վասն ձեր մեռաւ, եւ ձեզ եթող օրինակ՝ զի զհետ երթացէք հետոց նորա»: I. Թ. Պետ. բ. 21.
«Քրիստոսը ձեզ համար մեռաւ և օրինակ թողեց, որ ներան հետևէք:

«Տէր, սիրեցի զվայելելովիւն տան քո, եւ զտեղի յարկի «փառաց քոց. Սաղ. իե. 8.

Աստուած, ես սիրեցի քո տան գեղեցկութիւնը և քո փառքի բնակուելու տեղը:

§ 4.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ԾՆՈՒՆԴԸ:

ա.

Աւետումն: Հրէից Հերովդէս թագաւորի օրերում մի քահանայ էր ապրում՝ անունը Զաքարիա: Նրա կնոջ անունը Եղիսաբէթ էր: Երկուսն էլ արդար էին և Աստուծու բոլոր պատուիրանները ճշտութեամբ էին կատարում: Նրանք զաւակ չունէին և երկուսն էլ ծերացած էին:

Մի անգամ՝ երբ քահանայական պարտքը կատարելու հերթը Զաքարիային հասաւ, Աստուծու տաճարը մտաւ իսկարկելու համար: Ժողովուրդը դուրսն աղօթում էր: Խնկարկելու ժամանակ Աստուծու հրեշտակը երևաց Զաքարիային. նա խիտ վախեցաւ:

Հրեշտակն ասաց. «Մի վախենար, Զաքարիա, քո աղօթքը լսելի եղաւ. Եղիսաբէթ կինդ մի որդի կունենայ և նրա անունը Յովհաննէս կդնես: Նա քեզ համար ցնծութիւն կլինի ու շատերը կուրախանան նրա ծննդեան վրայ. Աստուծու առաջ մեծ

կլինի և Խորալէի որդկերանցից շատերին դէպի ճշմարիտ Աստուածը կդարձնէ. նա առաջուց Եղիայի նման կքարոզէ և Աստուծու համար ժողովուրդ կպատրաստէ»:

Զաքարիան պատասխանեց հրեշտակին. «Ի՞նչով պիտի իմանամ ես այդ բանը, որովհետեւ ես էլ, կինս էլ ծերացած ենք»: Հրեշտակը պատասխանեց. «Ես Գաբրիէլն եմ, որ կանգնում եմ Աստուծու առաջ. ես ուղարկուած եմ քեզ հետ խօսելու և աւետելու. դու համը կմնաս մինչև այն օրն, երբ այս բոլորը կկատարուի, որովհետեւ ինձ չհաւատացիր»:

Ժողովուրդն սպասում էր Զաքարիային և զարմանում, որ նա տաճարում այդքան ուշացաւ: Երբ տաճարից դուրս եկաւ, այլևս չէր կարողանում խօսել: Նրանք իսկոյն հասկացան, որ այնտեղ տեսիլ է տեսել: Զաքարիան նշաններով էր խօսում ժողովրդի հետ և մնաց պապանձուած: Պաշտօնի օրերն անցնելուց յետոյ վերադարձաւ տուն:

բ.

Ծնունդ: Ժամանակը լրացաւ և Եղիսաբէթը մի որդի ունեցաւ: Երբ նրա դրացիները և ազգականները լսեցին, որ Աստուած մեծ ողորմութիւն է արել, շատ ուրախացան: Եօթն օրից յետոյ պէտք է մանկանը թլփատէին. նրա անունը կամենում էին Զաքարիա դնել, բայց մայրն արգելում էր և ասում, թէ «նրա անունը Յովհաննէս պէտք է լինի»: Բարեկամները պատասխանեցին նրան. «Քո ազգականների մէջ ոչ ոք այդպիսի անուն չունի»: Վերջն ամենքը հօրն ականարկեցին, թէ նա ինչ անուն կտայ:

Զաքարիան մի տախտակ պահանջեց և նրա վրայ գրեց. «Յովհաննէս է սրա անունը»: Իսկոյն լեզուն բացուեց, խօսում և օրհնում էր Աստուծուն: Ամենքն էլ զարմանում էին այս բանի վրայ և ասում. «Ի՞նչ պէտք է լինի այս մանուկը»:

Զաքարիան Հոգւով Սրբով լցուեց, մարգարէացաւ և ասաց. «Օրհնեալ է Իսրայէլի Տէր Աստուածը. նա այցելեց մեզ և իւր ժողովրդեան համար փրկութիւն պատրաստեց: Իսկ դու, մանուկ, Բարձրելոյ մարգարէ կլինիս, Տիրոջ առաջնից կզնաս և նրա ճանապարհը կպատրաստես»:

Մանուկն աճում էր և Հոգւով զօրանում: Նա անապատումն էր ապրում մինչև Իսրայէլի երեւոյթութիւնը:

«Զինչ էն հաւատք, եթէ ոչ՝ յուսացելոց իրաց հաստատութիւն, եւ յանգիմանութիւն որոց ոչն երեւին»²: Թ. յա. Եբր. Ժա. 1.

Հաւատքն է յուսացած բաների հաստատութիւնը և չերեցածների ապացոյցը:

§ 5.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ ԱՊԱՂԵՍՏՐՈՒԹԻՒՆ Է ՔՐԻՍՏՈՒՄ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒՄ:

Տիբերիոս կայսեր իշխանութեան տասնևհինգերորդ տարում, երբ Պոնտացի Պիղատոսը կառավարիչ էր Յուդայի երկրում և Հերովդէսը Դաւիթայում չորրորդապետ՝ Աստուած հրամայեց անապատում ապրող Զաքարիայի որդի Յովհաննէսին Յորդանանի կողմերը գնալ և քարոզել: «Ապաշխարեցէք, զի

մերձեալ է արքայութիւն երկնից», ասում էր ամենքին Յովհաննէսը: Նրա շորերն ուղտի բրդից էին, գօտիկը կաշիից, իսկ կերակուրը մարախ և վալրենի մեղր էր: Յովհաննէսի մօտ էին գնում Երուսաղէմացիները, Հրէաստանի բոլոր ժողովուրդը, Յորդանանի կողմերից, խոստովանում էին իրանց մեղքերը և մկրտում նրանից:

Երբ Յովհաննէսը տեսաւ, որ սագուկեցիներից և փարիսեցիներից ևս շատերը գալիս են իւր մկրտութիւնը տեսնելու, ասաց նրանց. «Ի՞ժի ծնունդներ, ձեզ ո՞վ ցոյց տուաւ փախչել այն բարկութիւնից, որ գալու է. այսուհետեւ ապաշխարութեան արժանի պտուղներ բերէք: Դուք մի՛ ասէք, թէ մենք հալը Աբրահամ ունինք. ես ասում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող է այս քարերիցն էլ Աբրահամի որդիք յարուցանել: Արդէն կացինը ծառի արմատին է գրած. այն ծառը, որ բարի պտուղ չի բերիլ, կկտրուի և կրակը կձգուի»:

Մաքսաւորները ևս եկան Յովհաննէսի մօտ մկրտուելու: Նրանք ասում էին. «Ի՞նչ պէտք է անենք, վարդապետ»: Յովհաննէսը պատասխանեց. «Օրէնքով սահմանածից աւելի մի՛ պահանջէք»: Զինուորները ևս հարցնում էին. «Հապա մենք ի՞նչ անենք»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց. «Ոչ ոքի մի՛ հարստահարէք և մի՛ զրկարտէք. ձեր թոշակովը բաւականացէք»: Ժողովուրդը ևս հարցնում էր և ասում. «Մենք ինչ անենք»: «Ով երկու հանդերձ ունի, թող մինը չուսեցողին տայ. ով կերակուր ունի, թող նոյնպէս վարուի»:

Երբ ժողովուրդը մտածում էր Յովհաննէսի վրայ, թէ մի գուցէ սա լինի Քրիստոսը, այն ժամանակ Յովհաննէսը պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ ջրով եմ մկրտում, բայց ինձնից յետոյ կգայ Հոգեւորայինը, որի կօշիկների կապերն արձակելու ես արժանի չեմ և ձեզ կմկրտէ Հոգւով Սրբով և կրակով: Նա Հեծանոցը ձեռին ունի բռնած, կալը կսրբէ, ցորենը կհաւաքէ շտեմարանում, իսկ յարդն անշէջ կրակով կայրէ»:

Այս և ուրիշ շատ այս տեսակ մխիթարական բաներ էր ակետարանում ժողովրդին:

«Պատրաստ արարէք զճանապարհս տեառն»: Եպայի խ. 3.
Տիրոջ ճանապարհը պատրաստեցէք:

II.

§ 6.

III. ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ:

Յիսուսը Գալիլիայից Յովհաննէսի մօտ եկաւ մկրտուելու Համար, բայց Յովհաննէսն արգելեց նրան և ասաց. «Ես պէտք է քեզնից մկրտուիմ, դու ես ինձ մօտ գալիս»: Յիսուսը պատասխանեց նրան և ասաց. «Թող տուր այժմ, որովհետեւ այսպէս է վայել մեզ, որ ամեն արդարութիւն կատարենք»: Այս խօսքից յետոյ Յովհաննէսն այլևս արգելք չդրաւ և մկրտեց Յիսուսին:

Մկրտութիւնից յետոյ Յիսուսը ջրից շուտով դուրս եկաւ և ահա երկինքը բացուեց և Յովհան-

նէսը տեսաւ, որ Հոգին Սուրբն աղաւնու կերպարանքով վայր էր իջնում նրա վրայ, իսկ երկնքից ձայն էր գալիս, որ ասում էր. «Գա է իմ սիրելի Որդին, որին ես հաւանեցի»:

«Եւ մեք հաւատացաք եւ ծանեաք՝ եթէ դու ես Քրիստոսն որդի Աստուծոյ»: Յովհ. գ. 69.

Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսը՝ Աստուծու որդին:

§ 7.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԸՆՏՐՈՒՄ Ե ՍԻՄՕՆԻՆ ԵՒ ՆՐԱ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ:

Յիսուսը Գալիլիա եկաւ և այնտեղ քարոզում էր երկնից արքայութեան ակետարանն ու ասում. «Փամանակը լրացել է, Աստուծու արքայութիւնը մօտեցել է, ապաշխարեցէք և հաւատացէք ակետարանին»: Ժողովուրդը հաւաքուած էր նրա շուրջը՝ Աստուծու խօսքը լսելու համար: Նա եկաւ Գեննեսարեթի լճակի ափն և տեսաւ երկու նաւակներ ծովի մօտ կանգնած: Դրանք ձկնորսներ էին, որոնք դուրս էին եկել ծովափն և իրանց ուռկաններն էին լուսնում: Յիսուսը մտաւ նաւերից մինի մէջ, որ Սիմօնին էր պատկանում և խնդրեց նրան ցամաքից փոքր ինչ հեռացնել: Յիսուսը նստեց նաւակի մէջ և ծովի վրայից քարոզում էր ժողովրդին:

Երբ քարոզը վերջացրեց, ասաց Սիմօնին և նրա եղբայր Անդրէասին. «Նաւակը ծովի խորը տար և ուռկանը ձգիր»: Սիմօնը պատասխանեց և ասաց. «Տէր, ամբողջ գիշերն աշխատել եմք և ոչինչ չենք բռնել, բայց քո խօսքի համար ուռկանը կձգենք»:

Եւ երբ նրանք այս արին, ուռականը ձկնով լցուեց՝
այնպէս որ քիչ մնաց պատառուէր: Նրանք նշան
տուին միւս նաւի մէջ եղողներին, որ գան և իրանց
օգնեն ուռականը դուրս քաշելու: Եկան և երկու նա-
ւերն էլ ընկղմելու չափ ձկնով լցրին:

Երբ Սիմօնն այս բանը տեսաւ, Յիսուսի ոտ-
ներն ընկաւ ու ասաց. «Ինձնից Հեռու կաց, Տէր»
վասնզի ես մի մեղաւոր մարդ եմ»: Ահր պատեց
նրան. նոյնպէս նրա մօտ եղողներին, այն է Անդրէ-
ասին և Զեբեթիայի երկու որդւոցը՝ Յակովբոսին և
Յովհաննէսին, որոնք Սիմօնի ընկերներն էին: Յի-
սուսն ասաց Սիմօնին. «Մի վախենար, դու այսու-
Հետեւ մարդիկ որսող կլինիս»:

Նրանք նաւերն ափը հանեցին, թողին իրանց
գործիները և գնացին Յիսուսի Հետ:

«Եկալք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք,
»եւ ես հանգուցից դձեզ»: Մատթ. Ժա. 29.

Ինձ մօտ եկէք, վաստակածներ և բեռնաւորներ, ես
ձեզ հանգստութիւն կտամ:

§ 8.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԿԱՆՁՈՒՄ Է ՄԱՏԹԷՈՍԻՆ:

Յիսուսը մի մաքսաւոր տեսաւ՝ Մատթէոս անու-
նով, որ նստած էր մաքսատանը և ասաց նրան.
«Հետեւիր ինձ»: Նա էլ վեր կացաւ և գնաց նրա յե-
տեւից:

Մի անգամ, երբ Յիսուսը Մատթէոսի տանը հա-
ցի էր, եկան այնտեղ շատ մաքսաւորներ ու մեղա-
ւորներ և նստեցին Յիսուսի ու նրա աշակերտնե-

րի Հետ: Երբ այս բանը տեսան փարիսեցիները, ասա-
ցին աշակերտներին. «Ի՞նչու է ձեր վարդապետը
մաքսաւորների և մեղաւորների Հետ ուտում»: Երբ
Յիսուսն այս բանը լսեց, ասաց նրանց. «Առողջները
բժշկի կարօտութիւն չունին, այլ՝ հիւանդները. ես
չեմ եկել արդարներին կանչելու, այլ մեղաւորներին»:

«Եկալք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք,
»եւ ես հանգուցից դձեզ»: Մատթ. Ժա. 29.

§ 9.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ:

Յիսուսի մօտ մանուկներ բերին, որպէսզի ձեռք
նրանց վրայ դնէ և աղօթէ, իսկ աշակերտներն
արգելում էին բերողներին և յանդիմանում: Յիսուսը
երբ այս բանը տեսաւ, բարկացաւ և ասաց. «Թողէք
մանուկներին և մի արգելէք դրանց ինձ մօտ գալու,
որովհետեւ երկնքի արքայութիւնն այդպիսիներին է
պատկանում: Աշխարհն եմ ասում ձեզ, ով որ Աս-
տուծու արքայութիւնն ինչպէս երեխայ չի ընդունիլ,
չի կարող այնտեղ մտնել»: Յիսուսը գրկեց նրանց, ձե-
ռը զլիններին դրաւ և օրհնեց:

«Թող տուք մանկուոյդ գալ առ իս, եւ մի արգելուք
»դրոսա. զի այդպիսեացդ է արքայութիւն Աստուծոյ»:
Մարկ. Ժ. 14.

Թող տուէք երեխաներին, որ ինձ մօտ գան և մի ար-
գելէք դրանց, որովհետեւ այդպիսիներին է Աստուծու
արքայութիւնը:

§ 10.

ԱԶԱՎԵՐՏՆԵՐԸ ՎԻՃՈՒՄ ԵՆ, ԹԻ ՈՎ Է ՄԵՐ ԵՐԿՆԻՑ
ԱՐԲԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋ:

Աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Երկնքի արքայութեան մէջ ով է մեզանից մեծը»: Այս խնդրի մասին ճանապարհին շարունակ փնտրում էին միմեանց հետ: Յիսուսն իմանալով նրանց միտքը, մի մանուկ կանչեց, կանգնացրեց աշակերտների առաջ և ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, մինչև օրանց նման մանուկներ չգառնաք, չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել: Արդ՝ ով իւր անձը կիսոնարհեցնէ այս մանկան նման, նա մեծ կլինի երկնքի արքայութեան մէջ: Ով մի այսպիսի մանուկ կրնդունի իմ անունով, կնշանակէ ինձ է ընդունում: Ով այս փոքրերից միին կգալթակդեցնէ, այնպիսին լաւ կանէ, եթէ իշի երկան կախ անէ վզից և ծովի անդունդի մէջ խեղդուի: Ուրեմն զգոյշ կացէք, որ այս փոքրերից ոչ միին չարհամարհէք և չանարդէք, որովհետև, ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, նրանց հրեշտակներն ամենայն օր իմ Հօր երեսը տեսնում են, որ երկնքումն է: Մարդու Որդին եկել է կորածներին փրկելու»:

«Որ խոնարհեցնուցանէ զանձն իբրեւ զմանուկս զայս, նա մեծ է յարքայութեան երկնից»: Մտթ. Ժը. 4.

Ով իւր անձն այս երեխայի նման կխոնարհեցնէ, նա է մեծը երկնքի արքայութեան մէջ:

§ 11.

ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ:

Կանա քաղաքում հարսանիք էր: Յիսուսի մայր

Մարիամն էլ այնտեղ էր: Յիսուսն ևս իւր աշակերտներով հարսանիք հրաւիրուեց: Այնտեղ գինին պակասեց: Մարիամն ասաց Յիսուսին. «Գինի չունին»: Յիսուսը պատասխանեց. «Իմ ժամանակը դեռ չէ հասել»: Մայրը պատուիրեց ծառաներին և ասաց. «Ինչ որ նա ձեզ ասէ, կատարեցէք»:

Հրէից լուացման սովորութեան համաձայն վեց քարէ սափորներ կային այնտեղ, որոնցից իւրաքանչիւրը տանում էր երկու կամ երեք մար: Յիսուսն ասաց սպասաւորներին. «Սափորները ջրով լցրէք: Նրանք էլ մինչև բերանը լցրին: Յիսուսը կրկին անգամ ասաց նրանց. «Հիմա առէք և մառանապետին տարէք»: Նրանք էլ տարան:

Մառանապետը՝ երբ գինի դարձած ջրի համը տեսաւ, չկարողացաւ իմանալ, թէ որտեղից է, ուստի դարձաւ փեսային և ասաց. «Ամենայն մարդ՝ տո՛վորաբար առաջ լաւ գինին է բերում, չեստոյ վատը, իսկ դու լաւ գինին մինչև հիմա պահել ես»:

Այսպէս յայտնեց Յիսուսն իւր փառքը և նրա աշակերտները հաւատացին նրան:

Նոքին իսկ գործքն զոր գործեմ՝ վկայեն վասն իմ, եթէ Հայր առաքեաց զիս:՝ Յովհ. Ե. 36.

Այն գործերը, որ ես գործում եմ, վկայում են, որ Հայրն է ուղարկել ինձ:

«Աշակեցէք եւ տեսէք, զի քաղցր է Տէր»: Սաղ. Լգ. 9. Աշակեցէք և տեսէք, որ Տէրը քաղցր է:

§ 12.

ԿԱՓԱՆԱՅՈՒՄԻ ՀԱՐԻԻՐԱՊԵՏԸ:

Երբ Յիսուսը Կափառնայում քաղաքը մտաւ, մի հարիւրապետ եկաւ նրա մօտ, աղաչում և ասում էր.

«Տէր, իմ ծառան անդամալուծ ընկած է տանը և չարաչար տանջուում է»: Յիսուսը պատասխանեց. «Ես կգամ և կբժշկեմ նրան»: Հարիւրապետն ասաց. «Տէր, ես արժանի չեմ, որ դու իմ յարկի տակ մտնես, այլ ասա՛ մի խօսք և իմ ծառան կբժշկուի, որովհետեւ ես էլ իշխանութեան ներքոյ գտանուող մարդ եմ, իմ ձեռի տակ ունիմ զինուորներ, եթէ ես մինին ասում եմ, գնա՛, գնում է, և միւսին՝ եկ, գալիս է, կամ ծառայիս՝ այս բանն արա՛, անում է»:

Երբ Յիսուսն այս խօսքերը լսեց, զարմացաւ և իրան յետևողներին ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, իսրայէլի մէջն էլ այսպիսի հաւատ չգտալ: Բայց ասում եմ ձեզ, շատերը կգան արևելքից, արևմուտքից և Աբրահամի, Իսահակի ու Յակովբի հետ արքայութեան մէջ կբազմեն»: Յիսուսն ասաց հարիւրապետին. «Քնա՛, ինչպէս որ հաւատացիր, թող այնպէս էլ կատարուի»: Նրա ծառան հէնց այն ժամին էլ առողջացաւ:

«Երանի որոց ոչիցէ տեսեալ՝ եւ հաւատացեն»: Յովհ. ի. 29.
Երանի՛ նրանց, որոնք չեն տեսել, բայց հաւատում են:

«Մերձ է Տէր ամենեւեան որ կարդան առ նա, առ ամենեւեան որ կարդան առ նա՝ ճշմարտութեամբ»: Սաղ. ճիդ. 18.

§ 13.

ՏԱՍՆ ԲՈՐՈՏՆԵՐԻ ԲՅԱԴՐՈՒԹԻՒՆ:

Յիսուսը՝ Երուսաղէմ գնալիս, Սամարիայի և Գալիլիայի սահմանի վրայ պատահեց տառն բորոտների, որոնք հեռու կանգնած աղաղակում էին և ասում. «Յիսուս վարդապետ, ողորմիր մեզ»: Երբ Յիսուսը

նրանց տեսաւ, ասաց. «Քնացէ՛ք և ձեր անձը քահանային ցոյց տուէ՛ք»: Նրանք գնացին և իսկոյն բժշկուեցան:

Դրանցից միայն մինը լետ դարձաւ և բարձր ձայնով փառաբանում էր Աստուծուն: Նա Յիսուսի ոտներն ընկաւ և շնորհակալութիւն արաւ նրան: Դա սամարացի էր:

Այն ժամանակ Յիսուսը պատասխան տուաւ և ասաց. «2^է որ տառն հոգի բժշկուեցան, հապա՛ ո՛ր են միւսները»: Միւսները չեկան Աստուծուն շնորհակալութիւն անելու՝ բացի այդ այլազգուց: Յիսուսն ասաց նրան. «Վեր կաց և գնա՛, քո հաւատը քեզ փրկեց»:

«Օրհնես անձն իմ զՏէր եւ մի մոռանար զամենայն սուրբ նորա»: Սաղ. ճբ. 2:

Աստուծուն օրհնիր, ով իմ անձն, և մի մոռանար նրա բարիքները:

§ 14.

ՓԱՐԻՍԵՅԻՆ ԵՒ ՄԱՐԿՍԱՆՈՐԸ:

Այն մարդիկը, որ իրանք են իրանց արժանաւորութիւնը չափում, բարեպաշտ համարում, իսկ ուրիշներին արհամարհում, այդպիսիների համար Յիսուսն այս առակը պատմեց.

«Երկու մարդիկ տաճար գնացին աղօթք անելու. նրանցից մինը փարիսեցի էր, իսկ միւսը՝ մաքսաւոր: Փարիսեցին առանձին կանգնած՝ այսպէս էր աղօթում — շնորհակալ եմ քեզնից, Աստուած, որ ես ուրիշ մարդկանց նման յափշտակող, անիրաւ կամ շնացող չեմ, ինչպէս այս մաքսաւորն է. շաբաթը

երկու անգամ ծոմ եմ պահում և իմ բոլոր ստացուածներէից տասանորդ եմ տալիս»:

Իսկ մաքսաւորը հեռու կանգնած՝ աչքերը երկինք բարձրացնել չէր կամենում, այլ իւր կուրծքն էր ծեծում և ասում. «Աստուած, քաւիր մեղաւորիս»:

Ասում եմ ձեզ, սա արդարացած վերադարձաւ իւր տուն, որովհետեւ ով իրան կբարձրացնէ, կխոնարհի, իսկ ով կխոնարհեցնէ, կբարձրանայ»:

«Որ բարձրացուցանէ զանձն իւր՝ խոնարհեցի, եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն, բարձրացի»: Ղուկ. Ժբ. 14.

§ 15.

ԱՆԱԹԱԿ ՈՐԴՈՒ ԱԹԱԿ:

Մի մարդ ունէր երկու որդի: Փոքրն ասաց հօրը. «Հայր, տո՛ւր ինձ իմ բաժինը քո ունեցածից»: Հայրը բաժանեց նրան իւր ունեցածը: Զատ օր չանցած՝ փոքր որդին առաւ իւր բաժինը և գնաց հեռու աշխարհ ու այնտեղ իւր ունեցածը վատնեց՝ անառակ կեանք վարելով:

Երբ բոլորը կերաւ, վերջացրեց, հէնց այն ժամանակ այն երկրումն էլ սաստիկ սով ընկաւ: Նա սկսեց մուրացկանութեամբ ապրել: Վերջը գնաց այն երկրի քաղաքացիներից մինի մօտ ծառայութեան մտաւ: Նա էլ ուղարկեց իւր հանգը, որ խոզեր առածացնէ: Փոքր որդին ցանկանում էր իւր փորը լցնել խոզերի կերած եղջիւրով, բայց այդ էլ չկար:

Նա սկսաւ մտածել և ինքն իրան ասել. «Քանի վարձկաններ իմ հօր տանը հաց են ուտում,

իսկ ես այստեղ սովամահ կորչում եմ. կգնամ հօրս մօտ և կասեմ նրան—Հայր, ես մեղք գործեցի քո և Աստուծու առաջ. այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու, ընդունիր ինձ իբրեւ քո վարձկաններից մինը»:

Փոքր որդին վեր կացաւ և եկաւ հօր մօտ: Հայրը նկատեց նրան հեռուից. գլխաւորեց. առաջ վազեց. վզովն ընկաւ և համբուրեց: Որդին ասաց. «Ես մեղք գործեցի քո և Աստուծու առաջ, այլևս արժանի չեմ քեզ որդի կոչուելու»: Հայրն ասաց իւր ծառաներին. «Հանէ՛ք սրա հին շորերը և նորը հագցրէ՛ք. մատանին դրէ՛ք մատին. ոտներին կօշիկներ հագցրէ՛ք. մսացու եզր մորթեցէ՛ք. ուտենք և ուրախանանք, որովհետեւ իմ այս որդին մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր զտնուեց»: Ամենքն սկսան զուարճանալ:

Մեծ որդին հանդումն էր: Երբ տուն դարձաւ՝ երգելու և պարելու ձայներ լսեց: Ծառաներից մինին կանչեց իւր մօտ և հարցրեց, թէ այդ ինչ է: Նա էլ պատասխանեց. «Եղբայրդ դարձել է. քո հայրը մսացու եզր մորթել տուաւ նրա գալստեան պատճառով և ահա ամենքն ուրախանում են»:

Սա բարկացաւ և ներս չէր կամենում մտնել, բայց հայրը դուրս եկաւ և աղաչում էր նրան տուն գալ: Նա բարկացած պատասխան տուաւ հօրն ու ասաց. «Ահա այս քանի տարի է քեզ ծառայում եմ, քո պատուէրից երբէք դուրս չեմ եկել, բայց ինձ մի ու էլ չտուիր, որ իմ բարեկամների հետ ուրախանամ, իսկ այդ որդիդ, որ քո կաշքը պոռնիկների հետ կերաւ, նրա համար մսացու եզն ես մորթել»:

Հայրն ասաց նրան. «Որդեակ, դու ամեն ժամանակ ինձ մօտ ես և այն ամենն՝ ինչ որ լինի, քոնն է. դու պէտք է ուրախանայիր, որովհետեւ քո եղբայրը մեռած էր, կենդանացաւ, կորած էր գտնուեց»:

«Եթէ ասիցեմք՝ եթէ մեզս ինչ մեք ոչ ունիմք, զան՝ ձինս խաբեմք. եւ ճշմարտութիւն ի մեզ ոչ գոյ: Ապա եթէ խոստովան լինիցիմք զմեզս մեր, հաւատարիմ է նա եւ արդար՝ առ ի թողուլ զմեզս մեր, եւ սրբել զմեզ յամենայն անիրաւութենէ»: Ի. Թ. Յովհ. ա. 8. 9.

Եթէ ասենք թէ մեղք չունինք, մեզ կխաբենք և մեղնում ճշմարտութիւն չի լինիլ, իսկ եթէ մեր մեղքերը խոստովանենք, Աստուծոյ արդարադատ է, նա մեր մեղքերը կնետէ և ամեն տեսակ անիրաւութիւնից կմաքէ կհեռացնէ:

«Ապաշխարեցէք եւ հաւատացէք յաւետարանն»: Մրկ. ա. 15.

Ապաշխարեցէք և աւետարանին հաւատացէք: Թէև մեր մեղքը շատ է, բայց Աստուծոյ ողորմածութիւնը և՛ս աւելի է:

§ 16.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԲԺՁՎՈՒՄ Է ԿՈՅՐԻՆ ԵՐԻՔՈՎԻ ՄՕՏ:

Յիսուսն անցնում էր Երիքովի մօտով: Մի կոյր ճանապարհի վրայ նստած մուրում էր: Եւ երբ նա ժողովրդի անցնելը լսեց, հարցրեց, թէ այդ ի՞նչ է: Նրան պատասխանեցին, որ Յիսուս նազովրեցիին է անցնում: Կոյրն սկսաւ բարձր ձայնով աղաղակել և ասել. «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»: Առաջևից գնացողները յանդիմանում էին, որ լռէ, իսկ նա և՛ս աւելի բարձր ձայնով էր աղաղակում. «Դաւթի որդի Յիսուս, ողորմիր ինձ»:

Յիսուսը կանգնեց և հրամայեց, որ նրան իւր մօտ բերեն: Կոյրը մօտ եկաւ: Յիսուսը հարցրեց. «Ի՞նչ ես ուզում, որ անեմ քեզ»: Նա էլ պատասխանեց. «Տէր, ուզում եմ որ տեսնեմ»: Յիսուսը պատասխանեց նրան. «Տես, քո հաւատը քեզ փրկեց»: Նա սկսաւ այն ընկերներին տեսնել, գնում էր նրա յետևից և փառաբանում Աստուծուն: Ժողովուրդն այս որ տեսաւ, սկսաւ Աստուծուն օրհնել:

«Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք»: Մտթ. Ժա. 28.

§ 17.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԵՒ ԶԱԿԷՅՈՍԸ:

Յիսուսը մտաւ Երիքով և անցնում էր քաղաքի միջովը: Այնտեղ մի մարդ կար՝ անունը Զակքէոս, որ մաքսապետ էր և հարուստ: Նա սրտով ցանկանում էր Յիսուսին տեսնել, բայց բաղմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետեւ կարճահասակ էր: Ուստի առաջ վազեց և բարձրացաւ ժանտաթղեւու վրայ, որպէսզի Յիսուսն այնտեղովն անցնելիս, կարողանայ տեսնել:

Երբ Յիսուսն այնտեղ հասաւ, վեր նայեց և ասաց նրան. «Զակքէ, շուտ արա, իջիր, այսօր պէտք է քո տանն իջևանեմ»: Զակքէոսն շտապով վայր իջաւ և ուրախութեամբ ընդունեց նրան:

Բոլոր տեսնողները տրտնջում և ասում էին, թէ մեղաւոր մարդու մօտ գնաց հանգստանալու: Զակքէոսը յառաջ եկաւ և ասաց. «Տէր, իմ հարստութեան կէսը կտամ աղքատներին. եթէ մինին զրկել եմ, չորեքպատիկ կվճարեմ»:

Յիսուսն ասաց. «Այսօր փրկութիւն եղաւ այս տանը, որովհետեւ սա էլ Աբրահամի որդի է. մարդու Որդին եկաւ, որ կեանք պարգևէ կորածներին»:

«Բայց եթէ ինչ է Քրիստոս, նոր արարած իցէ, զի հինն չանց եւ արդ նոր եղեւ ամենայն»: II. Թ. ա. Արթն. ե. 17.

Եթէ մինի մէջ Քրիստոսի սէր կայ, աշխարհին նոր է ծնունդ. մի այդ տեսակ մարդու մօտ հինն անցնում է եւ ամեն բան նոր է դառնում:

§ 18.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԲԺՇԿՈՒՄ Է ԽՈՒՂՈՒՄՆԵՐԻՆ:

Մի անգամ Յիսուսի մօտ մի խուլուհամբ բերին եւ աղաչում էին, որ ձեռք նրա վրայ դնէ: Յիսուսն ամբոխից հեռացրեց հիւանդին. մատներն ականջի մէջ դրաւ. թքից այնտեղ. լեզուն շօշափեց. վերեւ նայեց, յոգևոց հանեց եւ ասաց. «Եփիատայ», որ նշանակում է բացուիր: Իսկոյն նրա ականջները բացուեցան. լեզուի կապանքները քանդուեցան եւ սկսեց ուղիղ խօսել:

Պատուիրեց ոչ ոքի չասել. բայց որքան նա արգելում էր, նրանք եւս առաւել քարոզում, տարածում էին:

«Երանի այնոցիկ, որ լսեն զբանն Աստուծոյ եւ առնեն»: Ղուկ. Ժա. 28.

Երանի նրանց, ովքեր Աստուծու խօսքը լսում եւ կատարում են:

§ 19.

ՈՂՈՐՄԱՄ ՍԱՄԱՐՍՅՈՒ ԱՌԱՎԸ:

Յիսուսը մի օրինականի հետեւեալ առակը պատմեց:

«Մի մարդ Երուսաղէմից գնում էր Երւքով եւ աւազակների ձեռն ընկաւ: Աւազակները մերկացրին անծանօթին. խոցոտեցին. կիսամահ թողին եւ գնացին:

Պատահմամբ մի քահանայ այդ ճանապարհովն անցաւ. տեսաւ նրան, բայց անց կացաւ: Նոյն տեղովն անցաւ մի ղևտացի: Նա եւս տեսաւ եւ անց կացաւ:

Եկաւ մի սամարացի ճանապարհորդ. տեսաւ նրան եւ խղճաց. իջաւ գրաստից. մօտ եկաւ. վերքերը փաթաթեց. վրան ձէթ եւ գինի ածեց. զրաստի վրայ դրաւ. իջեան տարաւ եւ հոգ տարաւ նրա վրայ: Հետեւեալ օրը, երբ պէտք է հեռանար, երկու դահեկան հանեց, իջեանի տիրոջը տուաւ եւ ասաց. «Խնամք տար սրա վրայ եւ ինչ ծախս դրա համար անես, վերադարձին կվճարեմ»: Հիմա այն երեքից ո՞րն է երկում քեզ՝ թէ ընկեր է եղել աւազակների ձեռն ընկած մարդուն»: Օրինականն ասաց. «Նա՛ որ ողորմութիւն արաւ»: Այն ժամանակ Յիսուսն ասաց. «Ինչ, դու էլ այնպէս արա՛»:

«Սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո»: Մտթ. իբ. 39. Գո ընկերին պէտք է քեզ պէս սիրես:

«Որ ոք գիտիցէ զբարին եւ ոչ առնիցէ, մեղք են նմա»: Թ. Յակ. դ. 17.

Ով ճանաչում է բարին, բայց չի գործում, մեղանջում է:

§ 20.

ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ԼՈՒՄԱՆ:

Յիսուսը տաճարում ուսուցանում էր: Նայեց եւ տեսաւ, որ Հարուստներն իրանց տուրքը գանձանակն են ձգում: Տեսաւ նաեւ մի այլի աղքատ կին,

որ երկու լուծա ձգեց այնտեղ: Յիսուսն ասաց. «Արշմարիտն եմ ասում ձեզ, այս որբեւայրին ամենից աւելի տուաւ, որովհետեւ նրանք ամենքն էլ իրանց աւելորդ ունեցածից Աստուծու Համար զոհ մատուցին, իսկ սա իւր աղքատ տեղովը բոլոր ունեցածը ձգեց»:

«Որչափ եւ իցէ քո՝ ըստ սմին բաղմութեան արասցես «որդորմութիւնսն, եթէ սակաւ իցէ քո՝ ըստ սակաւին»:
Տովբիթ. Գ. 9.

«Քո կարողութեան համեմատ որդրմութիւն արա, քիչ ունիս՝ քիչ տուր»:

§ 21.

ՉԱՐ ԾԱՌԱՅՈՒՆ ԱՌԱՅԻՐ:

Յիսուսն ասաց Հետեւեալ առակը: «Մի թագաւոր կամենում է իւր ծառաների Հետ Հաշիւ տեսնել: Երբ Հաշիւն սկսաւ՝ նրա մօտ բերին բիւր քանքարի մի պարտապան: Բայց որովհետեւ նա չկարողացաւ վճարել, ուստի տէրը Հրամայեց նրա կինն ու որդիքը և ամենն՝ ինչ որ ունէր, ծախել պարտքի փոխարէն: Ծառան տիրոջ ոտերն ընկաւ. երկրպագութիւն էր տալիս և ասում. «Համբերիր, տէր, բոլորը կվճարեն»:
Տէրը խղճաց ծառային, արձակեց նրան և պարտքն էլ իրան ընծայեց:

Երբ այդ ծառան դուրս եկաւ, գտաւ իւր ծառայակիցներէ մինին, որ իրան Հարիւր դահեկան էր պարտ: Նրան բռնեց, խեղդում էր և ասում. «Վճարիր, ինչ որ ինձ պարտական ես»: Ծառայակիցը նրա ոտքերն ընկաւ. աղաչում էր և ասում. «Համբերիր, բոլորը կհատուցանեն քեզ»: Բայց նա չկամեցաւ, այլ

գնաց և նրան բանտը ձգեց՝ մինչև որ պարտքը վճարէ:

Ծառակիցները երբ այս բանը տեսան, շատ տրտմեցան, եկան և իրանց տիրոջը յայտնեցին եղելութիւնը: Այն ժամանակ տէրը նրան իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Չար ծառայ, ես քո բոլոր պարտքը ներեցի, որովհետեւ դու ինձ աղաչեցիր, միթէ պէտք չէր, որ դու էլ քո ծառայակցին որորմէիր, ինչպէս որ քեզ որորմեցիր»: Տէրը բարկացաւ և ծառային մատնեց դահլիճներին՝ մինչև որ պարտքն ամբողջապէս վճարէ:

Իմ երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ Հետ այդպէս կվարուի, եթէ ձեզնից իւրաքանչիւրը սրտանց կներէ իւր եղբօրը յանցանքները»:

Այն ժամանակ մօտ եկաւ Սիմօն Պետրոսն և ասաց. «Տէր, մինչև քանի անգամ ներեմ իմ եղբօրը, եթէ նա իմ դէմ մեղանչէ: Եօթն անգամ բաւական չէ»: Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Ոչ թէ եօթն անգամ, այլ և եօթնասուն եօթն անգամ»:

«Զի եթէ թողուցուք մարդկանց զանցանս նոցա, թողցէ եւ ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր, ապա թէ ոչ թողուցուք մարդկան զանցանս նոցա, եւ ոչ Հայրն ձեր երկնաւոր թողցէ զանցանս ձեր»: Մտթ. Գ. 14, 15.

Եթէ դուք մարդկանց սխալները ներէք, ձեր երկնաւոր Հայրն էլ ձեզ կներէ, իսկ եթէ մարդկանց սխալները չէք ներել, ձեր երկնաւոր Հայրն էլ ձեր յանցանքները չի ներել: «Երանի որորմածաց, զի նոքա որորմութիւն գտցեն»:
Մտթ. Ե. 7.

Երանի որորմածներին, որովհետեւ նրանք որորմութեան կարծանանան:

§ 22.

ՀԻՆԻ ՀԱՋՍՐԻ ԿԵՐԱԿՐԵԼԸ:

Յիսուսն իւր աշակերտներին հետ զնաց մի անապատ տեղ, որ գտանուում էր Բեթսայիգա քաղաքի մօտ: Ժողովուրդն իմացաւ այս բանը և մեծ բազմութեամբ գնում էր նրա յետևից: Երբ Յիսուսը ժողովրդին տեսաւ, խիստ ցաւեց, որովհետև նրանք նման էին անհովիւ հօտի: Նա քարոզում էր նրանց Աստուծու արքայութեան մասին և բժշկում հիւանդներին: Օրն սկսել էր տարաժամել:

Այն ժամանակ Յիսուսի աշակերտները մօտ եկան և ասացին. «Արձակիր ժողովրդին, որ գնան մերձակայ գիւղերը հանգստանալու և կերակուր գտնելու, որովհետև ոչինչ չունին ուտելու. մենք էլ անապատումն ենք»: Յիսուսը պատասխանեց նրանց. «Դուք կերակրեցէք զրանց»: Աշակերտներն ասացին. «Մենք հինգ հացից և երկու ձկնից աւելի ոչինչ չունինք, դա քնչալէս կբաւականացնէ այդ բազմութեանը»:

Յիսուսն ասաց աշակերտներին. «Նստացրէ՛ք ժողովրդին կարգ-կարգ՝ յիսուս-յիսուս»:

Այդպէս էլ արին: Անտեղ հինգ հազարը կարգ-կարգ նստեցան: Յիսուսը վեր առաւ հինգ հացը և երկու ձուկը, զոհացաւ, կտրեց և աշակերտներին տուաւ, իսկ նրանք էլ՝ բազմականներին: Ամենքը կերան, կշտացան, իսկ երբ վեր կացան, Յիսուսն ասաց աշակերտներին. «Հաւաքեցէ՛ք փշրանքները»: Տասն երկու զամբիւղ փշրանք վեր առան:

Ժողովուրդը երբ տեսաւ Յիսուսի այս նշանը,

ասաց. «Սա է ճշմարիտ մարգարէն, որ աշխարհ պէտք է դար»: Յիսուսը նկատեց որ իրան թագաւորի տեղ են ընդունում, հեռացաւ լեռը:

Հետեւեալ օրը որոնում էր նրան ժողովուրդը և գտաւ ծովի միւս ափում: Այն ժամանակ Յիսուսն ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, դուք ինձ ոչ թէ նրա համար էք որոնում, որ նշաններ տեսաք, այլ՝ որ հացիցը կերաք և կշտացաք. ճշմարիտն եմ ասում ձեզ՝ իմ Հայրը երկնային, ճշմարիտ հաց կտայ ձեզ»: Նրանք պատասխանեցին. «Տո՛ւր մեզ այդ յաւիտենական հացը»:

Յիսուսը պատասխանեց նրանց. «Ես եմ կենաց հացը, ով ինձ մօտ կգայ, նա չի սովածանայ. ով ինձ կհաւատայ, երբէք չի ծարաւիլ: Չեր նախնիները անապատում մանանան կերան և մեռան, իսկ ով այս հացիցը կուտէ, յաւիտեան կպարի»:

«Մի աշուհեաւ հողացէք եւ ասիցէք զինչ կերցուք կամ զինչ արբցուք կամ զինչ զգեցցուք. զի այդ ամենայն հեթանոսք խնդրեն. քանզի գիտէ Հայրն ձեր երկնաւոր թէ պատու է ձեզ այդ ամենայն: Խնդրեցէ՛ք նախ զարքայութիւնն Աստուծոյ եւ զարգարութիւնն նորա, եւ այդ ամենայն լաւելցի ձեզ»: Մտթ. գ. 31, 33:

Աշուհեաւ հողս մի անէք ասելով, թէ ինչ պիտի ուտենք, կամ ինչ պիտի խմենք, կամ ինչ պիտի հագնենք, որովհետև այդ տեսակ խնդրուածներն հեթանոսներն են անում. ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ որ այդ բաները ձեզ հարկաւոր են: Բայց դուք առաջ նրա արքայութիւնը խնդրեցէ՛ք, իսկ միւսներն առանց խնդրելու կտրուի ձեզ:

«Գրեալ է՝ թէ ոչ միայն հացիւ կեցցէ մարդ, այլ ամենայն բանիւ, որ ելանէ ի բերանոյ Աստուծոյ»: Մտթ. դ. 4.

Դրուած է, որ մարդս ոչ միայն հացով է ապրում, այլ այն ամեն խօսքով, որ Աստուծու բերանիցն է դուրս գալիս:

§ 23.

ՔԱՆԱՆԱՅԻ ԿԻՆԷ:

Յիսուսը զնաց Տիւրոսի և Սիդոնի կողմերը: Եւ ահա մի քանանացի կին աղաղակում էր նրա ետեւից և ասում. «Ողորմիր ինձ, Տէր, որքի Դաւթի, իմ աղջիկը չարաչար դիւահարւում է»: Յիսուսը ոչինչ պատասխան չտուաւ նրան:

Այն ժամանակ մօտ եկան նրա աշակերտները, աղաչում էին և ասում. «Արձակիր սրան, որովհետեւ մեր ետեւիցն աղաղակում է»: Նա պատասխան տուաւ և ասաց. «Ես ուղարկուել եմ Իսրայէլի տան ոչխարների մօտ»: Կինը մօտ եկաւ, Յիսուսի ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր, օգնիր ինձ»:

Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Լաւ չէ երեսխաների ձեռիցը հացն առնել և շներին ձգել»: Կինը պատասխանեց. «Այո, Տէր, բայց շներն էլ իրանց տէրերի սեղանիցն ընկած փշրանքովն են կերակրւում»:

Յիսուսը պատասխան տուաւ և ասաց. «Ո՛վ կին, քո հաւատը մեծ է, թող այնպէս լինի, ինչպէս որ դու ես կամենում»: Նրա դուստրը նոյն ժամում բժշկուեց:

Ձի գոր սիրէ Տէր, խրատ: Թ. ա. Եբր. Ժբ. 6.

Աստուած ումը որ սիրում է, խրատում է:

Եթէ որոց սիրենն զԱստուած, չամենայնի գործակից լինի ի բարիս: Թ. ա. Հռմ. ք. 28.

Նոքա, որոնք Աստուծուն սիրում են, ամեն բարի գործերում օգնում է Աստուած:

§ 24.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԲԱՐՈՅՈՒՄ Ի ՆԱԶԱՐԷԹՈՒՄ:

Յիսուսը Հոգւով դորացած՝ դարձաւ Դաւիթի: Նրա

համբաւը տարածուեց շրջակայ բոլոր երկրները: Նա քարոզում, ուսուցանում էր նրանց ժողովրդանոցներում: Ամենքը յարգում էին նրան:

Յիսուսը դարձաւ Նազարէթ, ուր մեծացել էր և իւր սովորութեան համեմատ շաբաթ օրը ժողովրդանոց մտաւ և կամեցաւ կարդալ: Նրան տուին Եսայեայ մարգարէի գիրքը և երբ բաց արաւ, գտաւ այն տեղը, որ գրուած էր. «Տիրոջ հոգին իմ վրայ է, որի համար էլ օծեց ինձ. նա ինձ ուղարկել է սղքատներին աւետիք տալու, որտով կոտորւածներին բժշկելու, զերիներին թողութիւն քարոզելու, կոյրերին տեսութիւն տալու և Տիրոջ ընդունելի տարին քարոզելու»:

Երբ գիրքը խփեց՝ սպասաւորին տուաւ և նստեց ժողովրդանոցի մէջ, բոլորի աչքերը նրան էին մտիկ տալիս: Յիսուսն ասաց. «Այսօր այս գիրքը կատարուեց ձեր ներկայութեամբ»: Ամենքը վկայում էին այս բանին և զարմանում այն շնորհալի խօսքերի վրայ, որ դուրս էին գալիս նրա բերանից և ասում էին—չէ՞ որ սա Յովսէփի որդին է: Յիսուսն ասաց նրանց. «Ի հարկէ դուք ինձ այս առակը կասէք—բժիշկ, քո անձը բժշկիր. որքան բաներ ենք լսել, որոնք Կափառնայումի մէջ են կատարուել, այստեղ քո հայրենիքումն էլ արն, որ տեսնենք: Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, Եղիայի ժամանակ Իսրայէլի մէջ շատ որբւալորի կանայք կային, երբ երկինքը երեք տարի և վեց ամիս փակուեց, այնպէս որ բոլոր երկրի վրայ մեծ սով ընկաւ, սակայն Եղիան նրանցից ոչ ոքի մօտ չուղարկուեց, բացի սիդոնացոց Սարեպթա՝ մի որբւալորի կնոջ մօտ: Դարձեալ

շատ բորոտներ կալին Իսրայէլի մէջ Եղիսէ մարգարէի ժամանակ, բայց նրանցից աչ ոք չսրբուեց՝ բացի Նէեման ասորուց»։

Ամենքը բարկութիւնով լցուեցան ժողովրդանոցի մէջ։ Յիսուսին քաղաքից դուրս հանեցին և տարան մինչև այն լեռան գլուխը, որի վրայ քաղաքն էր շինած, որպէսզի այն բարձր տեղից վայր ձգեն, իսկ Յիսուսը նրանց միջովն անցաւ և դնաց։

«Յիւսոս եկն, եւ իւրքն զնա ոչ ընկալան. իսկ որք ընկալանն զնա՝ ետ նոցա իշխանութիւն որդիս Աստուծոյ լինել»։ Յովհ. ա. 11, 12.

Իւր ազգի մէջն եկաւ, բայց իւր ազգի որդիքն իրան չընդունեցին, իսկ որոնք ընդունեցին, նրանց իրաւունք տուաւ Աստուծու որդիք լինել։

§ 25.

ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԻԷ:

Մի երկտասարդ մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Բարի վարդապետ, ինչ բարի բան դորձեմ, որ յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ»։ Յիսուսն ասաց նրան. «Եթէ կամենում ես յաւիտենական կեանք ունենալ, պահիր պատուիրանները»։ Երկտասարդը հարցրեց. «Ո՞ր պատուիրանները»։ Յիսուսը պատասխանեց. «Մի սպանաներ, մի դողանար, մի սուտ վկայեր, պատուիրքո հօրն ու մօրը և քո ընկերին քո անձի չափ սիրիր»։

Երկտասարդը պատասխանեց. «Այդ ամենն իմ երեխայութիւնիցն օկսած պահել եմ, էլ ինչ բան է պակաս ինձ»։ Այն ժամանակ Յիսուսը նայեց նրան և ասաց. «Մի բան պակաս է քեզ. եթէ կամենում ես

կատարեալ լինել, զնա և ծախիր ունեցածդ. տուր աղքատներին. կունենաս երկնքումը գանձ ու հետևիլ ինձ»։

Երբ պատանին այս խօսքերը լսեց, տխուր և տրտում հեռացաւ, որովհետև շատ ստացուած ունէր։ Յիսուսն ասաց իւր աշակերտներին. «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, մալուխը հեշտութեամբ ասեղի ծակովը կանցնի՝ քան թէ մի հարուստ՝ Աստուծու արքայութիւնը կմտնէ»։ Երբ այս բանն աշակերտները լսեցին, շատ զարմացան և ասացին. «Հապա էլ ո՞վ կարող է փրկուել»։ Յիսուսը մտիկ տալով նրանց՝ ասաց. «Մարդկանց կողմանէ անկարելի է դա, իսկ Աստուծու կողմանէ ամեն բան հնարաւոր է»։

«Եւ մեծութիւն թէ առ ով գայցէ, մի յօժարեցին սիրտք ձեր»։ Սաղ. կա. 11.

Ձեր հարստութեան վրայ չուս մի դնէք։

«Եթէ ոք կամի զկի գալ իմ, ուրասցի զանձն իւր եւ բարձցէ զխաչ իւր եւ եկեցէ զկնի իմ»։ Մրկ. Բ. 34.

Ով ուզում է իմ ետևից գալ, պէտք է իւր անձն ուրանայ, վեր առնէ իւր խաչը և ետևիցս գայ։

§ 26.

ԱՆՄԻՏ ՀԱՐՍՏԻ ԱՌԱԿԷ:

Յիսուսը հետևեալ առաւին ասաց — Մի հարուստ մարդու արտերն առատ պտուղ տուին։ Նա մտածում և ասում էր. «Ի՞նչ անեմ. տեղ չունիմ արտերիս պտուղները հաւաքելու. շտեմարաններս կքանդեմ. աւելի մեծերը կշինեմ և բոլոր բերքերն այնտեղ կհաւաքեմ. յետոյ կասեմ ինձ — ո՞վ անձն, շատ բարիքներ ունիս՝ շատ տարիների համար ամբարուած, կեր, խմիր և զուարճացիր»։

Իսկ Եստուր ասաց նրան. «Ամեն, այս գիշերը քո հոգին քեզնից կպահանջեն, այսքան պատրաստածներդ ինչ պիտի անես»:

Այսպէս էլ ամենայն մարդու վիճակն է—ով միայն իւր անձի համար է գտնւում հաւաքում, Աստուծոյ մօտ հարուստ չէ:

«Մի գտնէ՛ք ձեզ գանձս չերկրի, ուր ցեց եւ ուտի՛ճ ապականեն, եւ ուր գողք ական հատանեն եւ գողանան: Այլ գտնէ՛ք ձեզ գանձս չերկրիս, ուր ոչ ցեց եւ ուտի՛ճ ապականեն, եւ ոչ գողք ական հատանեն եւ գողանան. զի ուր գանձք ձեր են, անդ եւ սիրտք ձեր եղի»¹: Մտթ. գ. 19—21.

Ձեզ համար հարստութիւն մի գիշէք երկրիս վրայ, ուր ցեցն ու ուտի՛ճն ապականում են, ուր գողերը պատր ծակում են և գողանում: Այլ ձեր հարստութիւնը երկրնքում գիշեցէք, ուր ոչ ցեց կայ և ոչ ուտի՛ճը կապականէ և ուր գողերը պատր չեն ծակում և չեն գողանում, որովհետեւ ինչ տեղ ձեր գանձերն են, այնտեղ էլ ձեր սիրտն է:

§ 27.

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ՈՁԽԱՐԻ ԵՒ ԴՐԱՄԻ ԱՌԱՎԷ:

Յիսուսի մօտ լսելու նպատակով շատ մաքսաւորներ և մեղաւորներ եկան: Փարիսեցիները և դրպիրները տրտնջում էին ու ասում. «Սա ընդունում է մեղաւորներին և նրանց հետեւում է»:

Սրա համար Յիսուսն այս առակն ասաց նրանց. «Այն ո՛ր մարդն է ձեզանից, որ հարկւր ոչխար ունենայ և նրանցից մինը կորցնէ, արդե՞ք չի թողնիլ իննսունիններ և այն կորածի ետեւիցը դնալ, մինչեւ որ գտնէ նրան: Եւ երբ գտնէ, ուրախանալով իւր ուսերի վրայ կգնէ և տուն գալով բարեկամներին և

դրացիներին կկանչէ ու կասէ. «Աւրախացէ՛ք ինձ հետ, վասնզի իմ կորած ոչխարը գտայ»: Ասում եմ ձեզ, այսպէս էլ ուրախութիւն կլինի երկնքումը մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ, քան թէ իններսունինն արդարների համար, որոնք ապաշխարութեան պէտք չունին»:

«Կամ ո՞վ է այն կինը, որ տառն դրամ ունենայ և դրամներից մինը կորցնէ, արդե՞ք ճրագ չի վառիլ, տունը չի աւելիլ ու խիտ սրճիլ՝ մինչեւ որ գտնէ: Եւ երբ գտնէ, բարեկամներին և դրացիներին կկանչէ ու կասէ—ուրախացէ՛ք ինձ հետ, վասնզի կորուսած դրամս գտայ: Ասում եմ ձեզ, այսպէս էլ Աստուծու հրեշտակների մօտ ուրախութիւն կլինի մէկ մեղաւորի համար, որ կապաշխարէ»:

«Ձի այնպէս սիրեաց Աստուծո՛ւ զաշխարհ, մինչեւ...
Յովհ. գ. 16.

§ 28.

ՅԱՅՐՈՍԻ ԴՈՒՍՏՐԸ ԵՒ ՆԱՅԻՆԻ ՊԵՏԱՆԻՆ:

Յայրոս անունով մի մարդ, որ ժողովրդի իշխաններից մինն էր, եկաւ Յիսուսի մօտ. ընկաւ նրա ոտքերը. աղաչում և ասում էր. «Իմ աղջիկը մահամերձ է, եթէ գաս և ձեռք նրա վրայ դնես՝ կառողջանայ»: Յիսուսը զնաց նրա հետ. մեծ բազմութիւն հետեւում էր նրան. իշխանի ծառաներից մինն եկաւ և ասաց. «Քո աղջիկը մեռաւ, վարդապետին անհատ գիտ մի անիլ»: Երբ այս բանը Յիսուսը լսեց, ասաց իշխանին. «Մի վախենար, հաւատա՛մ միայն»:

Յիսուսը տուն եկաւ. աեստւ փողհարներին ու ժողովրդին. ոչ ոքի թալ չտուաւ, որ իւր հետ գընայ՝ բացի Սիմօնից (Պետրոս), Յակովբոսից և Յովհաննէսից: Ամենքը լալիս և ողբում էին: Յիսուսն ասաց. «Մի՛ լաք, նա չէ մեռել, այլ քնած է»: Նրա վրայ ծիծաղեցին, որովհետև ամենքը գիտէին, որ մեռած է:

Յիսուսը բոլորին էլ տանից դուրս հանել տուաւ. առաւ իւր հետ երեսայի հօրն ու մօրը և նրանց, որոնք իւր հետն էին ու մտաւ այնտեղ, ուր երեսան պառկած էր: Բռնեց նրա ձեռից և ասաց. «Տալիթա կումի», այսինքն՝ աղջիկ, վեր կաց:

Իսկոյն՝ վեր կացաւ աղջիկը և ման եկաւ: Յիսուսը հրամայեց, որ նրան բան տան ուտելու: Ամենքը զարմացան այս բանի վրայ:

Բ.

Սրանից յետոյ Յիսուսն եկաւ Նալին քաղաքը: Նրա հետ գնում էին աշակերտները և բազմաթիւ ժողովուրդ: Երբ քաղաքի դռան մօտեցաւ, տեսաւ մի մեռեալ էին տանում, որ ալրի միամօր որդի էր: Դազադի ետեւից մեծ բազմութիւն էր գնում: Յիսուսը մօտ գնաց և ասաց. «Մի՛ լար»: Յետոյ մօտ եկաւ, դազադը շօշափեց. տանողները կանգնեցին: Յիսուսն ասաց. «Պատանի, քեզ եմ ասում, վեր կաց»:

Մեռեալը վեր կացաւ, նստեց և սկսաւ իրօսել: Պատանուն մօրը լանձնեց:

Ամենքին երկիւղ պատեց: Աստուծան փառք էին տալիս և ասում. «Մեծ մարգարէ է վեր կացել մեր մէջ. Աստուած իւր ժողովրդին այցելել է»:

«Բաց լայտնեցաւ ալժմիկ՝ լերելի Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ խափանեաց զմահ՝ եւ լուսաւոր առար զկեանս»: II. Տիմոթ. ա. 10.
Ալժմ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի երկալովը լայտնուեց, որ նա մահը խափանեց և կեանքը լուսաւորեց:

§ 29.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ԵՐ ՊԵՏՐՈՍԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ:
ա.

Երբ Յովհաննէսը բանտի մէջ Յիսուսի գործերը լսեց, իւր աշակերտներից երկուսին ուղարկեց նրա մօտ հարցնելու. «Դու ես այն, որ գալու էր, թէ ուրիշին սպասեմք»:

Յիսուսը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Գնացէ՛ք Յովհաննէսին պատմեցէ՛ք, ինչ որ լսեցիք և տեսաք—կոյրերը տեսնում են, կաղերը գնում են, բորոտները սրբում են, խուլները լսում են, մեռելները յարութիւն են առնում և աղքատներին աւետարանն է քարոզում, երանելի է նա, որ ինձ վրայ չի դալթակողուի»:

Բ.

Քիչ ժամանակից յետոյ Յիսուսն եկաւ Փիլիպպեայ կեսարիայի կողմերը, իւր աշակերտներին հարցնում էր և ասում. «Մարդիկ ինձ համար ինչ են ասում, ո՞վ է մարդու Որդին»: Նրանք էլ ասացին. «Ոմանք ասում են՝ թէ Յովհաննէս Մկրտչին է, միւսները՝ Եղիան և ուրիշներն էլ՝ Երեմիան կամ մարգարէներից մինը»:

Յիսուսը հարցրեց. «Իսկ դուք ինչ էք ասում, ո՞վ եմ ես»: Սիմօնը պատասխանեց և ասաց. «Դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստուծո՞ւ Որդին»:

Յիսուսն ասաց. «Երանի՛ք եղ, Սիմոն՝ որդի Յովհաննի, որովհետեւ մարմին և արիւն չյայտնեց քեզ այդ, այլ իմ երկնաւոր Հայրը. ես ասում եմ քեզ, որ դու ես վեմը և այդ վեմի վրայ կշինեմ իմ եկեղեցին, որին դժոխքի դռներն էլ չեն կարող շարժել: Քեզ կտամ երկնքի արքայութեան բանալիները և ինչ որ երկրիս վրայ կկապես, կապուած կլինի երկնքումը և ինչ որ կարձակես երկրիս վրայ, երկնքումն էլ արձակուած կլինի»: Արդեւեց իւր աշակերտներին, որ ոչ ոքի չասեն, թէ նա Յիսուս Քրիստոսն է:

«Եւ մեք հաւատացաք եւ ծանեաք՝ եթէ դու ես Քրիստոսն որդի Աստուծոյ»: Յովհ. գ. 69.

Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսն՝ Աստուծու որդին:

«Յիսուս Քրիստոս երեկ եւ այսօր, նոյն եւ յաւիտեան»: Թ. ա. Եբր. Ժգ. 7.

Յիսուս Քրիստոսը նոյն է՝ երեկ, այսօր և յաւիտեան:

§ 30.

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ՄԿՐՏԻ ՄԱՆԸ:

Հերովդէսը բռնեց Յովհաննէսին. կապեց և բանտը դրաւ՝ իւր եղբայր Փիլիպպոսի կնոջ՝ Հերովդիայի համար, որովհետեւ Յովհաննէսը նրան ասում էր. «Այսել չէ՛ քեզ, որ դրան կին ունենաս»: Հերովդէսն ուղղում էր նրան սպանել, բայց ժողովրդից վախենում էր, որովհետեւ նրան ընդունում էր որպէս մարգարէ, որպէս բարեպաշտ մարդ, զրա համար էլ պաշտպանում էր:

Մի շարժար առիթ պատահեց—Թագաւորի ծերնդեան օրն էր. մեծ խնջոյք տուաւ, ուր ներ-

կայ էին նախարարները, զօրապետները և Գալիլիայի բոլոր մեծամեծները: Այդտեղ էր և Հերովդիայի աղջիկը, որ կաքաւեց և շատ դուր եկաւ թէ՛ Թագաւորին և թէ՛ բոլոր սեղանակիցներին:

Թագաւորն ասաց աղջկան. «Խնդրիր ինձնից ինչ որ ուզում ես և ես կտամ քեզ»: Թագաւորն երգուեց և ասաց. «Ինչ բան որ դու խնդրես ինձնից, կտամ քեզ, մինչև անդամ իմ Թագաւորութեան կէսը»: Նա դուրս գնաց և տուաց մօրը. «Ի՞նչ խնդրեմ»: Նա էլ ասաց. «Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Աղջիկը շտապով Թագաւորի մօտ եկաւ և ասաց. «Ես կամենում եմ, որ մի սկուտղի վրայ Յովհաննէս Մկրտչի գլուխն ինձ տաս»:

Թագաւորը շատ տրտմեցաւ, բայց որովհետեւ երգուել էր հիւրերի առաջ՝ չուզեց խօսքը լետ առնել: Իսկոյն դահիճ ուղարկեց և հրամայեց նրա գլուխը բերել: Գահիճը գնաց ու բանտի մէջ գլխատեց Յովհաննէսին. մի սկուտղի մէջ դրաւ գլուխը և աղջկան տուաւ. նա էլ իւր մօրը տարաւ:

Երբ այս բանը նրա աշակերտներն իմացան, եկան վեր առան նրա գլխակը. տարան Թաղեցին ու եկան Յիսուսին յայտնեցին:

«Եր հաւատարիմ մինչեւ ի մահ եւ տաց քեզ զպսակն ի կենաց»: Յայտ. Յովհ. բ. 10.
Հաւատարիմ եղիր մինչև ի մահ, կեանքի պսակը քեզ կրօսմ:

§ 31.
ՍԵՐՄԱՆԱՅԱՆԻ ԼՈՒՍԻՆ:

Յիսուսը նստած էր ծովի ափում: Նրա մօտ հա-

ւաքուեց մեծ բազմութիւն: Նա իջաւ և նաւ նըստեց, իսկ ժողովուրդը կանգնած էր ափի վրայ: Յիսուսն սկսեց նրանց հետ շատ բաների վրայ առականերով խօսել և ասել. «Ահա դուրս եկաւ սերմացանը ցանելու ու երբ նա ցանում էր, սերմերից մի քանիսն ընկան ճանապարհի վրայ, եկան երկնից թռչուններն ու կերան: Մի քանիսն էլ ընկան քարքարոտ տեղերում, որոնք շուտով բուսան հող չլինելու պատճառով, բայց երբ արեւը ծագեց, տաքացան, և որովհետեւ արմատ չունէին՝ չորացան: Մի քանիսն էլ ընկան փշոտ տեղ, փշերը դուրս եկան և խեղդեցին նրանց: Մի քանիսն էլ ընկան լաւ հողի մէջ և պրտուղ տուին, որը հարիւր, որը վաթսուս և որը երեսուս: Այլ որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ:

«Երանի այնոցիկ է, որ լսեն զբանն Աստուծոյ եւ առնեն»: Ղուկ. Ժա. 28.

Երանի է նրանց, որոնք Աստուծու խօսքը լսում են և կատարում:

«Երանի այնոցիկ՝ որ սուրբ են սրտիւք, զի նոքա զԱստուծ տեսցեն»: Մտթ. ե. 8.

Երանի սուրբ սիրտ ունեցողներին, որովհետեւ նրանք Աստուծուն պիտի տեսնեն:

§ 32.

ՈՐՈՍԻ ԱՌԱՎԷ:

Յիսուսը մի ուրիշ առակ էլ ասաց—Երկնքի արքայութիւնը նման է մի մարդու, որ իւր արտումը բարի սերմը ցանեց. բայց երբ մարդիկ քուն եղան, թշնամին եկաւ ցորենի մէջ որոմներ ցանեց ու գնաց: Երբ խոտը բուսաւ, պտուղ տուաւ, այն ժամանակ որոմներն էլ երևեցան:

Տանտիրոջ ծառաները մօտ եկան և ասացին. «Տէր, միթէ դու քո արտումը բարի սերմը ցանեցիր, որոմները որտեղից են»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Այդ թշնամի մարդու արած է»: Ծառաներն ասացին. «Ամենհում ես, որ գնանք և դուրս հանենք»: Նա պատասխանեց. «Այ, մի գուցէ որոմները քաղելիս, ցորենն էլ նրանց հետ արմատախիլ անէք, թողէք որ երկուսն էլ միասին մեծանան մինչև հունձը, իսկ հնձի ժամանակ կասեմ հնձողներին՝ առաջ որոմները քաղեցէք և խուրձ կապեցէք՝ այրելու, իսկ ցորենը ժողովեցէք իմ ամբարի մէջ:

«Եւ զոր օրինակ կալ մնայ մարդկան մի անգամ մեռանել, եւ չես այնորիկ դատաստան»: Թ. ա. Երբ. Թ. 27.

Մարդկանց համար սահմանուած է, որ մի անգամ պիտի մեռնեն, իսկ նրանից յետոյ դատաստան կլինի:

Մի գատէք ուրիշներին, որ ձեզ էլ ուրիշները չդատեն: Մի գատէք ուրիշներին, որ ձեզ էլ ուրիշները չդատեն:

§ 33.

ԱԳԱՐԱՅԻ ԳԱՆՁԻ ԵՒ ՄԱՐԳԱՐԻՏԻ ԱՌԱՎԷ:

Երկնքի արքայութիւնը նման է ազարակում թաքցրած գանձին, որ մի մարդ գտաւ. թաքեցրեց. ուրախութիւնից գնաց ծախեց իւր բոլոր ստացուածը և զնեց այն ազարակը: Դարձեալ նման է երկնքի արքայութիւնը մի վաճառականի, որ գեղեցիկ մարգարիտ էր որոնում և երբ մի թանկագին մարգարիտ գտաւ, գնաց վաճառեց ունեցած չունեցածը և գնեց այն մարգարիտը:

«Զի ամենայն տուրք բարիք եւ ամենայն պարգևք
կատարեալք ի վերուստ են իջեալ առ ի Հօրէն լուսոյ»:

Թ. Յակ. ա. 17.

Բոլոր բարի տուրքերը և կատարեալ պարգևները վերե-
ւիցն են իջեալ: Լուսոյ Հօրիցը:

«Զինչ կայ իմ բնաւ յերկինս կամ ի բէն զինչ եւս

խնդրեցից յերկրի»: Սաղ. հգ. 25.

Ո՞վ ունիմ ես երկնքումը կամ քեզնից էլ ինչ խնդրեմ
երկրիս վրայ:

§ 34.

ՄԵՍ ԸՆԹՐԻՔԻ ԱՌԱՎԸ:

«Մի մարդ մեծ ընթրիք պատրաստեց և շատե-
րին հացի հրաւիրեց: Ընթրիքի ժամանակ ուղարկեց
իւր ծառան, որ հրաւիրուածներին ասէ. «Սկէք, որով-
հետեւ ամեն բան պատրաստ է»:

Հրաւիրեալներն ամենքն էլ հրաժարուեցան դա-
լու—առաջինն ասաց. «Ագարակ գնեցի, պէտք է
գնամ տեսնեմ, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժարուած
համարիր»: Միւսն ասաց. «Հինգ լուծ եզն եմ գնել,
գնում եմ փորձելու, աղաչում եմ քեզ, ինձ հրաժա-
րուած համարիր»: Երրորդն էլ ասաց. «Աին եմ ա-
ռել, ուստի և չեմ կարող դալ»:

Ծառան եկաւ և այս բոլորը պատմեց տիրոջը:
Տանտէրը բարկացած ասաց ծառային. «Դուքս գնա
քաղաքի հրապարակներն, ու փողոցները և այտեղ
բեր աղքատներին, խեղերին, կաղերին և կոյրերին»:
Ծառան ասաց. «Տէր, կատարեցի այնպէս, ինչպէս հրա-
մայեցիր, բայց տանն էլի տեղ կայ»: Տէրն ասաց ծառա-
յին. «Դուքս գնա ճանապարհները և քաղաքի ցանկից
դուքս ու ստիպիր ամենին, որ այտեղ գան, որպէսզի

իմ տունը լցուի»: Այնպիսով եւս ասում, այն հրաւիրուած
մարդկանցից ոչ մէկն իմ ընթրիքը չի ճաշակել»:

«Մի սիրեք զաշխարհս, եւ մի որ ինչ յաշխարհի է. եթէ

«ք սիրէ զաշխարհ, ոչ է ի նմա սէր Հօր: Աշխարհս ան-
ցանէ եւ ցանկութիւն, իսկ որ առնէ զկամս Աստուծոյ»:

«մնայ ի յաւիտեան»: Ի. Թ. Յովհ. բ. 15. 17.

Մի սիրեք աշխարհը և այն ամենը, ինչ որ աշխարհի
մէջն է. եթէ մինն աշխարհը սիրէ, կնշանակէ նրա մէջ
Հօր սէր չկայ: Որովհետեւ աշխարհս անցուորական է, նրա
ցանկութիւնները նույնպէս. իսկ ով Աստուծու կամքը
հկատարէ, յաւիտեան կմնայ:

§ 35.

ԱՆՆԱԲԱՐԱՆՈՒԹԻ ԲԺՂԿՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՓԱՌՆԱՅՈՒՄ ԲԱՆԸ-
ԲՈՒՄ ԵՒ ԿԱՆԻ ԲԺՂԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊՐՕՊԱՏԻԿԻ ԿԱՄ ԲԵՒ-
ՆԵՂՆԱՆ ԱՌԱՎՈՐՆԻ ՄՕՏ:

ա.

Յիսուսը բարոյում էր իւր քաղաքում Կափառ-
նայումում: Այնտեղ ներկայ էին բազմաթիւ փարի-
սեցիներ և օրինաց վարդապետներ, որոնք եկած էին
Գալիլիայից և Հրէաստանից: Յիսուսը նրանց ամենին
էլ օգնում էր:

Այդ լոպէին մահճի վրայ դրած մի անդամա-
լոյծ բերին և աշխատում էին, որ մի կերպով ներս
տանեն և Յիսուսի առաջը դնեն: Բայց ամբողջի պատ-
ճառով չկարողացան ներս մտնել. կտուրը բարձրա-
ցան. տան առաստաղը բացին և մահճով կախ արին
հիւանդին Յիսուսի ոտների մօտ: Յիսուսը նրանց հա-
ւատը տեսնելով՝ ասաց հիւանդին. «Որդեանկ, քո յան-
ցանքը ներում է քեզ»:

Դպիրները և փարիսեցիներն սկսեցին մտածել և

ասել. «Ո՞վ է սա՝ որ հայհոյանք է խօսում. ո՞վ կարող է յանցանքը ներել՝ բացի Աստուծուց»:

Յիսուսը՝ նրանց խորհուրդն իմանալով պատասխանեց և ասաց. «Ի՞նչ էք մտածում ձեր սրբտեղում. ո՞րն է աւելի հեշտ—ասել քո յանցանքը ներում է քեզ, թէ՛ վեր կաց և ման եկ: Իմացէ՛ք որ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքեր ներելու: Յետոյ դարձաւ անդամալուծին և ասաց. «Քեզ եմ ասում, վեր կաց, մահիճդ առ և գնա քո տուն»: Հիւանդն իսկոյն վեր կացաւ, առաւ իւր մահիճը, գնաց տուն և փառաբանում էր Աստուծու անունը:

Զարմանքն ամենին պատեց: Փառք էին տալիս Աստուծուն և ահով լցուած ասում էին, թէ նորանշան բաներ տեսանք այսօր:

Սրանից յետոյ տօն էր: Յիսուսն Նրուսարէմ եկաւ: Քաղաքի մէջ Պրօպատիկէ աւագանի մօտ, որ երբայեցեքէն Բեդէէզդա է կոչւում, հինգ օրա՜հ կար, ուր պառկած էին շատ հիւանդներ—կույրեր, կաղեր, գոսացածներ և սպասում էին ջրի յուզուելուն, որովհետեւ Տիրօջ հրեշտակը ժամանակ-ժամանակ իջնում էր և աւագանի ջուրը յուզում: Ջրի յուզուելուց յետոյ՝ ով առաջինն էր ընկնում նրա մէջ՝ բժշկւում էր՝ ինչ հիւանդութիւն էլ որ ունենար:

Այնտեղ մի մարդ կար, որ երեսունևութը տարի հիւանդ էր: Երբ Յիսուսը նրան տեսաւ և իմացաւ թէ քանի տարի այնտեղ պառկած է, ասաց. «Կամենում ես բժշկուել»: Հիւանդը պատասխանեց.

«Տէր, ես ոչ ոք չունիմ, որ ջրի յուզման ժամանակն ինձ աւագանը ձգէ, իսկ ես մինչև որ տեղիցս կշարժուեմ, ուրիշն ինձնից առաջ է իջնում»: Յիսուսն ասաց. «Վեր կաց, մահիճդ առ և գնա»: Այն թարդն իսկոյն առողջացաւ. վեր կացաւ. առաւ իւր մահիճն և գնաց:

Այդ օրը շաբաթ էր: Հրէաներն ասացին բրժկուածին. «Այսօր շաբաթ է, ինչպէս կարելի է որ մահիճդ տանում ես»: «Ինձ բժշկողն ասաց—վեր առ մահիճդ և գնա»: Այն ժամանակ հարցրին նրան. «Ո՞վ է այն մարդը, որ քեզ ասաց—մահիճդ առ և գնա»: Բայց բժշկուածը չէր ճանաչում Յիսուսին, որովհետեւ ամբօխի պատճառով խոյս էր տուել այնտեղից:

Սրանից յետոյ Յիսուսը հանդիպեց նրան տաճարում և ասաց. «Ահա դու առողջացար, այլևս չըմեղանչես, որպէսզի աւելի վատ բան չլինի քեզ»: Այն մարդը գնաց և հրէաներին պատմեց, որ իրան բժշկողը Յիսուսն է եղել: Սրա համար հրէաները հալածում էին նրան, որ նա շաբաթ օրն էր այդ բանն արել: Յիսուսը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Իմ Հայրը մինչև այժմ դործել է, ես էլ դործում եմ»: Հրէաներն աւելի սկսեցին հալածել, որովհետեւ նա ոչ թէ միայն շաբաթն էր քանդում, այլ Աստուծուն իւր հայրն էր անուանում և իւր անձը նրան հաւասար դարձնում:

«Հաւատարիմ է բանս, եւ ամենայն ընդունելութեան արժանի է, զի Յիսուս Քրիստոս եկն յաշխարհ փրկել զմեզաւորս»: I. Թ. ա. Տիմոթ. ա. 15.

Աճմարիտ է այս խօսքը և ամէն ընդունելութեան ար-

Ժանի, որ Յիսուս Քրիստոսն աշխարհ եկաւ մեղաւորներին փրկելու համար:

«Եկա՛յք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք եւ ես հանգուցից զձեզ»: Մտթ. Ժա. 29.

Ինձ մօտ եկէ՛ք, ով դադրածներ եւ բեռնաւորուածներ, ես ձեզ հանգստութիւն կտամ:

§ 35. ա.

ՅԱՆՅԱՒՈՐ ԿԻՆԸ:

Փարիսիցիներէց մէկն աղաչում էր Յիսուսին, որ իւր հետ հաց ուտէ: Յիսուսը չմերժեց նրա խնդիրը—գնաց փարիսեցու տունը և սեղան նստաւ: Այն քաղաքումը մի մեղաւոր կին կար. սա երբ իմացաւ որ Յիսուսը փարիսեցու տանն է, վեր առաւ մի շիշ անուշահոտ իւղ. եկաւ Յիսուսի մօտ. լաց էր լինում. արտասուքով ոտները թրջում էր. գլխի մազերովը սրբում էր. համբուրում էր ոտները և բերած իւղովն օծում: Փարիսիցին այս բանից գայթակղուեց և մտքումն ասաց. «Թե՛ է սա մարգարէ լինէր, անշուշտ կիմանար, թէ իրան մերձեցողն ով է կամ ինչպիսի կին է»: Յիսուսը նրա սրտինն իմացաւ, ուստի և ասաց. «Սիմօն, քեզ մի բան ունիմ ասելու»: Նա էլ ասաց. «Ասա, վարդապետ»: Յիսուսն ասաց. «Մի մարդ երկու պարտական ունէր—առաջինը հինգ հարիւր դահեկան էր պարտ, իսկ երկրորդը՝ չնոսն: Պարտատէրերն աղքատ էին և անկարող տիրոջ պարտքը վճարելու, ուստի տէրը երկուսին էլ ներեց: Ասա Սիմօն, աչգ երկուսից որն աւելի կրտնդէր տիրոջը»: Սիմօնը պատասխանեց. «Նա, որի պարտքն աւելի էր»: «Ուղիղ դատեցիր, Սիմօն» և դառնալով դէպի կինը՝ Սիմօնին ասաց. «Տեսնո՞ւ ես այս կնոջ վարմունքը, երբ ես քո տունն եկայ, ջուր էլ չտուիր ոտներս լուանալու համար, իսկ սա իւր արտասուքով թրջում է ոտներս և մազերով էլ սրբում: Դու ինձ սովորական համբույր չտուիր, իսկ սա՝ քանի տուն եմ եկել՝ ոտներս համբուրելուց չէ դադարում: Դու հասարակ իւղով չօծեցիր գլուխս, իսկ սա անուշահոտ

իւղով օծեց ոտներս: Սրա համար էլ ասում եմ, որ սրա շատ մեղքերը կներուին, որովհետեւ շատ սիրեց, իսկ որին քիչ կներուի, նա քիչ էլ կսիրէ»: Այս խօսքերից չետոյ դառնալով կնոջն ասաց. «Քո մեղքերը ներում են»: Սեղան նստողներին դարմացք սրածառեց Յիսուսի վարմունքը, ուստի միմեանց երեսին նայելով՝ ասում էին. «Ո՞վ է սա, որ մեղք էլ է ներում»: Յիսուսն ասաց կնոջը. «Քո հաւատը փրկեց քեզ, գնա խաղաղութիւնով»:

§ 35. բ.

ՉԱՅՅՈՂ ԿԻՆԸ:

Դպիրները և փարիսեցիները մի կին բերին Յիսուսի մօտ: Կնոջը կանգնացրին ներկայ եղողների մէջտեղն ու հարցրին Յիսուսին. «Վարդապետ, այս կինը յայտնի կերպով բռնուել է շնութիւն անելիս: Մովսէսն իւր օրէնքում հրամայում է քարկոծ անել այդպիսիներին, դու ի՞նչ ես ասում»: Այս բանը Յիսուսին փորձելու համար էին ասում, որ տեսնեն Մովսէսի օրէնքի համաձայն վճիռ կտա՞յ, թէ ուրիշ բան կասէ, որպէսզի վերջը ժողովրդի առաջ չար խօսեն նրա մասին: Յիսուսը փոխանակ իւր հակառակորդներին պատասխան տալու, կռացաւ և սկսեց մատով զրել զետնի վրայ: Դպիրները և փարիսեցիները նորից հարցրին: Յիսուսը վեր նայեց և ասաց. «Ո՞վ ձեզանից իրան աւելի անմեղ է գգում, թող առաջին քարը նա ձգէ սրա վրայ»: Յիսուսը նորից կռացաւ և շարունակեց գետնի վրայ գրելը: Որովհետեւ ներկայ եղողներից ոչ ոք իրան աւելի արդար չհամարեց, իրանց խղճից չանդիմանութիւն ստանալով՝ մէկը միւսի ետեւից հեռացան՝ առաջինից սկսած մինչև վերջինը: Յիսուսը միայնակ մնաց, կինը դեռ ևս մէջտեղում կանգնած էր: Յիսուսը վեր նայեց և բացի կնոջից ոչ ոքի չտեսաւ, դարձաւ դէպի նա և ասաց. «Ո՞վ կին, ուր ես քեզնից դանգատուողները, քեզ ոչ ոք չդատապարտեց»: «Ո՛չ, տէ՛ր»: Յիսուսն աւելացրեց. «Ես ևս չեմ դատապարտում քեզ, գնա և այսուհետեւ աչկս չմեղանչես»:

✓ § 36.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՍԱՍՏՈՒՄ Է ՄՐՐԿԻՆ:

Յիսուսը վերստին Գալիլիա դարձաւ. կամեցաւ գնալ ծովի միւս կողմը և քարոզել: Նաւ մտաւ. աշակերտներն էլ հետևեցին նրան: Եւ ահա ծովի մէջ մեծ փոթորիկ բարձրացաւ, այնպէս որ ալիքները նաւը ծածկում էին, իսկ Յիսուսը քնած էր նաւի յետևում:

Աշակերտները մօտ եկան, զարթեցրին նրան և ասացին. «Տէր, փրկիր մեզ, կորչում ենք»: Յիսուսն ասաց. «Ի՛նչ վախկոտներ էք, թերահաւատներ»: Սաստեց քամիներին և մեծ խաղաղութիւն տիրեց:

Մարդիկ զարմացան այս բանի վրայ և ասում էին. «Սա ինչպիսի անձն է, որ քամիներն էլ, ծովն էլ հնազանդում են սրան»:

«Եթէ Աստուած ի մեր կոչս է, ո՞վ իցէ մեր հակառակ»:
Թ. ա. Հռոմ. ր. 31.

Եթէ Աստուած մեր կողմն է, ո՞վ կարող է մեզ հակառակ լինել:

«Եւ այս է չաղթութիւնն՝ որ չաղթէ աշխարհի, հաւատքն մեր»: Թ. Յովհ. է. 4.

Մեր հաւատքն է, որ աշխարհին չաղթում է:

§ 36. ա.

✓ ՅԻՍՈՒՍԸ ԳՆՈՒՄ Է ԾՈՎԻ ՎՐԱՅՈՎ:

Բեթսաիդա քաղաքի մօտ գտանուող անապատում 5,000 ին կերակրելուց յետոյ, Յիսուսն արձակեց նրանց, իսկ աշակերտներին պատուիրեց, որ նաւ մտնեն և իրանից առաջ ծովի միւս ափն անցնեն: Յիսուսը լեռու բարձրացաւ և առանձին աղօթք էր անում մինչև երեկոյ: Աշա-

կերտներն արդէն ծովի մէջտեղն էին. նաւն արեկոծւում էր, որովհետև քամին հակառակ կողմից էր փչում: Գիշերուան մէջ՝ Յիսուսը ծովի վրայ ման գալով՝ եկաւ նրանց մօտ: Աշակերտները շփոթուեցան, երբ նրան ծովի վրայ ման գալիս տեսան: Այս բանը երևույթ էին համարում, իրանց աչքերին չէին հաւատում, ուստի երկիւղից աղաղակել սկսեցին: Յիսուսը նրանց հետ խօսեց և ասաց. «Քնջ եղէք, մի վախենաք, ես եմ»: Պետրոսը պատասխան տուաւ նրան և ասաց. «Տէր, եթէ դու ես, հրամայիր ինձ, որ ջրի երեսով բեզ մօտ գամ»: Յիսուսն ասաց. «Ե՛կ», Պետրոսը նաւից իջնելով՝ ջրի վրայով գնում էր Յիսուսի մօտ: Առաքելը, երբ տեսաւ, որ քամին սաստիկ է, վախեցաւ. սկսեց ընկղմել. ուստի աղաղակեց և ասաց. «Տէր, փրկիր ինձ»: Յիսուսը մեկնեց ձեռք բռնեց նրան և ասաց. «Թե՛րահաւատ, ի՛նչու երկմտեցիր»: Յիսուսն և Պետրոսը երբ նաւը մտան, քամին իսկույն հանդարտեց: Նաւի մէջ եղողները մօտ եկան, երկրպագութիւն տուին Յիսուսին և ասացին. «Ճշմարիտ որ՝ դու Աստուծո՞ւ որդի ես»:

Անցան ծովի միւս կողմն և եկան Գենեսարեթի երկիրը: Այնտեղի մարդիկն իսկույն ճանաչեցին նրան. մարդ ուղարկեցին շրջակայքը յայտնելու Յիսուսի գալուստը, որպէսզի հիւանդները և կարիք ունեցողները զանբժշկուելու իսկույն անթիւ հիւանդներ նրա մօտ հաւաքուեցան: Բազմութիւնն այնքան մեծ էր, որ շատերը դռն կլինէին, եթէ նրա հանդերձն անգամ շօշափէին և նրանք, որոնք շօշափեցին, փրկուեցան:

§ 37.

ԿՈՅՐ ԾՆՈՒԱԾԻ ԲԺՃԿՈՒԹԻՒՆԸ:

Յիսուսը մի անգամ տաղաւարահարաց տօնին եկաւ Երուսաղէմ: Այնտեղ նա մի մարդ տեսաւ, որ իծնէ կոյր էր: Աշակերտները հարցրին Յիսուսին և ասացին. «Ուաբբի, ո՞վ է մեղանչել. սա՞ թէ՛ սրա

ծնողները, որ կոյր է ծնուել: «Յիսուսը պատասխանեց. «Ոչ դա է մեղանչել և ոչ զրա ծնողները. այլ որ Աստուծու գործերը յայտնի լինին զրանով. ես պէտք է իմ առաքողի գործերը գործեմ՝ քանի որ օր է, երբ զիշերը կգալ, այն ժամանակ ոչ ոք չէ կարող գործել»: Այս ասելով՝ թքեց դետնի վրայ. ցելի շինեց. քսեց կոյրի աչքերին ու ասաց. «Գնա և Սելովամայ աւաղանում լուացուիր»: Նա դնաց լուացուեց. լիտ դարձաւ և տեսնում էր:

Գրացիները և նրան առաջուց տեսնողներն ասում էին. «Սա նա չէ, որ նստած մուրում էր»: Մի քանիսներն ասում էին. «Նա է», իսկ մի քանիսները՝ «Նրան նման է», իսկ ինքն ասում էր, «Ես եմ»: Այն ժամանակ ասացին նրան. «Հապա աչքերդ ինչպէս բացուեց»: Նա պատմեց, ինչ որ Յիսուսն արել էր: Նրան տարան փարիսեցիների մօտ: Օրը շաբաթ էր, երբ Յիսուսը նրա աչքերը բժշկեց: Փարիսեցիները հարցրին, թէ ինչպէս է նրա աչքերը բացուել և նա էլ պատմեց: Փարիսեցիներից մի քանիսն ասացին. «Այն մարդը Աստուածանից չէ, որովհետեւ շաբաթը չէ պահում»: Իսկ միւսներն ասում էին. «Մի մեղաւոր մարդ ինչպէս կարող է այդպիսի նշաններ անել»: Ներկայ եղողները կուսակցութեան բաժանուեցան: Նրանք դարձեալ ասացին կոյրին. «Դու ինչ կապես նրա մասին, որ աչքերդ բաց արաւ»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Մարդարէ է նա»:

Հրէաները չէին հաւատում, թէ նա կոյր է եղել և բժշկուել է, ուստի նրա ծնողներին կանչեցին և հարցրին. «Սա է ձեր որդին, որի հա-

մար ասում էիք, թէ կոյր ծնուեց, Հապա ինչպէս է որ Հիմա տեսնում է»: Ծնողները պատասխանեցին. «Այո, սա մեր որդին է, նա կոյր ծնուեց, բայց թէ Հիմա ինչպէս է որ տեսնում է՝ չգիտենք, ինքը չափահաս է, իրան հարցրէք»: Ծնողներն այսպէս խօսեցին. նրանք վախենում էին հրէաներից, որովհետեւ վերջինները որոշել էին, եթէ մինը Յիսուսին Քրիստոս դաւանէ, ժողովրդանոցիցը դուրս անեն:

Երկրորդ անգամ կանչեցին կոյր ծնած և բժշկուածին ու ասացին. «Աստուծուն փառք տուր, մենք գիտենք, որ այն մարդը մեղաւոր է»: Նա պատասխանեց. «Թէ նա յանցաւոր է, այդ չգիտեմ ես, բայց այսքանը հաստատ գիտեմ, որ ես կոյր էի, իսկ այժմ տեսնում եմ»: Դարձեալ հարցրին նրան. «Ի՞նչ արաւ նա քեզ, ինչպէս բացեց քո աչքերը»: Նա պատասխանեց. «Արդէն ձեզ ասացի, չլսեցիք. միթէ դուք էլ էք կամենում նրան աշակերտ լինել»: Այն ժամանակ նրանք հալհուցեցին և ասացին. «Դու ես նրա աշակերտը, իսկ մենք Մովսէսի աշակերտներն ենք. մենք գիտինք, որ Աստուած Մովսէսի հետ խօսեց, իսկ սրան չգիտենք, թէ որտեղից է»: Բժշկուածը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Հէնց դա է զարմանալուն, որ դուք չէք իմանում, թէ որտեղից է նա, որ իմ աչքերը բաց արաւ: Մենք գիտենք, որ Աստուած մեղաւորներին չէ լսում, այլ եթէ մէկը աստուածապաշտ է և նրա կամքը կատարում է, նրան լսում է: Մինչև այսօր դեռ չէ լսուած, որ մինը կոյր ծնանի աչքերը բաց արած լինի. եթէ սա Աստուածանից չլինէր, ոչինչ

չէր կարող անել»: Այն ժամանակ պատասխանեցին. «Դու ինքդ մեղքի մէջ ես ծնուել և կամենում ես մեզ բան սովորցնել»: Նրան դուրս արին:

Յիսուսն իմացաւ այս բանը: Երբ բժշկուածին տեսաւ, ասաց. «Դու Հաւատում ես Աստուծու Որդուն»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Տէր, ո՞վ է նա, որ ես Հաւատամ նրան»: Յիսուսը պատասխանեց. «Դու ինքդ նրան տեսար, քեզ Հետ խօսողն էլ նա ինքն է»: Կոյրը պատասխանեց. «Հաւատում եմ, Տէր» և երկրպագեց նրան:

«Նրանք էլ է այր, որ համբերիցէ փորձանաց, զի եթէ ընտիր եւս՝ գտանիցի, առցէ զպսակն կենաց»: Թ. Յակ. ա. 12.

Նրանք էլ է այն մարդը, որ փորձութեանը համբերում է, որովհետեւ եթէ փորձուելով ընտիր դուրս գալ, կենաց պսակին կարժանանայ:

«Զի զոր սիրէ Տէր, խրատէ»: Թ. ա. Եբր. ժա. 6.

Աստուած ումը որ սիրում է, խրատում է:

«Ես եմ լոյս աշխարհի, որ գալ զկնի իմ՝ ընդ խաւար մի գնացէ, ալ ընկալցի զլոյսն կենաց»: Յովհ. ր. 12.

Աշխարհի լոյսը ես եմ, ովքինձ կհետեւէ, խաւարի մէջ չի գնալ, ալ կենաց լոյսը կընդունէ:

§ 38.

ԱՅԳՈՒ ՄԱՍԿՆԵՐԻ ԱՌԱՎԵՐ:

Երկնքի արքայութիւնը նման է մի տանուտէր մարդու, որ առաւօտանց կանուխ դուրս եկաւ այգու Համար մշակներ վարձելու: Մշակները Հետ օրը մի դահեկանի խօսելով՝ ուղարկեց իւր այգին: Ժամը երեքի մօտ դուրս եկաւ, տեսաւ ուրիշ մշակներ, որոնք հրապարակում անգործ կանգնել էին և ասաց

նրանց. «Դուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժան է, կտամ»: Նրանք էլ գնացին: Դարձեալ հրապարակ դուրս եկաւ ժամը վեցին և իննին ու նոյնպէս արաւ: Ժամը տասն և մէկին մօտ՝ դուրս գալով՝ ուրիշ մշակներ գտաւ պարապ կանգնած և ասաց. «Ինչո՞ւ էք այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել»: Ասացին նրան. «Որովհետեւ մեզ ոչ ոք չվարձեց»: Այն ժամանակ ասաց. «Դուք էլ գնացէք իմ այգին և ինչ որ արժանէ, կառնէք»:

Երեկոյեան այգու տէրը տան վերակացուին ասաց. «Մշակներին կանչիր և վարձ տուր նրանց՝ յետիններին սկսած մինչև առաջինները»: Ժամը տասն և մէկին եկողները մօտեցան և մի մի դահեկան ստացան: Առաջին մշակներն էլ եկան և կարծում էին, թէ աւելի կստանան, բայց նրանք էլ մի դահեկան ընդունեցին: Բայց երբ ստացան, տանտիրոջից տրտնջացին և ասացին. «Այդ յետինները մի ժամ գործեցին և դրանց էլ մեզ Հետ Հաւատար վարձատրեցիր, մենք ենք օրուայ տաքութիւնը և ծանրութիւնը քաշել»: Նա էլ նրանցից մինին պատասխանեց և ասաց. «Ընկեր, չեմ գրկում քեզ, չէ՞ որ դու ինձ Հետ մի դահեկանով համաձայնեցար, քո վարձն առ և գնա, ես կամենում եմ որ այն յետինին էլ քեզ չափ տամ, կամ միթէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ ստացուածքի Հետ այնպէս վարուելու, ինչպէս իմ ցանկութիւնն է, ինչու ես նախանձում իմ առատաձեռնութեան վրայ»:

Այսպէս յետիններն առաջին կլինին, իսկ առաջինները՝ յետին:

ցոյց տուր, որ նրանից կարողանամ ազատուել»։ Դատաւորն առժամանակ ուշադրութիւն չդարձրեց նրա խնդրին ր բաց յետոյ մտքումն ասաց. «Թէեւ Աստուածանից չեմ վստահուում և մարդկանցից չեմ ամաչում, բաց որովհետեւ այս որբեակրին ինձ ձանձրացնում է, ուստի նրա խնդիրը կլնեմ, որպէսզի միւս անգամ չգայ և անհանգիստ չանէ ինձ»։

Այն ժամանակ Յիսուսն ասաց. «Լաւ լսեցէք անիրաւ դատաւորին — եթէ նա իրան դիմող որբեակրու խնդիրը կատարեց, միթէ Աստուած իւր սիրելիների խնդիրը չի կատարիլ, որոնք գիշեր ու ցերեկ աղաղակում են դէպի նա։ Ես ձեզ ասում եմ, որ Աստուած նրանց խնդիրն անշուշտ կլսէ»։

§ 40.

ՄԵԾԱՏԱՆ ԵՒ ԱՂԲԱՏ ՂԱԶԱՐՈՍԻ ԱՌԱՎԷ։

Հարուստի մէկը հագնում է ծիրանի և բեհեզ և ամենայն օր փառաւոր կեանք էր վարում։ Մի աղքատ մարդ էլ կար՝ Ղազարոս անունով, որ հարստի դռանն էր ընկած, վերքերով լիքը և կերակրւում էր նրա սեղանից թափուած փշրանքներով։ Զները գալիս էին և նրա վերքերը լիզում էին։

Աղքատը մեռաւ։ Հրեշտակները տարան նրան Աբրահամի գոգը։ Հարուստն էլ մեռաւ ու թաղուեց։ Երբ սա դժոխքում տանջանքների մէջ աչքերը բաց արաւ և հեռուից տեսաւ Ղազարոսին Աբրահամի գոգում նստած, աղաղակեց ու ասաց. «Հայր Աբրահամ, ողորմիր ինձ, ուղարկիր Ղազարոսին, որ մատի ծայրը ջրով թաց անէ ու պապակած լեզուս հովացնէ, որովհետեւ այս կրակի բոցի մէջ տանջւում եմ»։ Աբրահամը պատասխանեց և ասաց. «Յիշիր, որդեակ, որ դու քո կենդանութեան ժամանակ վայելում էիր

քոյր երկրային բարութիւնները, իսկ Ղազարոսը չարչարուում էր. այժմ նա այստեղ մխլթարւում է, իսկ դու տանջւում ես։ Բացի դրանից մեր և ձեր մէջ մեծ անդունդ կայ, այնպէս որ՝ ոչ մեր մօտից ձեր մօտ կարելի է անցնել և ոչ ձեր մօտից մեզ մօտ գալ»։

Հարուստն ասաց. «Աղաչում եմ, Հայր, ուղարկիր Ղազարոսին մեր տուն, ես ուրիշ հինգ եղբայր ևս ունիմ, թող գնայ նրանց զուշացնէ, որպէսզի նրանք էլ չգան այս տանջանքի տեղը»։ Աբրահամը պատասխանեց. «Նրանք ունին Մովսէս և մարգարէներ, թող նրանց լսեն»։ Հարուստը պատասխանեց. «Ոչ, Հայր Աբրահամ, եթէ մեռելներից մինը երթայ, նրանք անպատճառ կապաշխարեն»։ Աբրահամը կրրկնեց. «Երբ Մովսէսին և մարգարէներին չեն լսում, եթէ մեռելներից մինը յարութիւն առնէ և նրանց մօտ գնայ, դարձեալ չեն հաւատալ»։

«Երանի սգաւորաց, զի նոքա մխլթարեցին»։ Մտթ. ե. 4
Երանի սգաւորներին, որովհետեւ նրանք պէտք է մխլթարուեն։

«Մի խաբէք, Աստուած ոչ արհամարհի, զի զոր ինչ սերմանէ մարդ, զնոյն եւ հնձեսցէ. որ սերմանէ ի մարմին իւր, ի մարմնոյ անտի հնձեսցէ ապականութիւն, եւ որ սերմանէ ի հողին, ի հողոյ անտի հնձեսցէ զկեանս յաւիտենից»։ Թ. ա. Գաղ. գ. 7. 8.

Մի խաբէք ինքներդ ձեզ. մի կարծէք թէ Աստուած թույլ կտայ իւր պատուիրանները արհամարհել, որովհետեւ մարդս ինչ որ սերմանէ, նոյնն էլ կհնձէ։ Ով իւր մարմնի մէջն է ցանում, մարմնիցն էլ ապականութիւն կհնձէ, իսկ ով հողու մէջ կսերմանէ, հողուցն էլ յաւիտենական կեանք կընձէ։

ՏԱՍՆ ԿՈՅՍԵՐԻ ԱՌԱՎԷ:

Տասն կոյսեր իրանց լապտերները վեր առան և՛ գնացին փեսային դիմաւորելու: Նրանցից Հինգը լի՝ մար էին, իսկ Հինգն իմաստուն: Յիմարներն իրանց լապտերները Հետները տարան, բայց մոռացան ձէթ վերցնել: իսկ իմաստունները լապտերների Հետ ձէթ ևս վեր առան: Փետան ուշացաւ—ամենքի քունը տարաւ:

Կէս գիշերին աղաղակ բարձրացաւ—ահա փետան գալիս է, դուրս եկէք նրան դիմաւորելու: Յոլոր կոյսերը վերկացան և լապտերները պատրաստեցին: Յիմարներն ասացին իմաստուններին. «Ձեր ձէթիցը մեզ էլ տուէք, որովհետեւ մեր լապտերները հանգչում են»: Իմաստունները պատասխանեցին և ասացին. «Մի գուցէ մեզ և ձեզ բաւական չլինի, աւելի լաւ է ծախողների մօտ գնացէք և գնեցէք ձեզ համար»:

Եւ երբ նրանք ձէթ գնելու գնացին, փետան եկաւ և պատրաստները նրա Հետ հարսանիք մտան և դուռը փակուեց: Յետոյ միւս կոյսերն էլ եկան և ասացին. «Տէր, տէր, բաց մեզ»: Փետան պատասխանեց և ասաց. «Ճշմարիտն եմ ասում, որ ես ձեզ չեմ ճանաչում»:

Ուրեմն արթուն կացէք, որովհետեւ չգիտէք, թէ մարդու Որդին ո՞ր օրը և ո՞ր ժամին կգայ»:

«Արթուն կացէք եւ աղօթս արէք, զի մի անկանիցիք ի փորձութիւն»: Մտթ. իզ. 41.

Արթուն մնացէք և աղօթք արէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք:

ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆ:

Երբ մարդու Որդին իրան փառքովը կգայ ու բոլոր հրեշտակները նրա Հետ, այն ժամանակ կնստի փառաց աթոռի վրայ: Յետոյ բոլոր ազգերը կժողովուին նրա առաջ և նա կջուրէ միմեանցից, ինչպէս հովիւը ջուրում է ոչխարներին այծերից: Ոչխարները կկանգնացնէ իւր աջ կողմը, իսկ այծերը՝ ձախ:

Այն ժամանակ թագաւորը կասէ աջ կողմը կանգնողներին. «Եկէք իմ հօր օրհնուածներ, ժառանգեցէք այն արքայութիւնը, որ աշխարհի սկզբիցը պատրաստուած է ձեզ համար, որովհետեւ սոված էի՝ կերակրեցիք ինձ. ծարաւ էի՝ խմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն ընդունեցիք. մերկ էի՝ հագցրիք. հիւանդ էի՝ ինամեցիք. բանտում էի՝ տեսութեան եկաք»: Այն ժամանակ արդարները կպատասխանեն և կասեն. «Մենք քեզ երբ սոված տեսանք և կերակրեցինք, կամ ծարաւ և խմացրինք. երբ տեսանք քեզ օտար և մեր տուն ընդունեցինք, կամ մերկ և հագցրինք. երբ տեսանք քեզ հիւանդ կամ բանտի մէջ ու տեսութեան եկանք»: «Ճշմարիտն եմ ասում ձեզ, ինչ որ իմ փոքր եղբայրներից մինին արիք, ինձ արիք»:

Յետոյ կասէ ձախ կողմում կանգնածներին. «Հեռացէք ինձանից, անիծածներ, դէպի լաւիտենական կրակը, որ պատրաստուած է սատանայի և նրա հրեշտակների համար, որովհետեւ սոված էի չկերակրեցիք. ծարաւ էի՝ չխմացրիք. օտար էի՝ ձեր տուն

չընդունեցիք. մերկ էի՝ չհագցրիք. հիւանդ և բան-
տումն էի, չալցեցիցիք»։ Նրանք էլ կպատասխանեն
ու կասեն. «Տէր, քեզ երբ տեսանք սոված, կամ ծա-
րաւ, կամ օտար, կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ բան-
տի մէջ և չծառայեցինք»։ Այն ժամանակ պատաս-
խան կտայ և կասէ նրանց. «Ճշմարիտն եմ ասում
ձեզ, ինչ որ իմ փոքրիկ եղբայրներից մինին չարիք,
ինձ չարիք»։

Սեղաւորներ կգնան դէպի յաւիտեանական տան-
ջանքը, իսկ արդարները՝ դէպի յաւիտեանական կեանքը։

«Ոչ ամենայն որ ասէ ցիս Տէր, Տէր, մտցէ չարքայու-
թիւն երկնից, այլ որ առնէ զկամս Հօր իմոյ, որ չե-
րկնս է»։ Մտթ. է. 21.

Երկնքի արքայութիւն նրանք կգնան, որոնք իմ երկ-
նաւոր Հօր կամքը կկատարեն և ոչ նրանք, որոնք ինձ
տէր, տէր կկանչեն։

§ 43.

ԼԵՐԱՆ ՔԱՐՈՋԸ ԵՒ ԻՆՆԸ ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Յիսուսի յետեից մեծ բազմութիւն էր գնում։
Փրկիչը ժողովրդի բազմութիւնը տեսելուն պէս՝
լեաւոր բարձրացաւ և երբ այնտեղ նստաւ, աշակերտ-
ները մօտ եկան։ Այն ժամանակ Յիսուսը բաց արաւ
բերանը, ուսուցանում էր և ասում.

ա. որք միշտ յայնչ յայնչ

«Երանի հոգւով աղքատներին, որովհետեւ եր-
կնքի թագաւորութիւնը նրանցն է. երանի սղաւոր-
ներին, որովհետեւ նրանք պէտք է մխիթարուեն.
երանի հեղահոգիներին, որովհետեւ երկիրս նրանք

պէտք է ժառանգեն. երանի նրանց՝ ուղբեր արդա-
րութեան համար սոված և ծարաւ են, որովհետեւ
նրանք պէտք է կշտանան. երանի ողորմածներին,
որովհետեւ նրանք պէտք է ողորմութիւն դանեն.
երանի նրանց՝ ուղբեր սրտով սուրբ են, որովհետեւ
նրանք պէտք է Աստուծուն տեսնեն. երանի խաղա-
ղութիւն անողներին, որովհետեւ Աստուծու որդիք
պիտի կոչուեն»։

«Չկարծէք թէ ես եկել եմ օրէնքը կամ մար-
գարէութիւնը քանդելու. ես չեմ եկել քանդելու՝ այլ
լրացնելու։ Բայց ասում եմ ձեզ, եթէ ձեր արդարու-
թիւնը դպիրների և փարիսեցիների արդարութիւնից
աւելի չլինի, չէք կարող երկնքի արքայութիւնը մտնել»։

«Լսեցէք, առաջին մարդկանցն ասուեց, թէ
սուտ մի երդուիր, այլ Աստուծուն տուած երդումդ
կատարիր։ Բայց ես ասում եմ ձեզ՝ բնաւ մի երդուէք
ոչ երկնքի անունով, որ Աստուծու աթոռն է. ոչ
երկրի անունով, որ նրա պատուանդանն է. ոչ Ե-
րուսաղէմի անունով, որ մեծ թագաւորի քաղաքն
է։ Չեր խօսքը թող լինի—այոն՝ այո՛ և ոչը՝ ոչ—
սրանից աւելին չարիցն է»։

«Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ աչքի տեղ
աչք և ատամի տեղ ատամ։ Բայց ես ասում եմ ձեզ՝
չարին հակառակ մի կենաք, այլ՝ եթէ մինը քո աջ
ծնօտին ապտակէ, շուռ տուր միւսն էլ և եթէ մինը
կամենայ կռիւ անել և քո շապիկն առնել, այդպիսի
մարդուն վերարկուդ էլ տուր»։

«Դուք լսել էք, որ ասուեց, թէ քո ընկերին

պէտք է սիրես, իսկ թշնամուն՝ ատես: Բայց ես ասում եմ ձեզ.—սիրեցէ՛ք ձեր թշնամիներին. օրհնեցէ՛ք ձեզ անիծողներին. բարի արէ՛ք ձեզ ատողներին և աղօթք արէ՛ք նրանց համար, որոնք ձեզ չարչարում և հալածում են, որպէսզի կարող լինիք ձեր երկնաւոր Հօր որդիքը լինել, որի արեգակը ծագում է և՛ չար և՛ բարի մարդկանց վրայ և անձրև է թափում թէ՛ արդարների և թէ՛ մեղաւորների վրայ: Եթէ դուք սիրէք միայն նրանց, որոնք ձեզ են սիրում, ինչ վարձ պիտի ստանաք, չէ՞ որ մաքսաւորներն էլ նոյնն են անում: Եթէ որ միայն ձեր բարեկամներին ողջունէք, ինչ աւելի բան արած կլինիք, չէ՞ որ մաքսաւորները և մեղաւորներն էլ նոյնն են անում: Ուրեմն եղէ՛ք կատարեալ, ինչպէս, ձեր երկնաւոր Հայրը կատարեալ է»:

Գ.

«Զգոյշ կացէ՛ք ձեր տալիք ողորմութեան մասին, որ մարդկանց առաջ չանէ՛ք՝ ցոյց տալու համար, մի՛ դուցէ վարձ չստանաք ձեր երկնաւոր Հօրիցը: Երբ որ դու ուզենաս ողորմութիւն տալ, փող փչել մի՛ տար քո առաջը, ինչպէս կեղծաւորներն են ասում ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը՝ մարդկանցից փառաւորուելու համար: Աջմարիտն եմ ասում ձեզ, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց երբ դու ողորմութիւն տաս, թող քո աջ ձեռը չիմանայ, թէ ձախն ինչ գործեց. թող քո ողորմութիւնը ծածուկ լինի և քո Հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

«Երբ դու աղօթես, կեղծաւորների նման մի՛

վարուիր, որոնք սիրում են ժողովրդանոցներումը և հրապարակներումը կանգնել և աղօթել, որպէսզի մարդիկ նրանց գործը տեսնեն: Աջմարիտն եմ ասում, որ նրանց վարձը հէնց այդ է: Բայց դու երբ աղօթք անես, մտի՛ր քո սենեակը. դռները փակիր և ծածուկ աղօթի՛ր քո Հօրը, և քո Հայրը, որ ծածուկն էլ տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ: Ինչ ժամանակ դու աղօթք անես, շատ մի խօսիր Հեթանոսների նման, որոնք կարծում են, եթէ շատ խօսեն, Աստուած կլսէ: Ուրեմն դուք այսպէս աղօթք կանէ՛ք —մեր Հայր, որ երկնքումն ես, քո անունը սուրբ լինի. քո թագաւորութիւնը դայ. քո կամքը լինի՝ ինչպէս երկնքումը, այնպէս էլ երկրիս վրայ. մեր ամենօրեայ հացը այսօր տո՛ւր մեզ. մեր պարտքը թող մեզ, ինչպէս որ մենք էլ մեր պարտապաններին ենք թողնում. մի՛ ձգիր մեզ փորձանքի մէջ, այլ չարիցն ազատի՛ր, որովհետև թագաւորութիւնը, զօրութիւնը և փառքը քոնն է՝ յաւիտեանս՝ ամէն»:

«Երբ դուք պաս պահէ՛ք կեղծաւորների նման մի՛ տրտմէք, որոնք իրանց տխուր դէմքովը կամենում են ցոյց տալ մարդկանց, թէ պահում են: Արջմարիտն եմ ասում ձեզ, հէնց այդ է նրանց վարձը: Բայց երբ դու պահես, օծի՛ր գլուխդ իւղով. լուս երեսդ, և քո Հայրը, որ ծածուկը տեսնում է, յայտնի կհատուցանէ քեզ»:

Դ.

«Երկրիս վրայ ձեզ համար գանձ մի՛ հաւաքէ՛ք, ուր ցեցն ու ուտիճն ասպականում են և ուր գողերը գետնի տակը փորում են և գողանում: Զեր գանձերը

երկնքումը հաւաքեցէք, ուր ոչ ցեց կայ, ոչ ուտիճ
և ոչ գողերը գետնի տակը կփորեն և կգողանան:
Որովհետեւ ուր ձեր գանձերն են հաւաքած, այնտեղ
էլ ձեր սիրտը կլինի»:

«Ոչ ոք չի կարող երկու տիրոջ ծառայել—կամ
մինին կատէ, միւսին կսիրէ, և կամ մինին կպատուէ,
միւսին կարհամարհէ: Դուք չէք կարող և Աստու-
ծուն և մամոնային ծառայել»:

«Դրա համար էլ ասում եմ, ձեր հոգւոյ համար
հոգ մի անէք, թէ ինչ պէտք է ուտէք կամ ինչ
պիտի հագնէք: Զէ որ ոգին կերակրիցը և մարմինը
շորիցը բարձր է: Մտիկ արէք երկնքի թռչուններին՝
ոչ վարում են, ոչ հնձում և ոչ ամբարներումը ժո-
ղովում, բայց ձեր երկնաւոր Հայրը կերակրում է նը-
րանց: Ըն որ դուք նրանցից աւելի էք: Զեզնից ո՞րը
հիմա հոգս անելով իւր հասակի վրայ մի կտնդուն
կարող է աւելացնել: Եւ ինչու էք դուք հոգս անում
շորերի համար. մտիկ արէք վայրի շուշանին, թէ
ինչպէս է աճում՝ ոչ աշխատում է և ոչ մանում է:
Սողոմոնն անգամ իւր բոլոր փառքերի մէջ նրանց մինի
նման չհաղաւ: Եթէ վայրի խոտը, որ այսօր կայ և
վաղը կրակը պիտի ձգուի, Աստուած այնպէս է հաղ-
ցնում, հապա ո՞րքան աւելի ձեզ համար կհոգայ, թե-
րահաւատներ: Սրա համար էլ հոգ մի անէք, թէ
ինչ ուտենք, ինչ խմենք կամ ինչ հագնենք: Այդ
տեսակ բաները հեթանոսներն են խնդրում, ո-
րովհետեւ ձեր երկնաւոր Հայրը զիտէ այն ամե-
նը, ինչ որ ձեզ հարկաւոր է: Դուք խնդրեցէք նախ
Աստուծու արքայութիւնը և նրա արդարութիւ-

նը, իսկ մնացածն առանց խնդրելու կստանաք»:
— ազ քորաւ յովի: ու ի ե. — քաղց ց ի չ

«Մի դատէք ուրիշներին, որ նրանք էլ ձեզ
չդատեն, որովհետեւ ինչ դատաստանով ուրիշին դա-
տէք, նրանով էլ պիտի դատուիք. ինչ չափով որ
չափէք, նրանով էլ կչափուիք: Ի՞նչու եղբորդ աչքի
շիւղը տեսնեմ ես, իսկ քո աչքի գերանը՝ ոչ: Կամ
ինչպէս ես ասում եղբորդ, թո՛ղ քո աչքի շիւղը հա-
նեմ, այն ինչ քո աչքումը գերան կայ: Կեղծաւոր,
առաջ քո աչքի գերանը հանիր և յետոյ նայիր
եղբորդ աչքի շիւղը հանելու»:

Խնդրեցէք՝ կստանաք, աղաչեցէք՝ կդոնէք. ծե-
ծեցէք դուռը՝ բաց կանեն: Ո՞վ է այն մարդը, որից
իւր որդին հաց խնդրէ, միթէ քար կտայ, կամ ձու-
կըն ուղէ, միթէ օձ կտայ նրան: Աւրեմն դուք որ չար
էք, գիտէք ձեր որդիներին բարի պարգևներ տալ,
հապա ո՞րքան աւելի ձեր Հայրը, որ երկնքումն է, բարի
բաներ կտայ նրանց, որոնք խնդրում են իրանից»:

«Այն ամենը՝ ինչ որ կամենում էք, որ մարդիկն
անեն ձեզ, այնպէս էլ դուք արէք նրանց. իսկ սա
է օրէնքը և մարդարէքը»:

«Նեղ գռնովը ներս մտէք, որովհետեւ լայն դու-
ռը և ընդարձակ ճանապարհն է, որ դէպի կորուստ
է տանում, դրա համար էլ այդ ճանապարհով գնա-
ցողների թիւը շատ է: Դրա հակառակ նեղ է այն
գուռը և ճանապարհը, որ դէպի կեանք է տանում
և քչերն են նրան գտնում»:

«Զգո՛յշ եղէք սուտ մարդարէներիցը, որոնք ոչ-
խարի շորերով ձեզ մօտ են գալիս, իսկ ներսից լա-

փշտակող գայլեր են: Իրանց պտղիցը պիտի ճանա-
չէք նրանց—միթէ կարելի է որ փշեցը խաղող քա-
ղեն, կամ տատասկիցը՝ թուղ: Այսպէս ամենայն բարի
ծառ բարի պտուղ է բերում, իսկ չար ծառը չար
պտուղ է բերում: Ուրեմն նրանց պտղիցը ճանաչեցէք
նրանց: Ամեն մարդ, որ ինձ կանչում է՝ տէր, տէր,
երկնքի արքայութիւն չի մտնիլ, այլ նա միայն, որ
կատարում է երկնաւոր Հօրս կամքը»:

դ.

«Իրա Համար էլ նա՝ ով իմ խօսքերը լսում և
կատարում է, նման է այն իմաստուն մարդուն, որ
իւր տունը քարի վրայ շինեց: Եկան անձրևները.
վարարեցին՝ գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին
տանը, և տունը չկործանուեց, որովհետեւ քարի վրայ
էր Հաստատուած: Իսկ նա՝ ով իմ խօսքերը լսում
է, բայց չէ կատարում, նման է անխելք մարդուն,
որ իւր տունը աւազի վրայ շինեց: Եկան անձրևները.
վարարեցին՝ գետերը. փչեցին քամիները. խփեցին
տանը, և տունն ընկաւ—նրա կործանումը մեծ էր»:

Երբ Յիսուսն այս բոլորը վերջացրեց, ժողովուրդը
զարմացաւ նրա վարդապետութեան վրայ, որովհետեւ
նա իշխանութիւն ունեցողի նման էր ուսուցանում
և ոչ թէ ինչպէս դպիրները:

«Ջայն խորհեցի իւրաքանչիւր ոք ի ձենջ, որ եւ ի
«Քրիստոս Յիսուս»: Թ. ա. Փիլ. բ. 5.

«Չեղնից ամեն մինը թող այն մտածէ, ինչ որ Յիսուս
Քրիստոսն էր խորհում:

«Ըս եմ ճանապարհն, ճշմարտութիւն եւ կեանք, ոչ
«Ոք գայ առ Հայր, եթէ ոչ ինեւ»: Յովհ. Ժդ. 6.

«Ըս եմ ճանապարհն, ճշմարտութիւնը և կեանքը, ոչ ոք
չի գալիս Հօր մօտ, եթէ ոչ ինձնով:

§ 44.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻԿՆԸ ԼՈՒՆՅՄԱՆ, ԿԵՐԱԿՐԻ, ՊԱՆՔԻ
ԵՒ ԶԱՐԱԹԸ ՍՐԲԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ:

ա.

Երուսաղէմից եկած դպիրները և փարիսեցիները
Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Ի՞նչու քո աշա-
կերտները ծերերի աւանդութիւնիցն անցնում են—
ինչու Հաց ուտելիս ձեռները չեն լուանում»: Նա էլ
պատասխան տուաւ նրանց և ասաց. «Կեղծաւորներ,
Եսայի մարգարէն շատ լաւ է մարգարէացել ձեզ
վրայ—այս ժողովուրդը շրթունքով է պատում ինձ,
իսկ սրտով ինձնից Հեռացել է: Զուր տեղն են պաշ-
տում ինձ. վարդապետութիւններ են սովորցնում,
որոնք մարդկանց պատուէրներ են»: Նա կանչեց ժո-
ղովրդին իւր մօտ և ասաց. «Լսեցէք և իմացէք, ոչ
թէ այն է պղծում մարդուս, ինչ որ բերանն է մըտ-
նում, այլ այն՝ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս,
որովհետեւ ինչ որ բերանիցն է դուրս գալիս, սրտիցն
է, ահա այն է պղծում մարդուս: Սրտիցն են դուրս
գալիս չար խորհուրդներ, սպանութիւններ, շնու-
թիւններ, զոգողութիւններ, սուտ վկայութիւններ: Ահա
սրանք են մարդուն պղծողը, իսկ անյուայ ձեռքով
ուտելը մարդուս չէ պղծում»:

Մի փարիսեցի աղաչում էր Յիսուսին, որ իւր
մօտ ճաշ ուտէ: Յիսուսը չմերժեց նրա խնդիրը՝ զը-
նաց և սեղան նստեց: Փարիսեցին տեսնելով, որ ճա-
շիցն առաջ չլուացուեց, զարմացաւ: Յիսուսն ասաց.
«Դուք փարիսեցիներդ բաժակի և պնակի դրսի կողմը
սրբում էք, այն ինչ ձեր ներքինը լիքն է յափշտա-

կութիւնով և չարութիւնով: Անմիտներ, կարծում էք՝ ինչ որ դրսիցը մաքուր է, ներսիցն էլ մաքուր կլինի»: Երբ Յիսուսն այս բաներն ասում էր նրանց, դպիրները և փարիսեցիներն սկսեցին բարկանալ, յարձակոււմ էին նրա վրայ՝ զանազան հարցերով, որպէսզի բերանիցը մի խօսք լսեն և ամբաստանեն:

Բ.

Յովհաննէսի աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Ի՞նչու մենք և փարիսեցիները յաճախ ենք ծոմ պահում, իսկ քո աշակերտները՝ ոչ»: Յիսուսը պատասխանեց նրանց. «Մի՞թէ կարող են հարսանքաւորները սուգ առնել, քանի որ փեսան նրանց մօտն է: Բայց կզան օրեր, երբ փեսան նրանցից կը հեռանայ, այն ժամանակ կպահեն: Նոր գինին հին տկերի մէջ չեն ածիլ, ապաթէ ոչ տկերը կպատառուին և գինին կթափուի, այլ նոր գինին նոր տկերի մէջ կածեն, այն ժամանակ երկուսն էլ միմեանց կպահեն»:

Գ.

Մի անգամ Յիսուսն անցնում էր արտերի միջով, աշակերտները սովեցան, սկսեցին հսակ պղկել և ուտել: Երբ փարիսեցիներն այս բաները տեսան, ասացին. «Ահա քո աշակերտներն այն են անում, ինչ որ արժան չէ շաբաթ օրն անել»: Նա պատասխանեց նրանց և ասաց. «Դուք չէք կարդացել, թէ ինչ արաւ Դաւիթը, երբ սովեց. ինչպէս մտաւ նա Աստուծու տունը և առաջաւորութեան հացը կերաւ, որ ոչ ոք իրաւունք չունէր ուտելու՝ բացի քահանաներից: Կամ չէք կարդացել օրէնքումը, որ քահանաները շաբաթ օրերում տաճարի մէջ շաբաթը պըղ-

ծում են և անմեղ են համարոււմ: Բայց ասում եմ ձեզ, տաճարիցն էլ մեծ է այստեղ: Մարդու Որդին նաև շաբաթի տէրն է:

Յիսուսը հեռացաւ այնտեղից և գնաց նրանց ժողովրդանոցը: Այնտեղ մի մարդ կար, որի ձեռը չորացած էր: Յիսուսին հարցրին. «Արդե՞ք շաբաթ օրը կարելի է բժշկել»: Այլ նրա համար ասացին, որ նրանից մի պատասխան ստանան և սկսեց չարախօսել: Նա պատասխանեց և ասաց. «Ո՞վ է ձեզնից այն մարդը, որ եթէ մի ոչխար ունենայ, շաբաթ օրը փոսի մէջ ընկնի, մի՞թէ նրան չի բռնիլ և փոսիցը չի հանիլ: Բայց մարդը ոչխարից ճրքան բարձր է, ապա ուրեմն շաբաթ օրն արժան է բարի գործել»: Դարձաւ այն մարդուն և ասաց. «Ձեռդ մեկնիլ»: Նա մեկնեց և ձեռը ողջացաւ միւսի նման: Փարիսեցիները գուրս գնացին և խորհուրդ էին անում, թէ ինչպէս նրան կորցնեն:

«Մարդ հայի չերեսս և Աստուծո՞ւ հայի ի՞ սիրտս»: I. Թագ. Ժգ. 7.

«Դիրն սպանանէ, այլ հոգին կեցուցանէ»: II. Թ. ա: Կրնթ. գ. 6.

Դիրն սպանում է, իսկ հոգին կենդանացնում է:

«Պարտ է ի շաբաթու բարիս գործել»: Մտթ. Ժբ. 12.

§ 45.

ՅԻՍՈՒՍՆ ԵՒ ՍԱՄԱՐԻՏԱՅԻ ԿԻՆԸ:

Երբ Յիսուսը Հրէաստանից Գալիլիա էր գառնում, պէտք է որ Սամարիայի միջովն անցնէր: Նա եկաւ Սամարիայի Սիւքեար քաղաքը: Այստեղ էր Յակովբէ

Ջրհորը: Յիսուսը դադարել էր, ուստի նստեց այդ ջրհորի վրայ: Մօտաւորապէս ժամը վեցն էր: Ահա այդ միջոցին Սամարիա քաղաքից մի կին եկաւ ջուր հանելու: Յիսուսն ասաց նրան. «Ջուր տո՛ւր ինձ որ խմեմ»: Նրա աշակերտները քաղաք էին գնացել կերակուր գնելու: Սամարացի կինն ասաց Յիսուսին. «Գու՛ր հրէայ ես, ինչպէս ես ինձնից՝ սամարացի կնոջիցս ջուր ուզում, որովհետեւ հրէաները չեն խառնւում սամարացիներին հետ»: Յիսուսը պատասխանեց նրան. «Եթէ՛ դու գիտենայիր Աստուծու պարգևը և թէ ո՞վ է նա, որ քեզ ասում է՝ տո՛ւր ինձ խմել, դու նրանից կխնդրէիր և նա կենդանի ջուր կտար քեզ»: Կինն ասաց. «Տէ՛ր, դույլ չունիս, այս ջրհորն էլ խորն է, ո՞րտեղից կտաս կենդանի ջուրը. մի՞թէ՛ դու մեծ ես մեր հայր Յակովբից, որ այս հորը տուաւ մեզ. ինքն այստեղից խմեց, նոյնպէս նրա որդիքը՝ և անասունները»: Յիսուսը պատասխանեց. «Ով այս ջրիցը խմում է, ծարաւանում է, իսկ ով իմ տուած ջրիցը կխմէ, յաւիտեան չի ծարաւիլ: Այն ջուրը, որ ես կտամ, ջրի աղբիւր կլինի նրանում, որ յաւիտեանական կեանքի մէջ կբղխէ: Կինն ասաց նրան. «Տէ՛ր, տո՛ւր ինձ այն ջուրը, որպէսզի միւս անգամ չգամ այստեղ ջուր հանելու»:

Յիսուսն ասաց նրան. «Գնա՛, կանչիր քո մարդուն և եկ սոյստեղ»: Կինը պատասխանեց և ասաց. «Ես մարդ չունիմ»: Յիսուսն ասաց նրան. «Ճշմարիտ ասացիր թէ՛ մարդ չունիմ, որովհետեւ դու հինգ մարդ ես ունեցել և նա՛ որ հիմա ունիս, քոնը չէ»: Կինն ասաց նրան. «Տէ՛ր, ես տեսնում եմ, որ դու մարդարէ

ես, մեկնիր ինձ այս մութը կէտը—մեր հայրերն այս սարերում երկրպագութիւն արին, իսկ դուք՝ ասում էք, թէ՛ Երուսաղէմում միայն կարելի է երկրպագութիւն անել»: Յիսուսն ասաց նրան. «Գու՛ք երկրպագութիւն էք անում նրան, որին չէք ճանաչում, իսկ մենք երկրպագում ենք նրան, որին ճանաչում ենք, որովհետեւ փրկութիւնը հրէաներիցն է: Կին, հաւատա՛ ինձ, որ ժամանակ կգայ, երբ ոչ այդ լեռներումը կերկրպագանէք Հօրը և ոչ էլ Երուսաղէմումը. կգայ ժամանակ և այդ ժամանակը հիմա է, որ ճշմարիտ երկրպագողները հոգւով և ճշմարտութիւնով կերկրպագանեն Հօրը: Աստուած հոգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրպագանեն»: Կինն ասաց. «Գիտեմ որ Մեսիան պիտի գայ, որ Քրիստոս է կոչւում և երբ նա կգայ, ամեն բան կպատմէ մեզ»: Յիսուսն ասաց նրան. «Ես եմ այն, որ խօսում եմ քեզ հետ»:

Այս խօսքի վրայ եկան աշակերտները և զամանում էին, որ կնոջ հետ խօսում էր: Կինը թողեց իւր կուժը, գնաց քաղաք և մարդկանց ասաց. «Եկէ՛ք տեսէ՛ք մի մարդ, որ ինձ ասաց այն բոլորը, ինչ որ գործել եմ. արդե՞ք նա չէ Քրիստոսը»: Զատ սամարացիներ դուրս գնացին քաղաքից՝ տեսնելու նրան, որովհետեւ նրանք հաւատացին կնոջ խօսքին: Այն ժամանակ աշակերտները խնդրեցին Յիսուսին և ասացին. «Ռաբբի, հաց կեր»: Նա պատասխանեց. «Ես այնպիսի կերակուր ունիմ ուտելու, որ դուք չգիտէք»: Աշակերտներն ասում էին միմեանց, «Արդե՞ք ով սրա համար ուտելու բան բերաւ»: Յիսուսն ասաց. «Իմ

կերակորն այն է, որ իմ ուղարկողի կամքը կատարեն»։ Սամարացիներն եկան և աղաչեցին, որպէսզի մի քանի օր իրանց մօտ մնայ, և մնաց այնտեղ երկու օր։ Այտեղ շատերը հաւատացին նրան և այն կնոջն ամուսն էին. «Այլևս քո խօսքերով չենք հաւատում, այժմ մենք ինքներս լսեցինք մեր ականջներով այդ բոլորը և զիտենք ճշմարտապէս, որ ուս է աշխարհւոյ փրկիչը՝ Քրիստոսը»։

«Հոգի է Աստուած եւ երկրպագուացն նորա հոգւով եւ ճշմարտութեամբ պարտ է երկրպագանել»։ Յովն. գ. 24.

Աստուած հոգի է և նրան երկրպագողները պէտք է հոգւով և ճշմարտութիւնով երկրպագեն։

«Աստուած սէր է եւ որ գայ ի սէրն՝ բնակեալ է Աստուած եւ Աստուած ի նմա բնակէ»։ I. Թ. Յովն. գ. 16.

Աստուած սէր է և ով մնում է սիրոյ մէջ, Աստուծու մէջ է բնակում և Աստուած նրա մէջ։

§ 46.

ՄԱՐԻԱՄ ԵՒ ՄԱՐԹԱ։

Յիսուսը շրջելով եկաւ Բեթանիա գիւղը։ Այնտեղ կենում էր մի կին՝ Մարթա անունով։ Սա Յիսուսին իւր տուն ընդունեց։ Մարթան մի քոյր ևս ունէր՝ անունը Մարիամ։ Սա տիրոջ մօտ նստեց և լսում էր նրա խօսքերը։ Մարթան, Յիսուսին պատուելու համար, մեծ պատրաստութեան մէջ էր։

Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, հոգդ չէ, որ քոյրս ինձ մենակ է թողել ծառայելու, ասա նրան, որ ինձ օգնէ»։ Յիսուսը պատասխանեց նրան և ասաց. «Մարթա, Մարթա, դու շատ բաներով ես զբաղուած, բայց մէկ բան է պէտք։ Մարիամը բարեմասն ընտրեց, որ ոչ ոք չի խլի նրանից»։

Աղօթիւր և աշխատիւր։

«Բայց աստ սակաւ ինչ պիտոյ է»։ Դուկ. Ժ. 24.

Բայց մէկ բան է պէտք։

§ 47.

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐԹԱՅԻՆԸ։

Բեթանիայում մի հիւանդ կար՝ անունը Ղազարոս։ Նրա քոյրերը՝ Մարիամն ու Մարթան՝ մարդուղարկեցին Յիսուսի մօտ ասելու. «Տէր, նա՝ որին դու սիրում էիր, հիւանդ է»։ Յիսուսն երբ լսեց, ասաց. «Այն հիւանդութիւնը մեռնելու համար չէ, այլ Աստուծու փառքի համար, որպէսզի նրա որդին փառաւորուի»։ Յիսուսը սիրում էր Մարթային, նրա քրոջը և Ղազարոսին։ Երբ լսեց թէ նա հիւանդ է, երկու օր մնաց այնտեղ, ուր որ էր։ Նրանցից յետոյ ասաց՝ աշակերտներին. «Եկէք՝ զարձեալ գնանք Հրէաստան, մեր բարեկամ Ղազարոսը քնեց, պէտք է գնամ, որ զարթեցնեմ նրան»։ Աշակերտներն ասացին. «Տէր, թէ որ քնել է, կառողջանայ»։ Այն ժամանակ Յիսուսը պարզ կերպով ասաց. «Ղազարոսը մեռաւ. ես այնտեղ չէի, բայց ուրախ եմ ձեզ համար, որովհետեւ դուք պիտի հաւատաք ինձ։ Գնանք նրա մօտ»։

Յիսուսը դարձաւ. արդէն չորս օր էր՝ ինչ գերեզմանի մէջ էին դրել։ Հրէաներից շատերն եկել էին Մարիամի և Մարթայի մօտ՝ մխիթարելու համար։ Երբ Մարթան լսեց, թէ Յիսուսը գալիս է, զրնաց դիմաւորելու, իսկ Մարիամը տանը նստած էր։ Մարթան ասաց Յիսուսին. «Տէր, եթէ այնտեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնիլ։ Բայց հաւատացած եմ, հիմա էլ ինչ որ Աստուածանից խնդրես, կտայ

քեզ»։ Յիսուսն ասաց նրան. «Քո եղբայրը յարութիւն կառնէ»։ Մարթան ասաց. «Գիտեմ որ յարութիւն կառնէ վերջին յարութեան ժամանակ»։ Յիսուսը կրկնեց. «Ես եմ յարութիւնն ու կեանքը, ինձ հաւատացողը եթէ մեռնի էլ, դարձեալ կապրի։ Ո՛վ կենդանի է և ինձ հաւատում է, յաւիտեան չի մեռնիլ. հաւատում ես այս բանին»։ Մարթան պատասխանեց. «Այո, տէր, ես հաւատացել եմ, որ դու ես Քրիստոսն՝ Աստուծո՛ւ որդին, որ պէտք է աշխարհ գալիր»։

Եւ երբ այս ասաց, գնաց և թագուն կանչեց Մարիամին ասելով. «Վարդապետն եկել է և կանչում է քեզ»։ Նա երբ այս խօսքերը լսեց, շուտով վերկացաւ և եկաւ նրա մօտ։ Յիսուսը գեռ գիւղը չէր մտել։ Այն հրէաները, որոնք տանն էին և նրանց միջիթարում էին, երբ տեսան որ Մարիամը վերկացաւ և գնաց, իրանք էլ նրա յետևից գնացին, կարծելով թէ գերեզմանն է գնում լաց լինելու։ Մարիամը երբ Յիսուսին տեսաւ, ոտներն ընկաւ և ասաց. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնիլ»։ Երբ Յիսուսը Մարիամին և նրա հետ եկած հրէաներին տեսաւ լաց լինելիս՝ սաստիկ յուզուեց և ասաց. «Ո՛ւր դրիք նրան»։ Նրանք պատասխանեցին. «Տէր, եկ և տես»։ Յիսուսն արտասուեց։ Հրէաներն ասում էին. «Տեսէք, ինչպէս էր սիրում նրան»։ Ոմանք էլ ասում էին. «Մի՞թէ սա, որ կոյրի աչքերը բաց արաւ, չէր կարող այնպէս անել, որ Ղազարոսը չմեռնէր»։

Յիսուսը գերեզմանի մօտ գնաց և ասաց. «Վէր առէք այդ քարը»։ Մեռածի քոյր Մարթան ասաց.

«Տէր, արդէն հոտած կլինի, որովհետեւ չորս օրուան է»։ Յիսուսն ասաց. «Չասացի՞ քեզ, եթէ հաւատաս, Աստուծո՛ւ փառքը կտեսնես»։ Քարը վեր առան. Յիսուսն աչքերը բարձրացրեց և ասաց. «Հայր, գոհանում եմ քեզնից, որ ինձ լսեցիր։ Ես գիտէի, որ ինձ միշտ լսում ես, բայց այս շրջապատող ժողովրդի համար եմ անում, որ ինձ հաւատան, թէ դու ուղարկեցիր ինձ»։ Այս ասաց և բարձր ձայնով աղաղակեց. «Ղազարէ, արի, եկ արտաքս»։ Մեռելը դուրս եկաւ ոտներն ու ձեռները պատանով կապած, իսկ երեսը վարշամակով պատած։ Յիսուսն ասաց. «Արձակեցէք զրան և թողէք գնայ»։ Հրէաներից շատերը, որ Մարիամի մօտն էին եկել, տեսան ինչ որ Յիսուսն արաւ և հաւատացին նրան։

«Ես իսկ եմ յարութիւն եւ կեանք, որ հաւատաց լիս, թէպէտ եւ մեռանի՝ կեցցէ։ Եւ ամենայն օր կենդանի է. եւ հաւատաց լիս, մի մեռցի ի յաւիտեան»։ Յովհ. Ժա. 25.
«Զի ինձ կեանք Քրիստոս է եւ մեռանել շահ»։ Թ. ա. Փիլպ. ա. 21.
Ինձ համար կեանքը Քրիստոս է, իսկ մեռնելը՝ շահ։

III.

§ 48.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹՂՆԱՄԻՆԵՐԸ։

ա.

Դպիւրներից և փարիսեցիներից ոմանք Յիսուսի մօտ եկան և ասացին. «Վարդապետ, ուզում ենք մինչան տեսնել քեզնից»։ Նա էլ պատասխան տուաւ և ասաց. «Չար և շնացող ազգը նշան է խնդրում. նրան ուրիշ նշան չի տրուիլ՝ բացի Յովնան մարգա-

րէի նշանից: Նինուէացիները դատաւորանի օրը վեր կկենան այս ազգի հետ և կդատապարտեն նրան, վասնոր նրանք Յովնանու քարոզութիւնովն անպաշտարեցին, բայց այստեղ Յովնանից մեծը կայ: Հարաւի թագուհին վեր կկենայ այս ազգի հետ դատաւորանի օրը և կդատէ սրան, որովհետև նա երկրի ծայրերից եկաւ Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու և ահա Սողոմոնիցն էլ մեծն է այստեղ»:

Յիսուսի մօտ մի կոյր և համար դեռահար բերին: Յիսուսը բժշկեց նրան, այնպէս որ նա և՛ խօսում և՛ տեսնում էր: Բայոր ժողովուրդը զարմացաւ և մասնում էր: «Միթէ սա է Գաւթի որդին»: Բայց փարիսեցիները, որոնք Երուսաղէմիցն էին եկել, ասացին. «Գա գեւերին հալածում է Բեեղզէբուղի՝ գեւերի իշխանի ձեռքով»: Յիսուսն իմանալով նրանց միտքը՝ ասաց. «Ամենայն մի թագաւորութիւն, որ իր մէջ բաժանուած է՝ չի մնալ և ուրեմն եթէ սատանան սատանային հանում է, առել է թէ իւր մէջ բաժանուեց, էլ ինչպէս կարող է նրա թագաւորութիւնը գոյութիւն ունենալ: Եւ եթէ ես Բեեղզէբուղով եմ հանում գեւերին, հապա ձեր որդիքն ինչով են հանում, դրա համար նրանք կլինին ձեր դատաւորները: Բայց եթէ ես Աստուծու հոգւովն եմ հանում գեւերին, ուրեմն Աստուծու արքայութիւնը ձեզ վրայ հասել է»:

Երբ Յիսուսը Գալիլիայումն էր, մի քանի փարիսեցիներ եկան նրա մօտ և ասացին. «Գուրս եկ և

դնա՛ այստեղից, որովհետև Հերովդէսը կամենում է քեզ սպանել»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Գնացէ՛ք, ասացէ՛ք այն աղուէսին. ահա՛ գեւեր եմ հանում և բժշկութիւններ անում այսօր և վաղն, իսկ երրորդ օրն իմ մահը մօտեցած կլինի: Սակայն այսօր կամ վաղն և միւս օրը պէտք է գնամ, որովհետև անկարելի է, որ մարդարէն Երուսաղէմիցը դուրս մեռնի»:

Գ.

Հրէաներից մի քանիսը փարիսեցիների մօտ գընացին և պատմեցին, թէ ինչպէս Յիսուսը Ղազարոսին յարութիւն տուաւ: Իսկոյն քահանայապետները և փարիսեցիները ժողով արին և ասացին. «Ի՞նչ անենք, այն մարդը շատ նշաններ է անում, եթէ այդպէս թոյլ տանք, ամենը կհաւատան դրան և Հռովմայեցիները կզան ու կնուաճեն մեզ էլ, մեր երկիրն էլ»: Մինը նրանցից՝ Կաթիափա անունով, որ այն տարուայ քահանայապետն էր, ասաց. «Գուք ոչինչ չզիտէք և հեռուն չէք էլ մտածում, աւելի լաւ է մի մարդ մեռնի ժողովրդի համար, քան թէ բոլոր ազգը կորչի»: Բայց նա այս խօսքերն իրանից չասաց, այլ որովհետև այն տարուայ քահանայապետն էր, մարդարեացաւ, որ Յիսուսը պիտի մեռնէր ազգի համար: Այն օրից սկսած քահանայապետը և փարիսեցիները խորհուրդ արին, որ սպանեն նրան: Ուստի հրաման արձակեցին ամենուրեք, որ ով նրա տեղն իմանայ, իմաց տայ իրանց, որ բռնեն:

Յիսուսն իւր աշակերտներով հեռացաւ այնտեղից: Հրէից զատիկը մօտ էր, դրա համար էլ շատերը գալիս էին Երուսաղէմ: Նրանք հարցնում էին

միմեանց Յիսուսի մասին և տաճարում իրար հետ խօսում էին այն մասին, թէ տօնի օրն արդեօք Յիսուսը չի գալ Երուսաղէմ:

«Զի լոյս եկն յաշխարհ եւ սիրեցին մարդիկ զխաւար յառաւել քան զլոյս, զի էին գործք իւրեանց չարութեան: Զի ամենայն որ զչար գործէ՝ տեսայ զլոյս»: Յովհ. գ. 19. 20.

Լոյսն աշխարհ եկաւ, բայց մարդիկ խաւարն աւելի սիրեցին, որովհետեւ նրանց գործերը չար էին: Չարութիւն գործողը լոյսն ատում է:

«Ար ոչ ընդ իս է, հակառակ իմ է, եւ որ ոչ ժողովէ ընդ իս՝ ցրուէ»: Մտթ. Ժ. բ. 30.

Ով ինձ հետ չէ, ինձ հակառակ է և ով ինձ հետ չէ ժողովում, ցրւում է:

§ 49.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՕԾՈՒՄԸ ԲԵԹԱՆԻՍՅՈՒՄ:

Յիսուսը վեց օր առաջ եկաւ Բեթանիա, ուր կենում էր յարութիւն առած Ղազարոսը: Այնտեղ նրա համար ընթրիք պատրաստեցին — Մարթան ծառայում էր, Ղազարոսը սեղանակից էր, իսկ Մարիամը մի լիտր նարդոսի ագնիւ իւղ առաւ, նրանով Յիսուսի ոտներն օծեց և մագերովը սրբեց: Տունը լցուեց իւղի հոտովը: Յիսուսի աշակերտներից մինը՝ Յուդա իսկարովտացին, որ նրանց զանձապահն էր և գողանում էր՝ ինչ որ արկղն էին ձգում, ասաց. «Ի՞նչու այդ իւղը երեք հարիւր դենարի չծախուեց և աղքատներին չտրուեց»:

Յիսուսն ասաց. «Թող տուէք, ի՞նչու էք նեղացնում նրան. դա մի բարի բան գործեց իմ վերաբերութեամբ: Աղքատներն ամեն ժամանակ ձեզ մօտ

են, երբ կամենաք, կարող էք նրանց բարութիւն անել, բայց ես միշտ ձեզ մօտ չեմ: Դա ինչ կարող էր, արաւ — առաջուց մարմինս օծեց՝ ի նշան իմ թաղման: Աշմարիտն եմ ասում ձեզ, ամբողջ աշխարհի մէջ, ուր որ էլ այս աւետարանը քարոզուի, սրա արածը չի մոռացուի, այլ կյիշուի սրա յիշատակի համար»:

«Լոյս փառաց բանդ Աստուած, որ ծագեցեր ի մեզ զլոյս գիտութեան»: (Աւարական):

§ 50.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՄՏՆՈՒՄ Ի ԵՐՈՒՍԱԼԻՄ:

Յիսուսը Բեթանիայից Երուսաղէմ դարձաւ: Երբ Ձիթենեաց լերան մօտեցան, աշակերտներից երկուսին ուղարկեց և ասաց. «Գնացէք այդ դիւղը, որ ձեր առաջևն է, այնտեղ կգտնէք մի կապած էշ և մի աւանակ էլ նրա մօտ, արձակեցէք և բերէք: Աշակերտները գնացին և այնպէս արին, ինչպէս Յիսուսը հրամայել էր — բերին էշն ու աւանակը և իրանց հանգերձները վրան ձգեցին: Յիսուսը նստեց նրանցից մինի վրայ: Ժողովրդից շատերն իրանց հանգերձները ճանապարհի վրայ փռեցին, շատերն էլ ծառից ճիւղեր էին կտրում ու ճանապարհի վրայ փռում: Երբ Յիսուսը Ձիթենեաց լերան զառիւլայրին մօտեցաւ, բոլոր աշակերտներն սկսեցին փառաբանել Աստուծուն այն ամենի համար, ինչ որ տեսել էին: Ժողովրդից շատերը, որոնք տօնի առթիւ էին եկել, երբ տեսան, որ Յիսուսն Երուսաղէմ է գնում, արմաւենու ճիւղեր վեր առան և դուրս եկան նրա առաջ: Երբ Յիսուսը

մօտեցաւ քաղաքին, ապաց. «Երանի դու գոնէ այսօր զգայիր, թէ որն է քո խաղաղութիւնը, բայց այդ բանը քո աչքերից ծածուկ է, դու չես տեսնում: Կգան օրեր, երբ քո թշնամիները չորս կողմդ պատնէշ կ'պատեն, կ'պաշարեն քեզ և ամեն կողմից կ'նեղացնեն. քեզ հիմնադատակ կանեն. որդիքդ քո մէջը կ'կոտորեն ու չեն թողնիլ, որ քո միջումը քարը քարի վրայ կանգնէ, որովհետեւ դու այցելութեանդ ժամանակը չիմացար»: Ժողովուրդը, որ առաջնից և ետևից զնում էր, աղաղակում էր և ասում. «Ով սաննա Դաւթի որդուն, օրհնեալ է Տիրոջ անունով եկող թագաւորը. ովսաննա բարձրումը»: Եւ երբ Երուսաղէմ մտաւ, ամբողջ քաղաքը դրդեցաւ և ամենայն ոք հարցնում էր. «Ո՞վ է սա»: Ժողովուրդը պատասխանեց. «Սա Յիսուսն է, Նազարէթի մարգարէն»:

Յիսուսը մտաւ տաճարը և դուրս արաւ բոլոր առևտուր անողներին. դուրս արաւ նոյնպէս աղանէվաճառներին և կօրծանեց հատափաճառների սեղաններն ու ասաց նրանց. «Դրած է, որ իմ տունը աղօթքի տուն պիտի լինի, իսկ դուք նրան փաղակների այր էք դարձրել»: Նրա մօտ տաճարում գալիս էին շատ կաղեր և կույրեր ու բժշկում էր նրանց: Երբ քահանայապետները և դպիրները տեսան այս հրաշքները և տաճարում եղողների աղաղակները, որոնք ասում էին. «Ովսաննա Դաւթի որդուն», խիստ բարկացան և ասում էին նրան. «Լսում ես, թէ դրանք ինչ են ասում»: Յիսուսն էլ ասաց նրանց. «Այո, մի՞թէ չէք կարդացել, որ մանուկների և կաթնակերների բերանով պիտի հաստատուի օրհնութիւնը»: Յի-

սուսը թողեց նրանց, զնաց քաղաքիցը դուրս՝ Բեթանիա և գիշերն այնտեղ մնաց:

«Պատրաստ արարէք զճանապարհս տեառն»: Եսայի իս. 3.
Տիրոջ ճանապարհները պատրաստեցէք:

§ 51. *Աւստին*

ՅԻՍՈՒՍԸ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒՄ Ի ԹՂՆԱՄԻՆԵՐԻ ՀԵՏ:

ա.

Առաւօտեան՝ երբ Յիսուսը քաղաք եկաւ, մտաւ տաճարը: Քահանայապետները և Ժողովրդի ծերերը մօտ եկան և երբ նա ուսուցանում էր, ասացին. «Ի՞նչ իշխանութիւնով ես անում այդ բաները և ո՞վ տուաւ քեզ այդ իշխանութիւնը»: Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Ես ձեզ մի բան կ'հարցանեմ, եթէ ինձ պատասխանէք, ես էլ ձեզ կ'ասեմ, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ այս բաներն անում: — Յովհաննէսի մկրտութիւնը որտեղից էր, երկնքից, թէ մարդկանցից»: Նրանք իրանց մէջ մտածում էին. «Եթէ երկնքից ասենք, կ'ասէ մեզ, հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք նրան, իսկ եթէ ասենք մարդկանցից, Ժողովրդիցը վախենում ենք, վասնզի ամենքը Յովհաննէսին մարգարէ են ընդունում»: Այս համար էլ Յիսուսին պատասխանեցին. «Չգիտենք»: Նա էլ նրանց ասաց. «Ես էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութիւնով եմ անում այս բաները»:

բ.

Դրանցից յետոյ փարիսեցիները գնացին և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս խօսքով սրողայթ դնեն նրան: Փարիսեցիներն իրանց աշակերտներին Հերովդէ-

սեանները հետ միասին Յիսուսի մօտ ուղարկեցին և ասացին. «Վարդապետ, զիտենք, որ դու ճշմարիտ ես ուսուցանում. դու ոչ ոքից չես քաշում և ոչ երեսպաշտութիւն դիտես: Այժմ ասա՛ մեզ՝ կայսեր հարկ տալ պէտք է, թէ ոչ»: Յիսուսը նրանց չարութիւնն իմանալով՝ ասաց. «Ի՞նչու էք փորձում ինձ, կեղծաւորներ, ցոյց տուէք ինձ հարկի դահեկանը»: Նրանք մի դահեկան բերին: Յիսուսը հարցրեց. «Ո՞ւր է այս պատկերը կամ գիրը»: Նրանք պատասխանեցին. «Վայսեր»: Յիսուսն ասաց. «Ուրեմն կայսրինը՝ կայսրին տուէք, իսկ Աստուծունը՝ Աստուծուն»: Երբ այս բանը լսեցին, խիստ զարմացան, թողին նրան և հեռացան: X

Գ.

Յիսուսը փարիսեցիներին հետևեալ առակն ասաց. «Մի տանուէր այգի տնկեց. նրան ցանկով պատեց. մէջը հնձան փորեց. աշտարակ շինեց. յանձնեց մշակներին, իսկ ինքը դնաց ուրիշ աշխարհ: Երբ ժամանակը մօտեցաւ, ուղարկեց ծառաներին մշակներէ մօտ՝ պտուղն ստանալու: Մշակները ծառաներին բռնեցին. մէկին տանջեցին. միւսին սպանեցին և երրորդին էլ քարկոծեցին: Գարձեալ ուղարկեց ուրիշ ծառաներ առաջիններից շատ, բայց նրանց հետ էլ միևնույն ձևով վարուեցան: Վերջապէս իւր որդուն ուղարկեց՝ ասելով թերևս նրանից ամաչեն: Մշակները որդուն տեսնելով՝ իրանք իրանց ասացին. «Սա ժառանգն է. եկէ՛ք սպանենք և ժառանգութեանը տիրանանք»: Իսկոյն բռնեցին նրան. այդուց՝ դուրս հանեցին և սպանեցին: Երբ այդու տէրը գալ, ի՞նչ կ'սէ մշակներին»:

Նրանք պատասխանեցին. «Չար մշակներին կը հեռացնէ և այգին ուրիշ մշակների կ'անձնէ, որոնք իւր ժամանակին պտուղ կ'տան»: Յիսուսը պատասխանեց. «Այսպէս էլ Աստուծո՛ւ արքայութիւնը ձեզնից կ'առնուի և կ'տրուի հեթանոսներին, որոնք պտուղներ կ'տան»: Փարիսեցիները նկատեցին, որ իրանց վրայ է խօսում. այնուհետև յարմար ժամանակ էին որոնում, որ բռնեն Յիսուսին, բայց վախենում էին ժողովրդից, որովհետև նրան մարգարէի տեղ էին ընդունում:

Գ.

Յիսուսը խօսեց ժողովրդի և իւր աշակերտների հետ ու ասաց. «Մովսէսի աթոռի վրայ դպիրները և փարիսեցիները նստեցին: Ինչ էլ որ ասեն ձեզ, պահեցէ՛ք և արէ՛ք, բայց նրանց գործերի նման մի անէ՛ք, որովհետև ասում են և չեն կատարում: Ծանր և դժուարակիր բեռներ են կապում և դնում մարդկանց ուսերին, բայց իրանք մատով անգամ չեն ուզում շարժել: Նրանց բոլոր գործերը մարդկանց երեւալու համար է — լայնացնում են իրանց գրապանակները և մեծացնում հանդերձի քղանցները: Միւրում են ընթրիքներումն առաջին տեղն ունենալ. ժողովարաններումն առաջին կարգի աթոռներն են ընտրում, որ փողոցներումն իրանց ողջունեն և մարդկանցից՝ ռաբբի, ռաբբի կոչուեն: Բայց դուք այդպէս չալիտի լինիք: Ձեզնից մեծը թող ձեր ծառան լինի, ով իւր անձը կ'բարձրացնէ՝ կ'իտնարհուի և ով կ'իտնարեցնէ՝ կ'բարձրանայ»:

«Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծա-

ւորներ, երկնքի արքայութեան զուները փակում էք մարդոց առաջ. ինքներդ չէք մտնում, իսկ մտնողներին էլ արգելում էք: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, ուտում էք որբւայրիների տները և պատճառանքով երկար աղօթք էք անում, զրա համար էլ աւելի գատապարտութիւն կստանաք: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, տասանորդում էք անանուխ, սամիթ և չաման, բայց մոռանում էք օրէնքի ծանր-ծանր կողմերը՝ դատաստանը, ողորմածութիւնը և հաւատքը—այս պէտք է անել և այն չմոռանալ: Կոյր առաջնորդներ, մօեղները քամում էք, բայց ուղտերը կուլ էք տալիս: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, բաժակի և սկաւառակի արտաքին կողմը մաքրում էք, բայց ներքուստ լի էք յափըշտակութեամբ և անիրաւութեամբ: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, նման էք ծեփած գերեզմանների, որոնք արտաքուստ գեղեցիկ են երևում, բայց ներքուստ լի են մեռելների ոսկորներով և ամեն տեսակ պղծութիւնով: Այսպէս էլ դուք, թէև արտաքուստ արդար էք երևում, բայց ներքուստ լի էք կեղծաւորութիւնով և անօրէնութիւնով: Վայ ձեզ, դպիրներ և փարիսեցիներ՝ կեղծաւորներ, դուք մարգարէների շիրիմները շինում էք և արգարների գերեզմանները զարդարում էք և աւսում, եթէ մեր հայրերի ժամանակներում ապրէինք, մասնակից չէինք լինի մարգարէների սպանման: Ուրեմն դուք ձեր մասին վկայում էք, թէ մարգարէների սպանողների որդիքն էք: Դուք՝ օձեր, իժերի

զաւակներ, ինչպէս կարող էք փախչել գեհէնի դատաստանիցը»:

«Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, դու որ մարգարէներին կոտորում էիր և քեզ մօտ ուղարկուածներին քարկոծ անում, քանի անգամ կամեցայ քո երեխաները ժողովել այնպէս, ինչպէս հաւը ժողովում է իւր ձագերին թւերի տակ, բայց չկամեցաք: Ահա ձեր տունը աւերակ կ'թողնուի ձեզ:

«Եղերուք այսուհետեւ խորագէտք իբրեւ զօձս եւ միաիտք իբրեւ զաղաւնիս»: Մտթ. Ժ. 16.

Եղէք խորագէտ օձերի նման և միամիտ՝ ինչպէս աղաւնիքը:

«Եթէ ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելի քան զդպրացն եւ փարիսեցւոց՝ ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից»: Մտթ. Ե. 20.

Եթէ ձեր յարգարութիւնը դպիրների ու փարիսեցիների արդարութիւնիցն աւելի չլինի, երկնքի արքայութիւնը չէք մտնի:

§ 52.8

ՅՈՒՂՈՍԻ ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆԸ:

Յիսուս Քրիստոսը ցերեկը սովորեցնում էր տաճարում, իսկ գիշերները բարձրանում էր Ձիթենեաց լեռը: Բոլոր ժողովուրդը առաւօտանց վաղ գնում էր տաճարը նրան լսելու համար:

Սրանից յետոյ քահանայապետները, դպիրները և ժողովրդի ծերերը ժողովուեցան այն քահանայապետի սրահը, որի անունը Կալիափա էր և խորհուրդ արին, թէ ինչպէս Յիսուսին նենդութեամբ բռնեն և սպանեն. բայց ասում էին՝ ոչ այս տօնի ժամանակ, որպէսզի ժողովրդի մէջ խռովութիւն չընկնի:

Տասներկուսից մինը՝ Յուդա խակարիովտացին զընաց քահանայապետների մօտ և ասաց. «Ի՞նչ կտաք ինձ, որ Յիսուսին ձեզ մատենմ»։ Նրանք շատ ուրախացան և երեսուն արծաթ խոստացան։ Այնուհետև լարմար ժամանակ էր որոնում Յուդան, որ մատենէ։

«Զի արմատ ամենայն չարեաց արծաթսիրութիւն է»։

Ի. Տիմոթ. գ. 10.

«Բայց ոչ իմ կամք, այլ բոլոր լիցին»։ Դուկ. իբ. 42.

§ 53. 8

ՈՏՆԱԼՈՒՆՅ ԵՒ ԽՈՐՀՐԻՍՏԻՈՐ ԸՆԹՐԻՔ։

ա.

Բաղարջակերաց տօնի առաջին օրն աշակերտները Յիսուսի մօտ եկան և ասացին նրան. «Ո՞րտեղ ես կամենում, որ քեզ համար զատիկը պատրաստենք»։ Յիսուսն ասաց. «Գնացէ՛ք քաղաք՝ այս ինչի մօտ և ասացէ՛ք նրան, վարդապետն ասում է—իմ ժամանակը մօտեցել է, քեզ մօտ պիտի ուտեմ զատիկն աշակերտներիս հետ»։ Նրանք էլ այնպէս արին, ինչպէս որ Յիսուսը հրամայեց և պատրաստեցին զատիկը։ Երեկոյեան սեղանն ստեց տափն և երկու աշակերտների հետ և ասաց. «Յանկանալով ցանկացայ այս զատիկը ձեզ հետ ուտել՝ իմ չարչարութեան առաջ»։

Յիսուսը ընթրիքից վեր կացաւ, հանեց հանգերձները և մի ղենջակ առաւ ու մէջքին կապեց։ Յետոյ ջուր ամեց կոնքի մէջ, սկսեց նրանց ոտները լուանալ և մէջքին կապած ղենջակովը սրբել։ Կարգը Սիմօն Պետրոսին հասաւ. նա թոյլ չտուաւ և ասաց. «Տէր, դու պէտք է իմ ոտները լուանաս»։ Յիսուսը

պատասխանեց. «Ինչ որ ես անում եմ, դու այժմ չգիտես, բայց լետոյ կիմանաս»։ Պետրոսն ասաց. «Երբէք չեմ թող տայ, որ դու իմ ոտները լուանաս»։ Յիսուսը պատասխանեց. «Եթէ քո ոտները չլուանամ, ինձ հետ բաժին չես ունենալ»։ Այն ժամանակ Սիմօն Պետրոսն ասաց. «Տէր, ոչ թէ իմ ոտները միայն, այլ ձեռներս և գլուխս էլ լուա»։ Եւ երբ նրանց ոտները լուաց, առաւ իւր հանդերձները, նորից սեղանն ստեց և ասաց. «Գիտէ՛ք թէ ես ինչ արի ձեզ։ Դուք ինձ կանչում էք վարդապետ և տէր և լաւ էք անում, որովհետև այդպէս էլ եմ։ Եթէ ես՝ Տէրս և վարդապետս ձեր ոտները լուացի, դուք էլ պէտք է իրար ոտները լուանաք։ Ես ձեզ օրինակ տուի. ինչպէս ես ձեզ արի, նոյնն էլ դուք արէ՛ք միմեանց։ Աշմարիտ եմ ասում ձեզ, ծառան իւր տիրոջից մեծ չէ և ոչ էլ ուղարկուածը՝ ուղարկողից։ Եթէ այս գիտէք, երանելի էք, բայց աւելի երանելի կլինիք, եթէ որ այս կատարէք»։

բ.

Յիսուսն այս ասելով՝ հոգևով տրտմեցաւ և ասաց. «Աշմարիտն եմ ասում, ձեզնից մէկը մատնելու է ինձ»։ Աշակերտներն էլ տարակուսած իրար երեսի էին նայում, թէ ու՞ր համար է տուում, ուստի ամեն մինը տեղից վեր կենալով ասում էր. «Տէր, միթէ ես եմ»։ Յիսուսը պատասխանեց. «Մարդու Որդին կգնայ, ինչպէս որ գրուած է, բայց վա՛յ այն մարդուն, որի ձեռքով նա պիտի մատնուի. աւելի լաւ էր, եթէ այն մարդը ծնուած չլինէր»։ Այն ժամանակ Յուդան էլ ասաց. «Միթէ ես եմ, վարդապետ»։ Յիսուսն ասաց. «Պու

տասցիր»։ Յուզան խակոյն դուրս գնաց։ Արդէն կրեկոյ էր։

Երբ Յուզան դուրս գնաց՝ Յիսուսն ասաց. «Տակաւին փոքր ժամանակ էլ ձեզ հետ եմ. այժմ ձեզ եմ ասում. նոր պատուիրան եմ տալիս ձեզ, որ իրար այնպէս սիրէք, ինչպէս ես ձեզ սիրեցի։ Սրանով ձեզ ամենքը կճանոցեն, որ իմ աշակերտներն էք»։

Գ.

Ընթրիքից յետոյ Յիսուսը վեր առաւ հաց և օրհնելով՝ կտրեց. աշակերտներին տուաւ ու ասաց. «Առէք, կերէք, այս է իմ մարմինը, այսպէս արէք իմ յիշատակի համար»։ Յետոյ բաժակն առաւ. դոհացաւ. տուաւ նրանց և ասաց. «Խմեցէք զրանից ամենքդ, այս բաժակը նոր ուխտն է՝ իմ արիւնովը, որ թափուած է ձեզ և շատերի մեղաց թողութեան համար։ Ամեն անգամ՝ երբ խմէք այս բաժակից, յիշեցէք ինձ»։

„Որդի մարդոյ ոչ եկն պաշտօն առնուլ, այլ պաշտել, եւ „տալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բազմաց“։ Մտթ. ի. 28։ Մարդու Որդին չեկաւ որ իրան ծառայեն, այլ՝ որ ինքը ծառայէ և շատերի փոխանակ իւր անձը փրկանք տայ”։

§ 54.

ՅԻՍՈՒՍԸ ԳԵԹՍԵՄԱՆՈՒՄ։

ա.

Օրհնելուց յետոյ՝ Յիսուսն իւր աշակերտներին հետ միասին անցաւ Կեսարոնի վտակը և բարձրացաւ Ձիթենեաց լեռը։ Այստեղ Յիսուսն ասաց իւր աշակերտներին. «Դուք ամենքդ այս գիշեր կգայթակրուէք ինձնից, որովհետեւ գրած է—Հովուին որ զարկեն, ոչխարները կցրուեն»։ Բայց Պետրոսը պատաս-

խանեց և ասաց նրան. «Եթէ ամենքն էլ գայթակրուեն քեզնից, ես չեմ գայթակրուիլ»։ Յիսուսն ասաց. «Ձմարիտն եմ ասում քեզ, այս գիշեր՝ դեռ հաւը չխօսած, երեք անգամ կուրանաս ինձ»։ Պետրոսն ասաց. «Եթէ քեզ հետ մեռնելու էլ լինիմ, դարձեալ չեմ ուրանայ»։ Այսպէս էլ միւս աշակերտներն էին ասում։

Բ.

Յիսուսն իւր աշակերտների հետ եկաւ մի պարտէզ, որի անունն էր Գեթսեմանի և ասաց նրանց. «Այստեղ նստեցէք մինչև ես զնամ և աղօթք անեմ»։ Հետն առաւ Պետրոսին, Ջեփեթիայի երկու որդւոցը և սկսեց տրտմել ու վշտանալ։ Յիսուսն ասաց նրանց. «Մեռնելու չափ տրտում է ողիս. մնացէք այստեղ և ինձ հետ արթուն կացէք»։ Եւ մի փոքր էլ առաջ զնալով՝ երեսի վրայ ընկաւ, աղօթք էր անում և ասում. «Հայր, եթէ կարելի է, թող այս բաժակն ինձնից անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու»։ Յիսուսը դարձաւ աշակերտների մօտ, տեսաւ նրանք քնած են, ասաց Պետրոսին. «Այդպէս՝ մէկ ժամ էլ չկարողացաք ինձ հետ արթուն կենալ. արթուն կացէք և աղօթք արէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք. ողիս յօժար է, բայց մարմինս տկար»։ Երկրորդ անգամ Յիսուսը զնաց աղօթք արեւ և ասաւ. «Հայր, եթէ կարելի է, թող այս բաժակն ինձնից անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դու»։ Գարձաւ ու կրկին քնած գտաւ աշակերտներին։ Թողեց նրանց, դարձեալ զնաց. երրորդ անգամ աղօթեց և միևնոյն խօսքերն ասաց։ Յիսուսը տազնապի մէջ էր և ե-

ռանգով աղօթում էր: Այն ժամանակ Ստուծու Հրեշտակը երկնքից երևալ և զօրացնում էր նրան, որպէսզի միշտ այդպիսի խօսքեր խօսէ: Աղօթքից վեր կացաւ, եկաւ աշակերտների մօտ և ասաց. «Ինչո՞ւ էք քնում, հասաւ ժամը, մարդու Որդին կմատնուի մեղաւորների ձեռք: Ա՛յր կացէք զնանք, ահա մօտենում է մատնիչը»:

Գ.

Եւ երբ նա դեռ խօսում էր, Յուդան քահանայապետի և փարիսեցիների ծառաների հետ միասին՝ մեծ ամբոխով ներս եկան՝ սրբորով, ջահերով և լապտերներով: Մատնիչը նրանց նշան էր տուել և ասել. «Որին ես համբուրեմ, նրան բռնեցէք»: Յուդան մօտեցաւ Յիսուսին և ասաց. «Քարե, վարդապետ» և համբուրեց: Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Յուդա, համբուրելով ես մատնում մարդու Որդուն»: Յիսուսը դուրս եկաւ և ասաց նրանց. «Ո՞ւմն էք ուզում»: Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս Նազովրեցուն»: Յիսուսն ասաց. «Ես եմ»: Երբ Յիսուսը նրանց ասաց թէ ես եմ, ետ-ետ գնացին և դետնի վրայ ընկան: Յիսուսն երկրորդ անգամ հարցրեց նրանց. «Ո՞ւմն էք ուզում»: Նրանք պատասխանեցին. «Յիսուս Նազովրեցուն»: Յիսուսը պատասխանեց. «Ձեզ ասացի թէ ես եմ, եթէ դուք ինձ էք ուզում, թողէք զրանց, որ գնան»: Այն ժամանակ մօտեցան Յիսուսին և բռնեցին: Բայց Սիմօն Պետրոսը քաշեց իւր սուրը. զարկեց քահանայապետի ծառային և նրա աջ ականջը կտրեց: Յիսուսն ասաց Պետրոսին. «Սուրդ պատենի մէջ դիր. ո՞վ սուր

կկերցնի, սրով կկորչի. մի՞թէ չպէտք է խմել այն բաժակը, որ Հայրս է տուել»: Յիսուսը մօտեցաւ նրա ականջին և բժշկեց: Յետոյ դարձաւ և իւր վրայ եկող ամբոխին ասաց. «Ինչպէս մի աւագակի վրայ դուրս եկաք սրբորով և բրերով: Ես ամեն օր ձեզ հետ էի տաճարումը և սովորցնում էի, այնտեղ ինձ ձեռ չտուիք և չբռնեցիք, բայց սա ձեր ժամն է և խաւարի իշխանութիւնը»: Նրանք բռնեցին Յիսուսին և կապեցին: Բոլոր աշակերտները թողին և փախան:

«Արթնն կացէք եւ աղօթաւ արարէք զի մի անկանիցիք ի փորձութիւն: Հոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար»: Մտթ. իզ. 41.

«Հայր իմ եթէ հնար, է՛ անցցէ բաժակս այս լինէն, բայց ոչ որպէս ես կամիմ, այլ որպէս դու»: Մտթ. իզ. 39.

Հայր, եթէ հնար է, թող այս բաժակն ինձնից անցնի, բայց ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում, այլ ինչպէս դու:

§ 55.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՔԱՆԱՆՅԱՊԵՏՆԵՐԻ ԱՌԱՋ:

Երբ Յիսուսին բռնեցին և կապեցին, առաջին անգամ տարան Աննայի մօտ, որ Կայիափայի աներն էր: Քահանայապետը հարցուփորձ արաւ Յիսուսին նրա աշակերտների և վարդապետութեան մասին: Յիսուսը պատասխանեց և ասաց. «Ես յայտնի կերպով քարոզել եմ աշխարհին. ես միշտ սովորեցրել եմ ժողովարանումը և տաճարումը, ծածուկ ոչինչ չեմ խօսել: Ինչո՞ւ ես ինձ հարցնում. լսողներին հարցրու, թէ ինչ եմ քարոզել նրանց»: Այսպէս խօսելիս սպասաւորներից մինը, որ այնտեղ կանգնած էր, Յիսուսին ապտակ տուաւ և ասաց. «Այգպէս ես պատասխանում

քահանայապետին»: Յիսուսը ասաց. «Եթէ չար բան խօսեցի, ցոյց տուր, իսկ եթէ բարի, ինչո՞ւ ես խփում»:

Աննան Յիսուսին կապած ուղարկեց Կալիփա քահանայապետի մօտ, ուր դպիրները և ծերերն էին ժողոված: Պետրոսը դնում էր նրա լետեկը հեռուանց մինչև քահանայապետի սրահը. ներս մտաւ. նստեց ծառաների մօտ, որպէսզի տեսնէ թէ ինչ է պատահում: Քահանայապետները, ծերերը և բոլոր ատենաբը Յիսուսի գէմ սուտ վկայութիւններ էին որոնում, որ մահու դատապարտեն, բայց ոչինչ չկարողացան գտնել: Թէպէտ այստեղ շատ սուտ վկաներ էին եկել, բայց ոչինչ չկարողացան ասացուցանել: Վերջապէս երկու սուտ վկաներ առաջ եկան և ասացուցանում էին, որպէս թէ Յիսուսն ասել է, թէ ես կարող եմ Աստուծու տաճարը քանդել և երեք օրում կրկին շինել: Քահանայապետը վեր կացաւ և ասաց նրան. «Ոչինչ չե՞ս պատասխանում, ինչ որ սրանք քո գէմ վկայում են»: Յիսուսը լուռ էր: Քահանայապետն ասաց. «Երդում եմ տալիս քեզ կենդանի Աստուծու առնուով, ասա՛, դո՞ւ ես Քրիստոսը՝ Աստուծու որդին: Յիսուսն էլ ասաց. «Դու ասացիր. սակայն ասում եմ ձեզ, որ Հիմիկուանից կտեսնէք մարդու Որդուն զօրութեան աջ կողմը նստած՝ երկնքի ամպերի վրայ դնալիս»: Այն ժամանակ քահանայապետը պատառեց իւր հանդերձները և ասաց. «Սա Աստուծուն հայհոյում է, էլ ի՞նչ հարկաւոր են մեզ վկաներ. դուք ինքներդ լսեցիք դրա հայհոյանքը. ի՞նչ էք կտրծում»: Նրանք պատասխանեցին և ասացին. «Դա մահու արժանի է»: Այն ժամանակ թքեցին նրա երեսին և

բռնեցքով ծեծեցին, ոմանք էլ ապտակ տուին ասելով. «Մարգարէացիր, Քրիստոս, ո՞վ է քեզ զարկողը»:

«Տէր, առ ո՞վ երթիցուք, բանս կենաց չաւիտենականաց ունիս: Եւ մեք հաւատացաք եւ ծանեաք, եթէ դու ես Քրիստոս որդի Աստուծոյ»: Յովհ. է. 69. 70.

Տէր, ո՞ւմ մօտ գնանք, չաւիտենական կենաց խօսքեր ունիս դու: Մենք հաւատացինք և ճանաչեցինք, որ դու ես Քրիստոսը՝ կենդանի Աստուծու Որդին:

§ 56.

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԱՍՃԱՆԸ:

ա.

Պետրոսը նստած էր դուրսը՝ սրահում: Մի աղախին մօտ եկաւ և ասաց նրան. «Դու էլ Դաւիթիացի Յիսուսի հետն էիր»: Նա բոլորի առաջ ուրացաւ և ասաց. «Ես նրան չեմ ճանաչում»: Սրանից յետոյ մի ուրիշ կին տեսաւ նրան և ասաց այնտեղ եղողներին. «Սա էլ Նազովրեցի Յիսուսի հետն էր»: Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ և երգուեց, որ այն մարդուն չէ ճանաչում: Փոքր ժամանակից յետոյ այնտեղ կանգնողներն ասացին Պետրոսին. «Ճշմարիտ է, դու էլ նրանցից ես, քո խօսքիցն էլ երևում է այդ»: Այն ժամանակ Պետրոսն սկսեց անիծել և երգուել, թէ այն մարդուն չէ ճանաչում: Այս միջոցին հաւն իսկոյն խօսեց և Տէրը դարձաւ ու մտիկ տուաւ Պետրոսին: Պետրոսը լիշեց Տիրոջ խօսքը, որ ասել էր՝ «Մինչև հաւի խօսելը երեք անգամ կ'ուրանաս ինձ»: Պետրոսը դուրս գնաց և դառնապէս լաց եղաւ:

բ.

Մատնիչ Յուդան, երբ տեսաւ որ Յիսուսին դա-

տապարտեցին, զղջաց, երեսուն արծաթը չետ դարձրեց քահանայապետներին և ձերերին ու ասաց. «Ես մեղք գործեցի՝ անմեղ արիւն մատնելով»: Նրանք պատասխանեցին. «Մեզ ինչ, դո՞ւ գիտես»: Յուդան արծաթը ձգեց տաճարի մէջ, հեռացաւ, գնաց և խեղդուեց: Քահանայապետներն առան արծաթը և ասացին. «Արժան չէ այս փողը գանձանակի մէջ ձգել, որովհետեւ արիւնի գին է»: Խորհուրդ արին և նրանով բրուտի ազարակը գնեցին՝ օտարականներին թաղելու համար:

«Ամենայն, որ խոստովանեցի, չիս առաջի մարդկան, խոստովանեցի եւ ես գնմանէ առաջի Հօր իմոյ, որ չերկինս է: Եւ որ ուրացի զիս առաջի մարդկան, ուրացայց եւ ես գնա առաջի Հօր իմոյ, որ չերկինս է»: Մովթ. Ժ. 32. 33.

Ո՛վ որ ինձ մարդկանց առաջ կխոստովանէ, ես էլ նրան կխոստովանեմ իմ երկնաւոր Հօր առաջ: Իսկ ով ինձ կ'ուրանայ մարդկանց առաջ, ես էլ նրան կ'ուրանամ իմ երկնաւոր Հօր առաջ:

«Զի որ ըստ Աստուծոյն տրտմութիւն է, յապաշխարութիւն ի փրկութիւն առանց զղջանալոյ, գործէ. իսկ աշխարհի տրտմութիւն մահ գործէ»: II. Թ. ա. Կրնթ. է. 10.

Որովհետեւ աստուածային տրտմութիւնն ասպաշխարութիւն է գործում փրկութեան համար՝ առանց զղջալու, իսկ աշխարհի տրտմութիւնը մահ է գործում:

§ 57.

ՅԻՍՈՒՍԸ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԵՌԱՏ:

Լուսաբացին բոլոր քահանայապետները և ժողովրդի ձերերը Յիսուսի դէմ խորհուրդ արին, որ սպանեն: Կապեցին նրան և տարան, յանձնեցին Պոնտացի Պիղատոսին, որ երկրի կուսակալն էր: Ա-

ռաւօտ էր: Իրանք չմտան պալատը, որովհետեւ զատկի տօնը մօտ էր, կպղծուէին և զատկական գառը չէին կարող ուտել: Պիղատոսն ինքը դուրս եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Ի՞նչ գանգատ ունիք այդ մարդու դէմ»: Նրանք պատասխանեցին. «Եթէ սա չտրագործ չլինէր, քեզ մօտ չէինք բերիլ»: Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դո՞ւք վեր առէք և ձեր օրէնքի համաձայն դատեցէք»: Հրէաներն ասացին. «Օրէնքը մեզ իրաւունք չէ տալիս մահու վճիռ տալ. սա մօլորեցնում է ժողովրդին. արգելում է կայսեր հարկ տալ և իրան թագաւոր է անուանում»: Յիսուսը ոչինչ չպատասխանեց քահանայապետների և ժողովրդի ձերերի մեղադրանքներին: Այն ժամանակ Պիղատոսը հարցրեց. «Չե՞ս լսում, թէ որքան բաներ են վկայում քեզ հակառակ»: Յիսուսը ոչինչ չպատասխանեց: Կուսակալը խիստ զարմացաւ այս բանի վրայ: Պիղատոսը ներս մտաւ պալատը. Յիսուսին իւր մօտ կանչեց և ասաց. «Գո՞ւ ես հրէաների թագաւորը»: Յիսուսը պատասխանեց. «Իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ. եթէ իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից լինէր, իմ ծառաները կպատերազմէին, որ ես հրէաների ձեռը չմատնուէի. իմ թագաւորութիւնն այս աշխարհից չէ»: Պիղատոսն ասաց. «Ուրեմն դու թագաւոր ես»: Յիսուսը պատասխանեց. «Գո՞ւ ես ասում, որ ես թագաւոր եմ. ես դրա համար եմ ծնուել և աշխարհ եկել, որ վկայեմ այն ճշմարտութիւնը, որ ես լսել և տեսել եմ Աստուծու մօտ. ով իւր սրտումն այդ ճշմարտութիւնն զգում է, նա իմ ձայնին կլսէ»: Այս լսելով Պիղատոսը դար-

ձեալ դուրս գնաց հրէաների մօտ և ասաց. «Ես ոչ մի յանցանք չեմ գտնում նրա մէջ»:

Ժողովուրդն սկսեց ևս աւելի զրպարտել՝ ասելով. «Սա ժողովրդին աղմկում է ամբողջ հրէաստանի մէջ՝ Գալիլիայից սկսած մինչև այստեղ»: Պիղատոսը, երբ Գալիլիայի անունը լսեց, հարցրեց, թէ արդեօք նա Գալիլիայիցն է և երբ իմացաւ որ Հերովդէսի իշխանութիւնիցն է, ուղարկեց նրա մօտ, որ այդ օրերում Երուսաղէմ էր եկել: Հերովդէսը Յիսուսին տեսնելուն պէս, խիստ ուրախացաւ, որովհետև վաղուց ցանկանում էր նրան տեսնել, շատ բաներ էր լսել նրա մասին. յոյս ունէր, որ մի նշան կտեսնէ նրանից: Հերովդէսը շատ բաներ հարցրեց Յիսուսին, բայց ոչ մի պատասխան չստացաւ: Քահանայապետները և գալիլները կանգնած էին և սաստիկ չարախօսում էին նրանից: Հերովդէսն էլ իւր զինուորների հետ անարգեց նրան՝ ծաղր անելով, սպիտակ հանգերձ հագցրեց և լետ ուղարկեց Պիղատոսի մօտ: Այդ օրից սկսած Հերովդէսն ու Պիղատոսը բարեկամ դարձան իրար հետ, որովհետև առաջ միմեանց թշնամի էին:

Պիղատոսն ասաց քահանայապետներին և ժողովրդին. «Դուք այս մարդուն ինձ մօտ բերիք և իբրև ժողովրդեան մոլորեցուցիչ ներկայացրիք. ահա ձեր առաջ դատեցի և ոչ մի յանցանք չգտայ նրա մէջ՝ ինչի մասին որ դուք չարախօսում էք նրանից: Հերովդէսն ևս ոչինչ յանցանք չէ գտել նրանում, որ մահու արժանի լինէր, ուստի ես կխրատեմ նրան և կարձակեմ»:

Տօնի օրերն էին: Կուսակալը, համաձայն սովո-

րութեան, բանտարկեալներից մինին պէտք է ազատութիւն տար, որին ժողովուրդը կցանկար: Այն ժամանակ մի նշանաւոր բանտարկեալ ունէին՝ անունը Բարաբբա, որ խռովարարի մէկն էր և մարդասպանութեան համար բանտ էր դրուած: Պիղատոսը ժողովրդին հարցրեց. «Ո՞ւմն էք կամենում, որ արձակեմ, Բարաբբային, թէ Յիսուսին»: Պիղատոսը զիտէր, որ հրէաները նախանձու մատնեցին նրան: Բայց քահանայապետները և ժողովրդի ծերերն աղաղակում էին և ասում. «Բարաբբային արձակիլը»: Պիղատոսը հարցրեց. «Իսկ ի՞նչ անեմ Յիսուսին, որին հրէից թագաւոր էք ասում»: Ամենքը միաբերան աղաղակեցին և ասացին. «Խաչիլ, խաչիլ նրան»: Կուսակալը նորից հարցրեց. «Բայց ի՞նչ չար բան է գործել նա»: Նրանք և՛ս աւելի բարձր ձայնով աղաղակում էին և ասում. «Խաչիլ, խաչիլ նրան»: Երբ Պիղատոսը դատաւորական աթոռի վրայ նստեց, կինը մարդ ուղարկեց ասելու. «Այդ արդար մարդու հետ բան չունիս, երազումս շատ բան տեսայ նրա մասին»:

Սրանից յետոյ Պիղատոսն առաւ Յիսուսին և ծեծեց: Զինուորները փշերից պսակ շինեցին. գլխին դրին. ծիրանի հանդերձ հագցրին. աջ ձեռին մի եղեգն տուին. ծունկ էին չոքում առաջին. ծաղրում էին և ասում. «Ողջ կաց, հրէից թագաւոր»: Նրանք վերառան եղեգը, խփում էին գլխին և երեսին ապտակներ տալիս: Պիղատոսը դուրս բերաւ Յիսուսին: Նա փշեայ պսակ ունէր գլխին և ծիրանի հագած: Պիղատոսն ասաց ժողովրդին. «Ահա այդ գձեզ»: Երբ քահանայապետը և ժողովուրդը տեսան նրան, աղա-

ղակեցին. «Խաչիր, խաչիր նրան»: Պիղատոսն ասաց. «Ես դրա մէջ յանցանք չեմ գտնում, տարէք և ինք-
ներդ խաչեցէք»: Հրէաները պատասխանեցին նրան. «Մենք օրէնք ունինք և նա դրա համաձայն պէտք է
մեռնի, որովհետև իրան Աստուծու որդի է անուանում»: Երբ Պիղատոսն այս խօսքերը լսեց, վախեցաւ և նորից
ներս մտաւ Յիսուսի հետ պալատն ու ասաց նրան. «Ի՞նչ տեղից ես»: Յիսուսը չպատասխանեց: Պիղատոսն
ասաց. «Ինձ հետ չե՞ս խօսում. մի՞թէ չգիտես որ ես իշ-
խանութիւն ունիմ քեզ խաչելու և արձակելու»: Յի-
սուսը պատասխանեց. «Ի՞նչ ոչինչ իշխանութիւն չէիր
ունենայ ինձ վրայ, եթէ վերեւիցը տուած չլինէր
քեզ, դրա համար՝ նա որ ինձ քեզ մատնեց, նրա
յանցանքն աւելի մեծ է»: Սրանից յետոյ Պիղատոսն
աշխատում էր մի ձեռով արձակել Յիսուսին: Բայց
հրէաներն աղաղակում էին և ասում. «Եթէ նրան
արձակես, կայսեր բարեկամ չես. ամենայն ոք, որ
իրան թագաւոր է անուանում, կայսեր հակառակ է»: Պիղատոսն երբ այս խօսքերը լսեց, Յիսուսին դուրս
բերաւ, բեմի վրայ նստեց և ասաց ժողովրդին. «Ա-
հա ձեր թագաւորը»: Նրանք աղաղակեցին և ասա-
ցին. «Վեր առ դրան և խաչիր»: Պիղատոսը հարց-
րեց. «Ձեր թագաւորին խաչեմ»: Նրանք պատա-
խանեցին. «Մենք ուրիշ թագաւոր չունինք՝ բացի
կայսրից»: Պիղատոսն էլ տեսաւ, որ ոչինչ օգուտ չի
լինում, այլ աւելի խռովութիւն է լինում, ջուր ա-
ռաւ. ձեռները լուաց ժողովրդի առաջ և ասաց.
«Ես այդ արդարի արիւնիցն անմեղ եմ, դուք գի-
տէք»: Բոլոր ժողովուրդն աղաղակեց. «Թող դրա ա-

րիւնը մեր և մեր որդւոց զլիսին լինի»: Այն ժամա-
նակ Բարաբբային արձակեց, իսկ Յիսուսին ձեծելուց
յետոյ՝ յանձնեց նրանց, որ խաչուի:

«Ահա այդ ցձեզ». Յովհ. ԺԺ. 5.

Ահա այն մարդը:

«Ահա ասիկ գառն Աստուծոյ, որ բառնայ զմեզս աշ-
խարհի»: Յովհ. ա. 29.

Ահա Աստուծու գառը, որ աշխարհիս մեղքերը պիտի
բառնայ:

§ 58.

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆԸ:

Ջինուորները Հանեցին նրա կարմիր քղամետր
և հագցրին իւր շորերն ու տարան խաչելու: Յիսուսն
ինքն էր տանում իւր խաչափայտը: Գալիս պատա-
հեցին Սիմօն Կիրենացի անունով մէկին, որ դաշտի
աշխատանքիցն էր դառնում և ստիպեցին նրան, որ
խաչափայտը տանէ: Յիսուսի ետեւից մեծ բաղմութիւն
էր գնում՝ նոյնպէս շատ կանայք, որոնք սուգ էին
անում և լաց լինում: Յիսուսը դարձաւ նրանց և
ասաց. «Երուսաղէմի աղջիկներ, ինձ վրայ լաց մի
լինիք, այլ լաց եղէք ձեր և ձեր որդւոց վրայ, որով-
հետև կդան օրեր, երբ կասեն լեռներին՝ թէ մեզ
վրայ ընկէք և բլուրներին՝ թէ ծածկեցէք մեզ: Մը-
տածեցէք փոքր ինչ, եթէ դալար փայտի հետ այսպէս
են վարւում, չորին ի՞նչ կանեն»: Երկու ուրիշ չարա-
գործ մարդիկ էլ տարան, որ նրա հետ միասին խաչեն:
Երբ եկան այնտեղը, որ գագաթն էր կոչւում,
երբայեցեղէն Գողգոթայ, Յիսուսին քացախ խմացրին՝
լեղիի հետ խառնած: Յիսուսը ճաշակելուց յետոյ չէր

կամենում խմել: Նրա հետ խաչեցին երկու չարագործներն էլ—մինին աջ, իսկ միւսին ձախ կողմում: Ժամը երեքն էր, որ Յիսուսին խաչեցին: Յիսուսն ասաց. «Ներքի դրանց, Հայր, որովհետեւ իրանք էլ չգիտեն, թէ ինչ են անում»: Զինուորները վիճակ ձգեցին և բաժանեցին նրա հանդերձները: Պահապանները նստել էին այնտեղ և պաշտպանում էին: Պիղատոսը մի տախտակ դրեց և խաչի վերևից կախել տուաւ. տախտակի վրայ գրած էր—ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԳՈՎՐԵՅԻ ԹԱԳԱՆՈՐ ՀՐԷԻԳ: Այս տախտակը հրէաներից շատերը կարդացին: Այն ժամանակ քահանայապետներն ասացին Պիղատոսին. «Մի գրի՛ր թագաւոր հրէից, գրի՛ր որ ինքն էր ասում, թէ թագաւոր եմ հրէից»: Պիղատոսը պատասխանեց. «Ի՛նչ որ գրեցի, գրեցի»:

Զինուորները ծաղր էին անում նրան և ասում. «Եթէ դու ես հրէից թագաւորը, փրկի՛ր քո անձը»: Անցուգարձ անողները հայհոյում էին նրան և զլուխները շարժելով՝ ասում. «Ո՛վ տաճարը քանդող և երեք օրում շինող, ազատի՛ր քեզ, եթէ Աստուծո՛ւ որդին ես և իջի՛ր խաչիցը»:

Այսպէս էլ քահանայապետներն էին անում դպիրների և ծերերի հետ միասին ու ասում. «Ուրիշներին ազատեց, ինքն իրան չէ կարողանում ազատել. թէ որ նա իսրայէլի թագաւորն է, թող իջնէ խաչիցը և հաւատանք նրան»:

Խաչուած չարագործներից մինը հայհոյում էր նրան և ասում. «Եթէ դու ես Քրիստոսը, փրկի՛ր քո անձն էլ, մեզ էլ»: Իսկ միւսը սաստելով պատասխա-

նեց նրան և ասաց. «Եւ դու չե՞ս վախենում Աստուածանից, որ ինքդ էլ նոյն պատժի մէջն ես: Մենք իրաւացի կերպով ենք պատժուած, որովհետեւ մեր արած գործերի արդար հատուցումն ենք ստացել, իսկ սա ոչ մի սխալ բան չէ գործել»: Սա դիմեց Յիսուսին և ասաց. «Տէր, իջի՛ր ինձ, երբ որ դաս քո թագաւորութիւնովը»: Յիսուսը պատասխանեց. «Ճշմարիտն եմ ասում քեզ, դու այսօր ինձ հետ դրախտում կլինիս»:

Կանայք ևս կային, որոնք հեռուանց մտիկ էին տալիս. սրանք այն կանայքն էին, որոնք նրա Գալիլիա եղած ժամանակը հետևում էին նրան և ծառայում: Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած էին նրա մայրը, մօրաքույրը և Մարիամ Մագլթանացին: Յիսուսը տեսնելով իւր մօրը և այն աշակերտին, որին սիրում էր, ասաց. «Ո՛վ կին, ահա՛ քո որդին»: Յետոյ աշակերտին ասաց. «Ահա՛ քո մայրը»: Եւ այն ժամանակից սկսած աշակերտն իրան մօտ առաւ Մարիամին:

Ժամը վեցին խաւար իջաւ բոլոր երկրի վրայ — արեւը խաւարեց: Ժամը իննի գէ՛մ Յիսուսը մեծ ձայնով աղաղակեց և ասաց. «Էլի, էլի, լամա սաբաթանի», այսինքն՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՛ւ թողի՛ր ինձ: Սրանից յետոյ Յիսուսն ասաց. «Դարաւ եմ»: Զինուորներից մինը վերցրեց սպունգը, թաթախեց քացախի մէջ և մշտկի ծալքին դրած՝ նրա բերանին մօտեցրեց:

Երբ Յիսուսը քացախը ճաշակեց, ասաց. «Ամենայն ինչ կատարուած է»: Յիսուսը մի անգամ էլ խօսեց՝ ասելով. «Հայր, հոգիս քո ձեռն եմ աւան-

դում»։ Այս ասելով՝ խոնարհեցրեց զլուխը և հողին աւանդեց։ Եւ ահա տաճարի վարագոյրը երկու կտոր եղաւ՝ վերեւից մինչև ներքև։ Երկիրը շարժուեց. ժաշուերը պատառուեցան և գերեզմանները բացուեցան։ Հարիւրապետը և պաշտպանները երբ տեսան շարժը և այն ամեն եղածներն, ասացին. «Ճշմարիտ, որ սա Աստուծու որդի էր»։ Ժողովուրդը, որ այս տեսարանը դիտելու համար եկել էր, եղած բաները տեսնելով, կուրծքները ծեծում էին և յետ դառնում։

«Մեծ եւս քան զայս սէր ոչ ոք ունի, եթէ զանձն իւր «գիցէ 'ի վերայ բարեկամաց իւրոց»։ Յովհ. Ժե. 13.

Սրանից մեծ սէր չկայ, եթէ մինը իւր անձը չօգուտ իւր բարեկամների է զոհում։

«Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ՝ մինչև զՈրդին իւր միածինն ետ, զի ամենայն՝ որ հաւատայ 'ի նա, «մի կորցէ, այլ բնկայցի զկեանս յաւիտեանական»։ Յովհ. 4. 16.

«Քրիստոս 'ի վերայ ամենեցուն մեռաւ, զի որ կենդանիքն իցեն, մի անձանց իցեն կենդանիք, այլ այնմ, որ 'ի վերայ նոցայն մեռաւ եւ յարեաւ»։ II. Թ. ա. Կրնթ. ե. 15.

Քրիստոսն ամենքի համար մեռաւ, որ կենդանի լինողներն այլ ևս ոչ թէ իրանց անձերի համար կենդանի լինին, այլ նրա կամար, որ իրանց համար մեռաւ և յաւիտեան առաւ։

§ 59.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԵՂՈՒԹԸ ԵՒ ՅԵՐՈՒԹԻՒՆԸ։

ա.

Թ ա դ ու մ ն։ Ուրբաթ օրն էր։ Որպէսզի մարմինները շաբաթ օրը չմնային խաչերի վրայ, հրէաները խնդրեցին Պիղատոսին, որ իրաւունք տրուի մարմինները խաչերի վրայից վեր ուռնելու։ Զինուոր-

ներն եկան և առաջինի սրունգները ջարդեցին, այնպէս էլ արին միւսինը, որ նրա հետ խաչուած էր։ Քաջ երբ Յիսուսի մօտ եկան, մեռած գտան, ուստի սրունգները չջարդեցին։ Զինուորներից մինը՝ նրա մահը ստուգելու համար, գեղարդով կողը խոցեց և իսկոյն արիւն և ջուր դուրս եկաւ։ Սրանից յետոյ Յովսէփ անունով մէկը, որ Արեմաթիայիցն էր և ծածուկ աշակերտ էր Յիսուսին, եկաւ Պիղատոսի մօտ և խնդրեց նրա մարմինը։ Պիղատոսը զարմացաւ, որ Յիսուսն այդպէս վաղ էր մեռել, սրա համար կանչեց հարիւրապետին և պատուիրեց, որ տեղեկանայ այդ մասին։ Երբ հարիւրապետից տեղեկացաւ, մարմինը Յովսէփին շնորհեց։ Նիկողիմոսն էլ, որ մի անգամ Յիսուսի մօտ էր եկել զիշիրով, եկաւ և բերեց զմօռա՝ հալուէի հետ խառնած։ Առան Յիսուսի մարմինը, կտաւներով պատեցին, ինչպէս որ հրէաների սովորութիւնն էր թաղման ժամանակ։ Այնտեղ՝ ուր Յիսուսին թաղեցին՝ մի պարտեզ կար, այն պարտիզում մի նոր գերեզման, որի մէջ դեռ ոչ ոք չէր գրուած, ահա այնտեղ դրին Յիսուսի մարմինը և մի մեծ քար էլ զլորեցին դռնանն ու հեռացան, գնացին։ Այն կանայքն էլ, որ Գալիլիայից նրա հետ եկել էին, գնում էին նրա յետեւից։ Սրանք տեսան գերեզմանը։ Յետ դարձան, խուսկ և իւղ պատրաստեցին. բայց շաբաթ օրը հանգարտ մնացին, ոչինչ չարին՝ պատուիրանի համաձայն։

Յ ա Ր ու Թ իւ ն։ 1. Երբ շաբաթ օրն անցաւ՝ Քարեամ Մագթաղենացին, Յակովբէ մայր Մարիամը

և Սաղօմէն առան զանազան տեսակ խուսկ և գնացին դէպի գերեզմանը, որպէսզի մարմինն օծեն: Նրանք շատ վաղ եկան — արեգակը դեռ նոր էր ծագել: Կանայքը միմեանց ասում էին. «Ո՞վ կզլորէ մեզ համար քարը գերեզմանի դռնիցը»: Նայեցան, տեսան որ քարը գերեզմանից հեռու էր զլորած: Քարը շատ մեծ էր: Մարիամ Մագլթաղենացին վաղում, գալիս է Սիմօն Պետրոսի և միւս աշակերտի մօտ, որին Յիսուսը սիրում էր և ասում է նրանց. «Տիրոջը գերեզմանից վեր են առել և չենք իմանում, թէ որտեղ են դրել»: Միւս երկու կանայքը ներս մտան գերեզմանը և տեսան, որ մի երկտասարդ նստած է աջ կողմում՝ հագած սպիտակ պատմուճան ու խիստ զարհուրեցան: Երկտասարդն ասաց նրանց. «Մի՛ զարհուրէ՛ք, դուք խաչուած Նազովրեցի Յիսուսին էք փնտռում, նա յարութիւն առաւ. այստեղ չէ, ի՞նչ էք կենդանին մեռելների մէջ որոնում. ահա այն տեղը ուր նրան դրին: Գնացէ՛ք, ասացէ՛ք նրա աշակերտներին և Պետրոսին, որ նա ձեզնից առաջ կգնայ Գալիլիա և այնտեղ կտեսնէ՛ք նրան, ինչպէս ձեզ ասել է»: Կանայքը շուտով գերեզմանից դուրս եկան և վազեցին, պատմեցին տասնումէկ աշակերտներին և ուրիշներին: Այս խօսքերը ցնորք երևեցան նրանց և չէին հաւատում, բայց Պետրոսը և Յովհաննէսը վեր կացան. զնացին գերեզմանը և տեսան որ կտաւն առանձին մի կողմն էր դրած: Նրանք յետ դարձան այնտեղից, իրանց մտքումը խիստ զարմանում էին եղածի վրայ:

2. Բայց Մարիամը գերեզմանի մօտ կանգնած

էր դուրսը և լաց էր լինում: Լաց լինելիս կռացաւ, մտիկ տուաւ գերեզմանի մէջ ու տեսաւ երկու հրեշտակ՝ սպիտակ շորերով նստած, մէկը գլխի կողմը և միւսը՝ ոտների: Հրեշտակներն ասացին Մարիամին. «Ո՞վ կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում»: Մարիամն ասաց. «Իմ տիրոջը վեր են առել և չգիտեմ թէ ուր են դրել»: Եւ երբ այս ասաց, յետ դարձաւ և տեսաւ Յիսուսին կանգնած, բայց չգիտէր, թէ նա է: Յիսուսն, ասաց. «Կին, ինչո՞ւ ես լաց լինում, ո՞ւմ ես որոնում»: Մարիամը կարծելով թէ պարտիզպանն է, ասաց. «Տէր, եթէ դո՞ւ վեր առար նրան, ասա՛ ինձ, ո՞ւր ես դրել»: Յիսուսն ասաց. «Մարիամ»: Մարիամը դարձաւ և ասաց նրան. «Քարունի», որ նշանակում է վարդապետ: Յիսուսն ասաց՝ «Մի՛ դիպչիր ինձ, որովհետեւ դեռ չեմ վեր ելել իմ Հօր մօտ: Բայց զնա իմ եղբայրների մօտ և ասա՛ նրանց, ես վեր եմ ելնում իմ Հօր մօտ և ձեր Հօր մօտ. իմ Աստուծու և ձեր Աստուծու մօտ»: Մարիամ Մագլթաղենացին եկաւ և պատմեց աշակերտներին, թէ ես տեսայ Տիրոջը և այս բանն ինձ նա ասաց:

3. Յիսուսի աշակերտներից երկուսը միևնույն օրը գիւղն էին գնում, որ վաթսուն ասպարէզ Երուսաղէմիցը հեռու էր: Դիւղի անունն էմմաուս էր: Նրանք իրար մէջ խօսում էին այն բաների մասին, որ պատահել էր: Երբ այսպէս վիճաբանում էին, հէնց ինքը Յիսուսը մօտեցաւ նրանց և գնում էր հետները: Բայց նրանց աչքերը բռնուած էին, չճանաչեցին: Յիսուսը հարցրեց. «Այդ ի՞նչ բաներ են, որոնց համար իրար հետ վիճում էք և տրտմած էք»: Նրանցից մի-

նը, որի անունը Աղէսպատ էր, պատասխանեց և ասաց. «Թէ զու Երուսաղէմում բնակուող միակ օտարականն ես, որ չգիտես թէ այս օրերում ինչ բաներ պատահեց այնտեղ»: Յիսուսն ասաց. «Ի՞նչ բաներ»: Նրանք ասացին. «Յիսուս Նազովրեցու մօտին, որ մի մարդարէ մարդ էր՝ զօրաւոր զօրձերով Աստուծու և բոլոր ժողովրդի առջև, թէ ինչպէս քահանայապետները և իշխանները մահու դատաւորանի մատնեցին և խաչեցին նրան: Իսկ մենք յայն ունէինք թէ նա է, որ Իսրայէլին փրկելու է, բայց և այնպէս այս երրորդ օրն է, որ այս բաները եղան: Մի քանի կանայք էլ մեր միջիցը զարմացրին մեզ—նրանք առաւօտանց կանուխ գնացին գերեզմանը, մարմինը չգտան, եկան և ասացին որ հրեշտակներ են տեսել, որոնք ասել են թէ նա կենդանի է: Մեզնից մի քանիսը գնացին գերեզմանը և գտան իսկ այնպէս, ինչպէս կանայքն էին պատմել, բայց իրան չէին տեսել»: Յիսուսն ասաց նրանց. «Ո՛վ անմիտներ և թուլասիրտներ՝ հաւատալու է այն բոլոր բաներին, որ մարդարէները խօսեցան: Չէ՞ որ Քրիստոսը պէտք է չարչարանքները քաշէր, որպէսզի իւր փառքի մէջը մտնէր»: Այս սկսեց խօսել Մովսէսից և բոլոր մարդարէներից. մեկնում էր նրանց, ինչ որ գրքերի մէջ գրուած էր իւր մասին: Նրանք մօտեցան այն գիւղին, ուր գնում էին և Յիսուսը այնպէս էր ցոյց տալիս, որպէս թէ էլի հեռու է գնալու: Այն երկուսը ստիպեցին նրան և ասացին. «Մնա մեզ մօտ, որովհետև իրիկուսից դէմ է, օրն էլ տարածամ»: Յիսուսը մնաց նրանց մօտ: Երբ սեղան նստեցան.

առաւ հացը. օրհնեց. կտրեց և տուաւ նրանց: Աշակերտների աչքերը բացուեցան և նրան ճանաչեցին, բայց Յիսուսը հեռացաւ, աներևոյթ եղաւ: Սրանից յետոյ սկսեցին իրար հետ խօսել և ասել: «Չէ՞ որ մեր սրտերը բորբոքում էին, երբ ճանապարհին մեզ հետ խօսում էր և ինչպէս գրքերը բաց էր անում մեզ համար»: Նոյն ժամին վեր կացան, դարձան Երուսաղէմ և գտան տափնումէկին ժողովուած ու պատմեցին նրանց այն ամենը, ինչ որ ճանապարհին պատահել էր և թէ ինչպէս ճանաչեցրեց իրան՝ հացը կտրելու ժամանակ:

4. Միւսնայն օրը՝ երեկոյան աշակերտները հաւաքուած էին և հրէաների երկիւղից դռները փակած ունէին: Յիսուսն ասաց նրանց. «Ինչո՞ւ էք շփոթուած և ինչո՞ւ համար այդպիսի խորհուրդներ են ծնում ձեր մէջ. տեսէք իմ ձեռները և ոտները, որ ես ինքս եմ, շօշափեցէք ինձ և տեսէք, որովհետև հոգին մարմին և ոսկոր չունի, ինչպէս ինձ տեսնում էք, որ ունիմ»: Այս ասաց և ցոյց տուաւ ձեռներն ու ոտները և կողը: Աշակերտները չափից դուրս ուրախացան, որ Տիրոջը մի անգամ էլ տեսան: Յիսուսը դարձեալ ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ, ինչպէս իմ Հայրն ինձ ուղարկեց, այնպէս էլ ես եմ ձեզ ուղարկում»: Այս ասելով փչեց նրանց վրայ և ասաց. «Առէք սուրբ Հոգին, ում մեզքը որ թողնէք, թողած լինի, ում որ կապէք՝ կապած»:

Թովմասը, որ տասներկուսից մինն էր, նրանց մօտ չէր: Միւս աշակերտներն ասում էին նրան. «Մենք տեսանք Տիրոջը»: Իսկ նա ասաց. «Մինչև

ես իմ աչքով չտեսնեմ ձեռների բեռների նշանը
և մատոս չդնեմ բեռների տեղի վրայ: մինչև նրա
խոցուած կողը ձեռով չշօշափեմ, չեմ հաւատալ»: **Ութ** օրից յետոյ աշակերտները կրկին հաւաքուել
էին միւսնոյն տանը: Թովմասն էլ նրանց մօտն էր:
Յիսուսը փակ դռներից մտնելով, նրանց մէջը կանգ-
նեց և ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ»: Թովմասին ա-
սաց. «Տէր քո մօտն աշտեղ և տես իմ ձեռները.
բեր ձեռք և կողս շօշափիր. անհաւատ մի լինիր,
այլ հաւատացեալ»: Թովմասը պատասխանեց և ա-
սաց՝ «Իմ Տէր և իմ Աստուած»: Յիսուսն ասաց. «Թով-
մաս, դու ինձ տեսար և հաւատացիր, բայց երանի
նրանց, որոնք չեն տեսել և հաւատում են»:

5. Սրանից յետոյ Յիսուսը դարձեալ իւր անձը
յայտնեց աշակերտներին Տիբերական ծովի ափին: Յի-
սուսն եկաւ նրանց մօտ և ասաց. «Եկէք, ճաշեցէք»: **Աշակերտները** ճանաչեցին Տիբոջը: Աշակերտաց յետոյ
Յիսուսն ասաց Սիմօն Պետրոսին. «Սիմօն՝ Յովնանի
որդի, սիրում ես ինձ դրանցից աւելի»: Նա ասաց.
«Այո, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յի-
սուսն ասաց. «Արածացրո՛ւ իմ զառները»: Դարձեալ
հարցրեց. «Սիմօն՝ Յովնանի որդի, սիրում ես ինձ»:
Նա ասաց. «Այո, Տէր, դու գիտես, որ ես սիրում եմ
քեզ»: Յիսուսն ասաց. «Արածացրո՛ւ իմ զառնե-
րը»: Յիսուսն երրորդ անգամ հարցրեց. «Սիմօն՝ Յով-
նանի որդի, սիրում ես ինձ»: Պետրոսը տրտմեցաւ
և ասաց. «Տէր, դու ամեն բան գիտես, դու գի-
տես, որ ես սիրում եմ քեզ»: Յիսուսն ասաց նր-
բան. «Արածացրո՛ւ իմ ոչխարները: Աշմարիտը, ճըշ-

մարիտն եմ ասում քեզ, երբ որ պատանի էիր, ին-
քդ էիր գօտիդ կապում և գնում, ուր կամենում-
էիր, բայց երբ կձերանաս, ձեռքերդ կմեկնես, ուրիշը
գօտիդ կկապէ և կտանէ, ուր որ չես կամենում:

«Եւ մեք հաւատացաք եւ ծանեաք, եթէ դու ես Քրիս-
տոսն որդի Աստուծոյ»: Յովն. գ. 70.

«Յիշեմ զՔրիստոս Յիսուս յարուցեալ 'ի մեռելոց»: II.
Տիմոթ. բ. 8.

«Ձի որպէս յարեաւ Քրիստոս 'ի մեռելոց փառօքն Հօր
'նոյնպէս եւ մեք 'ի նորոգումն կենաց շրջեսցուք»: Թ.
ա. Հռոմ. գ. 4.

Ինչպէս որ Քրիստոսը Հօր փառքովը մեռելների միջից
յարուրթիւն առաւ, նոյնպէս մենք էլ կենաց նորոգու-
թեան մէջ շրջենք:

§ 60.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ:

Յարութիւնից յետոյ Յիսուս Քրիստոսը քառա-
սուսն օր էլի մնաց երկրիս վրայ իւր աշակերտների
մօտ և այդ ժամանակամիջոցում խօսում էր նրանց
հետ երկնքի արքայութեան մասին: Սրանից յետոյ
Զիթենեաց լեռը բարձրացաւ աշակերտների հետ և
այնտեղ նրանց պատուէրներ տուաւ: Երբ այս բանը
տեսան, երեսների վրայ վայր ընկան: Յիսուսը մօ-
տեցաւ նրանց և ասաց. «Երուսաղէմից չհեռանաք,
այլ սպասեցէք Հօր աւետիքին, որ ես ձեզ խոստա-
ցել եմ: Յովհաննէսը ջրով մկրտեց, բայց դուք սուրբ
Հոգով կմկրտուէք փոքր ժամանակից յետոյ»:

Աշակերտները հարցրին. «Տէր, այս ժամանակա-
միջոցում կրկին պիտի կանգնես Իսրայէլի թագաւո-

րութիւնը»: Նա պատասխանեց նրանց. «Ձեր գործը չէ զիտենալ ժամը և ժամանակը, որ Հայրը իւր իշխանութեան մէջ դրաւ: Բայց դուք զօրութիւն կրօտանաք, երբ Հոգին ձեզ վրայ կիջնէ և կլինիք իմ վկաները Երուսաղէմում, ամբողջ Հրէաստանում, Սամարիայում և մինչև երկրի ծայրերը: Ամենայն իշխանութիւն տրուած է ինձ երկնքում և երկրիս վրայ: Աւրեմն զնացէք և բոլոր ազգերին ուսուցէք Հօր, Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ անունով: Աւսուցէք նրանց որ պահեն այն ամենը, ինչ որ ես ձեզ պատուիրեցի: Ով կհաւատայ և կմկրտուի, նա կիմրուի, իսկ ով չի հաւատայ, նա կդատապարտուի: Եւ ահա ես ձեզ Հետ եմ ամեն օր՝ մինչև աշխարհիս վերջը»:

Երբ որ այս ասաց, բարձրացրեց ձեռները և օրհնեց նրանց: Օրհնելու ժամանակը բաժանուեց նրանցից և վերացաւ երկինք: Մի ամս ծածկեց նրան աշակերտների աչքից: Նրանք երկրպագեցին ու մեծ ուրախութիւնով յետ դարձան Երուսաղէմ և ամեն օր տաճարում զովում և օրհնում էին Աստուծուն:

«Այս գալ տրօջութիւն Աստուծոյ խորանօք, զի ահա տրօջութիւն Աստուծոյ ի ներքս ի ձեզ է»: Դուկ. ԺԷ. 20. 21.

«Ի տան Հօր իմոյ օթեւանք բազում են, երթամ եւ պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ գամ եւ առնում գնեղ սառ իս, զի ուր եան իցեմ և դուք անդ իցեք»: Յովհ. ԺԳ. 2. 3.

«Եթէ յարեալք ընդ Քրիստոսի, ապա զվերինն խնդրիցեք՝ ուր Քրիստոսն նստի ընդ աջմէ Աստուծոյ»: ԹԺ. ա. Կող. գ. 1.

Արդ՝ եթէ Քրիստոսի հետ յարութիւն էք առել, հապառնեմն այն խնդրեցեք, ինչ որ վերեւումն է (երկնային բարիք), ուր Քրիստոսն է նստում Հօր աջ կողմը:

Յ Ա Ն Կ

ՆՈՐ-ԿՏԵԿԱՐԱՆ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՐԿԵԼՈՒԹԻՒՆՆԸ

§	Երէ.
1. Յիսուսի ծնունդը	5
2. Արևելքի մոգերը և Յիսուսի Եգիպտոս փախչիլը	7
3. Տասներկու տարեկան Յիսուսը տաճարում	11
4. Յովհաննէս Մկրչտի ծնունդը	12
5. Յովհաննէսն ապաշխարութիւն է քարոզում և մկրտում	14
II.	
6. Յիսուսի մկրտութիւնը	16
7. Յիսուսն քնտրում է Սիմօնին և նրա բնակերներին առաքելներ	17
8. Յիսուսը կանչում է Մատթէոսին	18
9. Յիսուսը և մանուկները	19
10. Աշակերտները վիճում են, թէ ով է մեծ երկ. արք. մէջ	20
11. Կանայի հարսանիքը	20
12. Կափառնալուծի հարիւրապետը	21
13. Տան բորտների բժշկուիլը	22
14. Փարիսեցին և մաքսաւորը	23
15. Անառակ որդու առակը	24
16. Յիսուսը բժշկում է կոյրին Երիքովի մօտ	26
17. Յիսուսը և Զալքէոսը	27
18. Յիսուսը բժշկում է խուլահամբին	28
19. Ողորմած սամարացու առակը	28
20. Ալրի կնոջ լուծան	29
21. Չար ծառայի առակը	30
22. Հինգ հազարի կերակրելը	32
23. Քանանացի կինը	34
24. Յիսուսը քարոզում է Նազարէթում	34
25. Հաբուստ երիտասարդը	36
26. Անմիտ հարօտի առակը	37
27. Կորուսեալ ոչխարի և դրամի առակը	38
28. Յայրոսի գուտարը և Նաչինի պատանին	39
29. Յովհաննէս Մկրչտի դեսպանները և Պետրոսի խոստովանութիւնը	41

440

0026834

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0026834

440

